

ČASOPIS

PRO.

KATOLICKÉ

DUCHOVENSTVO.

WYDÁWÁN

OD

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORĚ.

TŘINÁCTÝ ROČNJ BĚH.

Swazek třetj.

W PRAZE, 1840.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, u Wácl. Špinky.

Omnia habemus in Christo, et omnia Christus est nobis. Si vulnus curari desideras, Medicus est. Si febris aestuas, fons est. Si graveris iniquitate, justitia est. Si auxilio indiges, virtus est. Si mortem times, vita est. Si coelum desideras, via est. Si tenebras fugis, lux est. Si cibum quaeris, alimentum est.

S. Ambrosius.

Wýraz

radosti wděčných Čechůw

nad

wydanými zpěwy

Geho

Cjsarské Královské Wysosti

Františka Karla,

**Cjsarského Královského Prince, Arci-
wévody Rakauského, Rytjře Zlatého
Rauna, a t. d.**

U příležitosti příjezdu

Geho Cjsarské Královské Wysosti

do Prahy,

dne 20. Zářj 1840.

Šjře sluchu se ozywá
Hlas powěsti gjmawý ;
Z hlauhi prsau wystupuge
Cit do oka plésawý ;
Den zachwjwá zwučným křjdem
Nade sjdlem
Střjbrotoké Wltawy !

Wjtey opět, gasný hosti,
Ku wěrnému národu !
Wjtey w lúno vlasti našj
W milých ctnostj průvodu,
Ratolesti krásná, rogná,
Plodohogná,
Králowského prarodu !

Z mnohých sladkých gar buď gedno

Přiwedeno k paměti :

To, — kdy mocnáře dobrého

Blaze bylo widěti,

An drahých swých hlasy wnjmá,

A přigjmá

Wraucj lásky oběti.

Ký wěnc Twá na poswátnau

Hlawu ruka winula? —

Ayhle! pjsěň přesrdečná

Z Twých-to ňáder plynula,

Pjs eň w mluwě Čechům swaté

Z mysli zňaté

Twé se luzně řinula.

A gak tehďáž zweselilo

Roditele slawného,

Tak Twé „PŘÁNĚ“ nynj gjmá

Z vlasti synů každého;

Dotýkát se slowo žiwé,

Plápoliwé

Wšude ňrdce wděčného.

W té giž přjzni, Arciknjže!

Wždy k slowanské mluvě stůg!

Chladné mraky, auskok hánců

Mocným slowem rozptylug!

Plamennými tak se hlasy

Po vše časy

Wtiskne w duše přjklad Twůg!

Čelakowský.

P R Á N J

NEYGASNĚŠJMU

CJS A Ř I A K R Á L I,

MĚMU NEYMILOSTIWĚŠJMU I NEYLASKAWĚŠJMU

P Á N U A P A N U

O T C I.

FRANTIŠEK KABEL,

CJSAŘOWIC A KRÁLOWIC, ARCIWÉWODA RÁKAUSKÝ,
ZLATÉHO RAUNA RYTJŘ, WLASTNJK PLUKU PĚŠJHO LIDU
UHERSKÉHO ČJSEM 52, PLUKOWNJK WE WOGŠTĚ.

WE WJDNI,

DNE DWANÁCTÉHO ÚNORA 1823.

Zpěw prwnj.

**Sem rúže, wonné kwjtky
Snášegte, milé djtky,
Sem z dubů listy též
Každý rychle nes.**

**Neykraššj wěnce pleťte,
Oslawit Otce hleďte;
Anť Knjže — Pánem gest,
Gemu wzdeyme čest.**

**Den narozenj slawj;
Ať každý, kde kdo, prawj:
Cjsarůw gestiť den,
Slawmež ho wždy gen!**

Zpěw druhý.

Č E CH.

**Sláwâ prwnjch, nasich předků,
Bože mocný, Swatý Wjte!**

Sstup ze swatyně swé,

Sstup čtweroljčj!

S nebes na zemi,

Wjte bogoslawný!

Nadchni wděčných Pánu swému,

Nadchni Čechů, láskau wěrných

Františkowi zbožněnému!

Nadchni Srbů, bratřj našich,

Nadchni Lechů, Hanů, Witů(Windů),

Slezů, Jazů, všech těch staršjch.

S B O R.

Aby slušně oslawili,

Citů lásky wygewili,

Tento dnešnj den.

W J T.

Wám se wůle staniž,

Pěgte zpěwy libé,

Slawské děwy milé,

K Františkové libosti,

Dokažteč swé wděčnosti.

W L A S T.

Wám se wúle stane,
Wjt sám láskau plane,
K Františkowě libosti,
Káže se wšj milostj
Zpjwat lahodně
Pjsně weselé.

Č R C H.

Wzhůru, bratři, pěgte!
Pěgte zpěwy libé,
Slawské děwy milé,
K Františkowě libosti,
Dokažmež swé wděčnosti.

S B O R.

Zawzněte plesy
Polem,
Dolem,
Horami, lesy!
Dnes gest Cjsařůw slawný den!

Zpěw třetj.

P R A W D A.

Plešte, wám On otcem dobrotiwým,
Pěgte, wám On włádcem milostiwým.
František gest hrdinau,
Národů swých podporau ;

**On Wás wěrně pěstuge,
Co swé wždycky miluge,
Nezná wůli zlau.**

L E C H.

**Wzhůru! plešme, pěgme,
K Františkové libosti; —
Pěgme zpěwy libé,
Wy též, děwy milé!
Dokažmež swé wděčnosti.**

S B O R.

**Zawzněte plesy
Horami lesy,
Polem,
Dolem,
Cjsarůw gest den!**

Zpěw čtvrtý.

W J T.

**Nesiž Sláwo chwálu Geho
Z Welehradu na wše strany!**

S B O R.

**Nesiž Sláwo chwálu Geho
Z Welehradu na wše strany!
Chwálu naši prawdiwau,
Srdečně dnes gewenau.**

SLÁWA.

Njmt vlast vaše mjru požjwá,
Každý sobě wolně počjná,
Njmt gen Sláwa zemi kwěte,
Njmt se skwjte po všem swětě!

UMĚNA.

Njmt se šlechtj gazyk váš,
Njmt se zmáhá uměnj,
Obě denně wýš se cenj.

ŠTĚSTĚNA.

Njmt wám štěstj, blaho pocházj,
Njm to, že k Wám bránj nesnázi.

ŽIWĚNA.

Njm gen všeho dosti máte,
Njm vše, čehož požjwáte, —
Chleba, zbožj, statků důstatek,
Wšecko vaše gměnj i nábytek.

WDĚČNOST.

Slawtež všickni tento den,
Nebť wšj František sláwy hoden!

SBOR.

Wzhůru! plešme, pěgme,
K Františkowě libosti; —
Pěgte zpěwy libé,
Wy děwčiny milé,
Dokažmež swé wděčnosti!

Zpěw pátý.

MUDŘENA.

Slawtež slušně tento dnešnj den,
Nebť wšj František cti hoden!
Cjsař, Cár, Knjže milostiwý,
W řečjch, w radách, saudech laskawý,
Mjru sobě, strjdmosti libuge,
Zhaubné prchliwosti wzdoruge.

Lakotu, mstu wždy nenáwidj,
Sprawedliwěť wšech řj dj.
Štědrost s prawau šetrnostj —
W mysli zdrželiwý,
Pobožnosti ctiwý,
Přjkladem gest ctnosti,
Maudré též důmyslnosti.

S B O R.

Wzhůru! plešme, pěgme,
K Františkowě libosti; —
Pěgte zpěwy libé,
Wy děwčiny milé,
Dokažmež swé wděčnosti!

Č E CH.

Gemu wšecká čest i sláwa.
Wěrně od nás wždy se wzdáwá;
Onť gest wděčnosti wšj hoden,

**Slawmež hlasně dnešnj den,
Zpěwy, plesy weselými
Slawmež Geho Rodiny!**

S B O R.

**Slawmež Geho Rodiny!
Zpěwy, plesy weselými!**

Zpěw šestý.

L Á S K A.

**František wdowám, sirotkům, chudým
Wždy gestiť dobročinným,
W činech swých se gasně stkwj,
Dnem a nocj bdě, wše wj.**

P R O Z Ě T E D L N O S T.

**Pýchau ctnosti nekalj,
Marné učenosti neradj.**

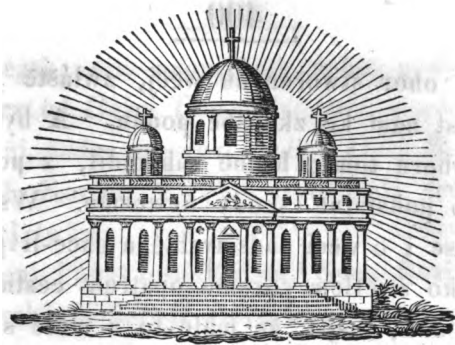
W L A D O Ŕ.

**Swárů nenj žádostiw,
W bogi nenj bogázliw,
Prwnj w čele bogownjků
Potřel s swými pyšných Franků!
Chlum, mjsto we vlasti wašj,
Nepřátele plašj; —
Pak u Drážďan i u Lipska
Dobyl wjtěze názwiska!**

**Gemuť za vše chwála naše!
Zdrawěna Mu hedra páše,
Blaho nese Štěstěna,
Útěchu dá Mudřena! —**

**Wjt sám vše Mu dařit káže,
Láskau nás všech s sebau wáže,
Gasoň mu zde tvořj rág.
Lado, radost Mu wši dey!
Lado, radost Mu wši dey!**

P o g e d n á n j .

---

1. Wěděla-li starobylost o Kristu Pánu? —
a co wěděla?

Od

Antonjna Hory,

kaplana při Teynském chrámu Páně w Praze.

Budete jako bohové, (Genes. 3, 5.) řekl satan k prvním rodičům, a přivedl je ku pádu. W tentýž smysl mluwjal před časy, a mluwjal až podnes, giných toliko slow užjwage. Nynj se říká: Rozum nade všecko. A považugjce činnost ducha lidského, řekli bychom, že tomu zagisté tak gest. Člowěk mřj nebesa, wážj zemi, ohledáwá propasti mořské, krotj a pautá žiwly, čině ge otroky swými. Člowěku takořka dařj se všecko; ale gen dotud, pokudž obor stwořených wěcj nepřestupuge. Tomu však přjlišně se nediwjm, poněwadž wjm, že řekl Wšemohaucj: *Učinme člowěka k obrazu a podobenstwju swému, a ať panuge nad rybami mořskými, a nad ptactwem nebeským, i nad zwjřaty i nade wšj zemj.* (Genes. 1, 26.) Ná-

sledowně obor stvořených věcj, zvláště widitelných, gest nám ke zkaušbě podán. A byť i člověk w oboru tomto hrubě zablauzil, z poblauzenj swého podstatně škody newezme. Však poukašj-li se i o věci nadsmyslné, a chce-li přirozeným toliko swětlem rozumu opatřen cestu w říši duchů konati, tušjm, že malé to a mdlé swětýlko nestačj, aby oswjtilo prostoru nesmjrnau a předměty welikanské. Na to ale nedbá pátratel opowázliwý; nýbrž, obezřew některé toliko částky nesmjrného celku, ostatek doplniti hledj polohami důwtipnými a subtilným rozumovánjm; z čehož napotom zmatek a blud vzniknauti musj.

Důkazy toho nalezáme we wšecobecném děgepise člowěčenstwa. Co tu giž na swětě bylo mudrců! Wšickni hledali prawdu; wšechněm zdálo se, že gi našli; ale také-li pak skutečně našli gi všickni? Nikoli. Bůh gest prawda. Boha pak newiděl, a cesty geho newystihl žádný člověk. By On sám neráčil byl o Sobě lidem něco powědjti, až posud w mrákotách wězelby swět, anby nebylo, kdoby o Bohu prawdiwého nawěštj udělil.

Ale rozličně a mnohými způsoby někdy Bůh mluwjuwage otcům skrze proroky; neyposléze w těchto dnech mluwil nám skrze Syna Swého, kteréhož ustanowil dědicem wšech věcj, skrze Něhož učinil i wěky. (Hebr. 1, 1. 2.) Nechceš-li tedy w blud padnauti, Syna Božjho za wůdce sobě zwol. Bez Něho, bys i měl wtíp sebe ostřegšj, rozum sebe

wzdělanějšj, nic nepoždjš; nebo gediné Ten, kterýž gest od Boha, Tení wulěl Otce, a wěci, kteréž gsau Božj, žádnj nepoznal, gediné Duch Božj. (Jan 4, 46. I. Korint. 2, 11.) Syn Božj tedy budiž průwoděj twůg.

Učej Pána Jesu Krista, Syna Božjho, gesti to předrahé dědictwj, které, krwj swau zpečetěné, zanechali gsau nám swatj Apoštolé, gesti to swětlo, kteréž oswěcuge každého člowěka přicházějceho na tento swět. (Jan 1, 9.) Po tomto swětle taužili neywyhlášenějšj mudrcowé pohanštj; ale tauženj gegich naplnilo se teprw na onom swětě, když Kristus umrtwen gsa zagisté podlé těla, ale obživen duchem, . . . i tēm duchům, kterýž byli w žalári, . . . kázal. (I. Petr. 3, 18. 19.) Když pak wzešlo swětlo to, když mezi swé vlastnj přišlo, swogi nepřigali ge, ale milowali wjce temnosti, nežli swětlo, nebo skutkowé gegich byli zlj. (Jan 3, 19.) Tak dáo se od počátku.

Krwj swau druhý neheský Adam zpečetil kšaft swůg na křži unjrage; wšecky potomky prwnjho zemského Adama syny swými učinil, a k dědictwj powolal. Wšak co stalo se, když apoštolé kšaft Kristůw zvěstowali všem národům? Gedni zagisté ochotně a s radostj chopili se dědictwj, Boha z té milosti welebje. Giným totěž dědictwj bylo pohoršenjm, a geště ginj měli ge za bláznowstwj; obogj pak služebnjky Krále nebeského gjmali, a posměchy gim činjce zabjgeli. Zase ginj přigawše dědictwj, obrali sobě z něho

gen gakýsi podjl, a ten, podlé chuti swé a podlé uměnj swého přiozdobiwše, lidem wychwalowali; chtjce, aby negen gméno kšaftowatele, nébrž i gméno důmyslných dědiců na neyzazšj potomky došlo. Po nich přišli potomci geště důmyslněšj. Tito dědictwjm pohrdše, Krista Pána, mistra swého, z Božstwj zlaupili, a ze Syna Božjho gen gakéhosi Sokratesa židowského utwořili, tak že milý Spasitel, přišed mēzi swé vlastnj, za wděk přigmauti má, když se Mu alespoň mezi mudrci mjsta popřává.

Škoda, že w předešlém stoletj nežil řjmský básnj, genž o Řjmanech wěku swého takto zpjwal; (Horat. Carm. L. III. N. 6 ad fin.)

Damnosa quid non imminuit dies?

Aetas parentum, pejor avis, tulit

Nos nequiores mox daturos

Progeniem vitiosiore.

Zdažby tak byl nezpjwal i o mudrcjch wěku minulého? Zdalž mudrcowé nyněšj nepředčili předky swé? Bohu samostatnost odnjmagj; Krista, Syna Božjho, negen z Božstwj laupj, ale i skutečnost osoby Geho zapjragj, za bágka pokládajce wšecko, čehož se w swatém ewangelium dočjtáme. Swět koř se gin, a trne nad mardrostj gegich, a nepomysl j sobě, že kde se octli nyněšj mudrcowé, tam giž dáwno před nimi byli pohané; gelikož o pohanech času swého pjše Tertullian: *Nisi homini deus placuerit, deus non erit; homo jam deo propitius esse debet.* (Tertull. Apo-

log. C. 5.) To zagisté dosti patrným gest důkazem, kam bez Boha, vůdce u zpytovanéj nebeských věcj, přicházej člověk. Pohrdne-li rukau Otce světěl, padne do rukau knjžete temnostj; neboť o něm powěděl Prawdomluwný hned na počátku: *Nepřátelstwj položjm mezi tebau a ženau, a mezi semenem twým a semenem gegjm, onai (Onoi t.g. sjmě) potre hlavu twau, a ty auklady činiti budeš patě gegj (Geho) — řekl Hospodin Bůh k hadowi.* (Genes. 3, 15.) Potřeltě Kristus Pán hlavu hada starého, ale nezničil geg; protož i potřený zlostnjk auklady strogj potomstwu Syna Božjho.

Neymilegšj asi práce tohoto starého nepřjtele gest, zlehčowati tu knihu, kterážto nám o Bohu a nesmjrné Geho lásce náweštj dáwá. Wysjlát dábel w rozličných časjch posly swé, pro roky falešné, aby namluwili swětu, že do té swaté knihy nic nenj; že gest plna powěr, chyb, věcj posměšných, bludů, lžj a bágek. Prwnj poslowé gehu ze Sadduceů byli, ale ti spolu s wraždělným městem zahynuli. Potom nadchnul ně které z pohanstwa, a hle, ukázali se *Celsus, Porphyrius, Hierokles, Julian* a ginj, o kterých se řjci mohlo: *Čehož neznaej, tomu se rauhagj.* (Jud. 10.) Ale těmi pořjdl málo. I obrátil srdce swé k rozličným kacjrstwjm, a s potěšenjm hleděl na to, gak se slowo Božj přistřihowalo, krautilo, a na wšeligaké, ale wždy bludné, strany wykládalo. Zatjm i w těch něco neljbého shledal. Wšickni totiž biblj swatau měli za slowo

Božj, a právě tjm tomu, genž gest lhát a wrah od počátku, nebylo dobře poslauženo. I pročez posedl některé bludné křesťany w anglické zemi, a skrze ústa gegich začal se rauhati bibljm swatým a Bohu. Gména těchto posedlých gsau: Tindal, Woolston a Morgan. Rozsatý kaukol i w Němejch a we Francouzjch se ugal a bugněl. Edelmann, Voltair, Bayle, spisatelé knih: „Wolfenbüttelsche Fragmente“ a „Stunden der Andacht,“ gakož i množstwj nekatolických filosofů a theologů pěstowali toto pekelné osenj, až pak nedáwno nade všecky wynikl Dr. Strauss, sepsaw knihu: „Das Leben Jesu. Kritisch bearbeitet. Tübingen 1835.“ W této knize odujná se knihám nowého zákona všecká historická cena; gelikož podlé mjuěnj Straussowa ewangelia negsau nic, než čtwerá sbjrká bágj, kteréžto dáwno po smrti Pána Jezjše na chatrném záhonku půdy historické wzesly, a roztrušowány byly na ten konec, aby oslawena byla osoba Pána Jezjše, o kterémž ale ostatně welmi málo gistého wjme.

Eyhle neynowěgsj nález nyněgsjho mudrcwj, nad kterýmžto plesá celý newěřcej swět! Wšak i w tomto neynowěgsjm rúhači vyplnj se slowo, kteréž řekl Pán skrze ústa proroka Swého: *Zahladjm maudrost maudrých a opatrnost opatrných zaworhu.* (Jesai. 29, 14.) Tak zagisté wedlo se bludařům starým, tak též se powede nowým; i Dru. Straussowi po wšj geho učenosti; třebať on se domnjwal, že spisem swým zwiklal a pobořil

wšecku historickau cenu knih nowozákonnjch. Nalezneť i tento Goliáš Dawida swého. My pak zatjm pod *šitjem wjry, w kterémž bychom uhasiti mohli wšecky ohniwé šjpy nešlechetnjka*, (Efes. 6, 16.) ohledeyme základ, na kterémžto spočjwá stawenj wjry našj. Kristus Pán gest tento základ. Nebylo-li Krista Ježjše, a sice takowého, gakého nám zwěstugj swatj ewangelisté, celá wjra naše nic nenj. Pročež wynasnažme se, abychom poněkud dokázali, že to nenj holá báge, co swatj ewangelisté sepsali; ale že byl gednau na swětě člověk, gménem *Ježjš*, podiwné maudrosti a práwě božské moci. Toho gistotu nabywše maudrému bláznowstwj a wtipným básnjm Dra. Straussa neuwěřjme, ale wraucně s Miláčkem Páně zwoláme: *Slowo tělem učiněno gest, a přebýwalo mezi námi; a widěli gsme sláwu Geho, sláwu gakožto Gednorozeného od Otce, plného milosti a prawdy*. Chce-li kdo nás při tomto wyšetřowánj prowázeti, nebudiz obtjžno gemu, neyprwé předmět rozepře náležitě obezřjti.

Důstogný předmět rozepře našj s mudrci nynějšjmi gest Bůh-člowěk, Pán Ježjš Kristus. Člowěka Ježjše nezapjragj, nýbrž o maudrosti a swatosti geho dosti obšjrně a gakž takž uctiwě se pronášegj; ale o Božstwj Geho ničeho slyseti nechtj. Ježjše, člowěka, rádiby nám popřáli, gen kdybychom gim k wůli Ježjše Boha zapřeli, a na otázku Páně: „*Wy pak kým mne býti prawjte?*“ (Mat. 16, 15 — 16.) s Petrem neodpowj dali: „*Ty gsi Kristus, Syn Boha žiwého.*“ Ale co medle

pauhým člověkem byloby nám pomoženo? Či snad na slowě člověčjm vzdělati máme přjbytek naděge swé neyblaženějšj?

„A odkudž wjte, lehkowěrnj blaudowé, že tento Kristus gest Syn Božj?“ Tak s ausměškem táže se nás nadutá tohoto swěta mandrost, a my odpowjdáme: „Kristus Pán to wyznal sám weřegně a slawně před Kaifášem a wysokau radau, a skutky, kteréž činil, tyť swědectwj dāwagj o Nĕm, že z Boha gest.“

Wšak s tjjj možné gest řeč dokonati; nebo geden mudrc po druhém přicházj, a každý nás, nbohé sprostáky, mandrostj swau nadchnauti hledj.

Geden z nich (Kant) prawj: Eyhle kljč, genž otwjrá swatyni pjsem! „Co rozum nechápá, luština gest, w njžto wěj gádro naučenj mrawného. Luština se zahodj, gádro pak se schowá.“

Tomu přiswědčugjce mnozj (Rationalistæ) wyučugj nás: 1. kterakbychom to pokládati měli za přepiatá wygáďřenj dosti sprostých myšlének; což prý wšem orientálám gaksi wrozeno gest. Potom ngišťugj nás, (Deutscher Merkur 1787. Freimüth. Betracht.)

2. že prý zázrakowé ani nemohau činěni býti; a tu k nezrušitelným zákonům přjrody a Bůh wj k čemu geště se odwolāwagj. Ba zase wědj,

3. že zázrak nenj skutečný zewnitřnj děg, alebrž *factum internum* (Dr. Paulus) w duši spisatele; a tento swůg nález široce a dlauze wytáče-gj z dušeslowj.

Konečně pak nejmłodšj z nich (Dr. Strauss), pokynuw rukau na ně wolá : Wy nie newjte. Proč se hádáte o věci, kteréž se nestaly ? Učenostj swau za to wám ručjm, že pauhá bágka gest wšerko, co se o Kristu powjdá.

Nuž pak, kterému z nich máme uwěřiti ? Každý k učenosti swé se odwoláwá, každý swau poetiwost wychwaluge, každý nás ugištuge, že po dlahém a bedliwém zpytowánj nálezu swého se dopjdl. A předce, ač o gednu wěc se zasadili, každý giného cosi našel. Giž neswornost gegich byla podezřelá ; zdaliž ale nedůwěrnost naše wyhynauti může, když ge widjme, ani k nohaum neynowěgsjho rúhače padagj řjkagjce : „Rabboni, genž se wykládá : Mistře můg ?“ Máme-liž podle přjkladu gich učiniti též ? Nikoli ! Nebo zdali může kdo zabrániti nám, abychom nezkaumali a nepátrali sami ? Gestliže nám swět k haubě klade, že bez rozpaku wěřjme cjrkwj, kterauž za neomyl nau máme ; gakby mohlo ke cti býti nám, kdybychom bez rozpaku přigjмали učenj mudrců, gesto wjme, že geden druhého z bludu winj a w omylu stjhá ?

Wšickni tak nazwanj mudrci nyněgsjho wěku, gednagjce o zázracjch Páně, řjkagj : „Tak se to dá wyložiti ; tak se to mohlo státi ;“ ale žádný posud nemobl dokázati, že tyto věci tak, gak on prawj, a neginák, se staly. Pozorowati ale slušj, že otázka : *Byl-li Kristus, a co činił?* gest pauze historická. Odpowěd na historické otázky z roz-

umu swého saukati nesmj, proto že gj tam ne-
nj; ale musjm gi hledati w swědectwjch, buďsau-
wěkých, aneb o málo mladšjch, děge toho.

Rozumem swým gen ohledávám wlastnosti
swědků; to gest: zkaumám, zda wjry zaslubuj
čili nic; zdali totižto prawdu wěděti mohli, a
powědjti chtěli. Při tom též mám péči mji, abych
ducha swědků, genž skrze ústa gegich mluwj, po-
znal; sice naleznu w slowjch gegich, cobych ráčil,
nikoli pak, co mi powědjti chtěli. Shledám-li, že
strany protiwné gedno, aneb alespoň gakoby ged-
no, swědectwj dáwagj, bez pochybowánj náweštj ta-
kowé za prawdiwé přigmu; an sice, chtěge i o
tak zaručených událostech pochybowati, ničemu ba
ani tomu wěřiti nesmělbych, že otec můg děda
měl.

Na tom tedy nezáležj, co mudrcowé, o 17
neb 18 stoletj mladšj o Kristu Pánu powjdagj;
ale na tom záležj, abychom wyšetřili: 1) *Wědě-
la-li starobylost o Kristu Pánu, a 2) co asi wěděla?*

Nuže, koho asi na swědectwj powoláme, poně-
wadž podlé slow neynowěgšjho mudrce zdá se, že
celý starý swět o Kristu Pánu nic nám nepowjdá?
Wšak zawjrá-li kdo swéwolně oči swé, arci ne-
widj ničeho; ale mezi njm a slepcem skutečným
gest rozdjl ten, že tento widěti nemůže, onen pak
nechce. A takowj swéwolnj slepci gsau ti, kteřj
se býti prawj milownjky maudrosti a přátely swět-
la. Před očima gegich stogj swědkyně, kterázto
pro swé stářj, pro swau zkušenosť, pro swé činy,

pro swůg rod a pro swau powahu wšj cti a wj-
ry hodna gest, a předce tito widaucj času naše-
ho dělagj se, gakoby gi newiděli. A proč? Pro-
tože ona k nim do školy choditi nechce, a gim
wytýká, že co wědj mandrého, od nj se byli na-
učili. Sprawedlnost welj, aby nebyl odsauzen žád-
ný, leč byl prwé wyslýchán a w přečiněnj po-
stizen. A to gediné žádá též pamětnice tato. *Id
unum gestit, ne damnatur inaudita.* Bezpráwj učini-
li bychom gj, kdy bychom s nj ginák nakládali.
Onať owšem chce, aby swět giného swědectwj
nepřigjnal, leč gegjho. Ale to také wšjm právem
žádati může.

Nenj wčeregšj, ale osmnácte stoletj wzešlo
a pomínulo za gegj paměti. Ona s Kristem Pánem
zároveň se obgewila, s Njm chodila, Geg po-
slauchala, Geho zázraky widěla, nad Umučeným
truchlela, ze Wzkřiseného se radowala, a za Njm
do nebe gdaucjm taužebně pohljžela. Ona Utěši-
tele s nebe sstupugjcjho radostně uwjtala, s apo-
štoly po swětě chodila, slowa gegich w srdci swém
skládala, umučená těla gegich uctiwě pochowá-
wala, a na hrobjch gegich obětugjc řeči a činy
gegich celému swětu hlásala. Za gegj paměti
wznikly a pomínuly mnohé řjše. Před očima ge-
gjma zlomilo se žezlo ejsarstwj řjmského, byzan-
tinského, německého a neynowěgšjho francauzské-
ho; před očima gegjma zwrátily se trůny Hunů,
Gothů, Vandalů, Normannů, Maurisků a giné mno-
hé. Ona Merowingy, Karlowice, Hohenstauffy, Pře-

myslowce, Arpady a Jaželony, a giné korunowané rody k hrobu doprovodila. Ona přjtomna byla, když Bourboni, Habsburgové, Hohenzollerové, Wittelsbachové poneyprw na trůn sedali, aneb gako Stuartové a Wasové stolec královský opauštěli. Slowem tato swědkyně všem stoletjm po narozenj Kristowě sauwěká gest; gakby tedy prawdiwé zpráwy dáti nemohla?

„Zkušěnému wěř,“ napomjná přjslowj. A kdo zkusil wjce, nežli pamětnice tato? Po tři sta let mezi swými rodáky w plenu a gako u wyhnanstwj byla, nemagje ani mjsta, kdeby pokogně hlavu sklonila, nemagje, kdoby se gj ugal a před násiljm gi chránil. Zuriwj nepřátelé w náručj gegjm pautali, mučili a zabjgeli neyzdařilejšj djtky gegj, ani stawu, ani stárj, ani pohlawj nešetřjce, a to gediné proto, že nechtěly zawrci swědectwj matky swé. Diw zagisté gest, že tato nebohá matka buď neosiřela neb hořem zachwácena nebyla. A hle, sotwa že z této strasti wywikši pooddechnula sobě; ay tu ze všech stran řjtili se pronárodowé ljtj, diwocej, surowj, plenjce a hubjce w končinách gegjch wše, což gen strašliwé tlupy gegich zasáhly. Diw zagisté gest, že w dlauhém a krwawém bogi rozkacených národů nezahynula. K tomu přidejme tu bolest, ten zármutek, ano i krwawý nátisk, gegž zakusila od swých vlastnjch dětj hrdých a neposlušných; a tento křjž až dosawad ležj na bedrách gegjch; nebo gaké autřzky, pronásledowánj, křiw-

dy, násilj trpj i w těchto našich dnech, děgepis neustranný zvěstowati bude wěkům přjštjm. A toto wšecko trpj gediné proto, že gedno a totěz swědectwj wydává od počátku. Gakbychom tedy na slovo takowéto swědkyně neměli se zpolehnauti? — Nemysleme však, že stárj gen a zkušenost gegj ctihodnu gi činj; ona též wykázati se může nesčjslnými skutky slavnými.

Ona zbořila chrámy, zwrátila oltáře šeredných bohů; ona zkrotila, zšlechtila diwé a surowé národy; ona w sewernj a západnj Ewropě lesy wymeytila, pustiny vzdělala, wesnice, města, chrámy postavila; ona swobodu národů před o-troctwjm, silně dotjragjejm, ochránila; ona zhaubné tēkawosti Maurisků, Tatarů a Turků meze wykázala; ona poklady učnosti pohanské i křesťanské s newyslownau trpěliwostj a snahau zachowala; ona we všech djlech swěta křjž Kristůw postavila, řády a mrawy křesťanské uwedši, temnosti bludů a neprawosti zapudila; ona po wšechny časy nad nepřátely swými wjtězila; geštž nedáwno tomu welikánu, genž celau Ewropu o-třásal, na odpor se postavila, a panty geho stjžená, w žalárjch geho zatčená potlačitele swého přemohla. Gak a s kým nynj zápasj, každému gest známo, a kdo wjtězem bude, tušiti snadno. Tolik slavných činů gegjch před očima magjce nemůžeme pochopiti, kterak lze mnohým, winiti gi z podlého pletichářstwj. Zagisté však ruku na ústa wložiliby a studem zarděliby se, kdyby gen

powáziti chtěli, odkudž pocházj, a gaké powahy gest pamětnice tato.

Sláwu rodu gegjho krátce powjme takto: Gako Ewa z boku prwnjho Adawa učiněna stala se chotj prwnjho muže a matkau člověčenstwa, kteréž od narozenj swého bylo nádobau hněwu Božjho: tak i pamětnice tato z Boha-člowěka půwod wzawši chotj Geho učiněna a Duchem Geho naplněna byla. A gako Maria, muže nepoznávajgc, z Ducha swatého počawši porodila Boha-člowěka: tak i tato choť Syna Božjho zastjněna mocj Neyvyššjho z Ducha swatého počjná i rodj dědice králowstwj nebeského. Rodiče gegjho znajgc diwiti se nebudeme, že přirozenost a powaha gegj cosi božského a cosi lidského do sebe má.

Ona z Boha-člowěka gsaucj má do sebe lidského cosi. Syn Otce wěčného, chtěge člowěka wykaučiti, stal se widitelným; nebo *Slowo tělem učiněno gest*. (Jan 1.) Způsobu služebnjka přigaw narodil se w chlěwě, wěkem a maudrostj prospjwal, w protiwenstwjch auřad swůg wykonáwal, až i w plnosti časů ankol swůg blahoděgný na dřewě kříže dokonal. Nynj pak po přestálém ponjženj, nade wšjm wládne, což gest na nebi, na zemi a w pekle. Tak též dcera choť a dědička Boha-člowěka, magjc národy země wychowáwati, stala se widitelnau, aby nalézti mohl gi každý, kdožby chtěl spasen býti. Skrowná i neauhledná byla na počátku swém; pošetilá, sprostá, i mdlá se býti zdála; nebo *což blázniwého gest*

u swěta wywołil Bůh, aby zahanbil maudré: a což gest u swěta mdlé, wywołil Bůh, aby zahanbil silné; a neurozené swěta a potupné wywołil Bůh, a to což nenj, aby ty věci kteréž gsau, zkasil: aby se nechlubilo žádné tělo před obličegem Geho. Mezi pronásledovánjm a násiljm všeho druhu dospěwši, ze sauženj newyniká, potupy snášj, na křjzi všeli-gakých utrpenj rozpiatá wjtězj, a s důwěrnostj očekává té doby, kdežto se ukáže knjže pastýřů, (I. Petr. 5, 4.) a ona z ruky Geho wezme tu neporušitelnau korunu sláwy.

Poněwadž pak Otec a Choť gegj nenj pauhý člowěk, ale Bůh a Člowěk w gedné osobě; protož i nahlédneme-li bedliwěgi na přirozenost dce-ry Geho, cosi božského w nj nalezneme.

Třj gsau, kteříž swědectwj wydávajj na nebi: Otec, Slowo a Duch swatý: a ti třj gedno gsau. (I. Jan 5, 7.) Takť i w dceři Boha-člowěka obraz troggediného Božstwj nalezáme. Ona to-ťižto gest matka djtek nesčjslných, kteréžto smrtj wěčnau zachwácené skrze wodu a slowo Božj rodj k žiwotu wěčnému. Tyto pak djtky napotom s matkau swau gedno gsau, neboť býwajj audy těla gegjho učiněny; w nich žiwá gest matka skr-ze ně swětu zgewna. By neplodnau byla zůstala, neznalby gi swět, anižby wěděl, že se gíž spa-senj stalo. Matka s plodem swým gedno gsau, a předce rozdjlué od sebe; nebo matka zůstává w sjle a podstatě ugmy netrpjc, když i djtky ge-gj, gedno po druhém w plěosti časů odcházegj

na mjsto swé; matka welj, a djtky poslauchaj, wědauce, že pohrdagjce matkau byliby pohané a publikáni. A předce dvě toto rozdjlné přepodiwným způsobem w gednotu se spoguge, podle slow swatého apoštola řkaucejho: *My wsickni gedno tělo gsme.* (Rom. 12, 5.) W těle tomto podiwném ale musj také býti duch obžiwujc; nebo matka i plod, z nichžto sestává toto podiwné tělo, žiwy gsau, a sice žiwotem, nad kterýmžto smrt moci nemá. Odkud žiwot tento? Gediné Božstwj má žiwot w samém sobě; následowně žiwot těla onoho nepocházj z podstaty geho, au sice Bohem museloby býti, ale preyšj se bez pochyby ze zdroge žiwota nestwořeného. A tomu též učj nás Učitel neomylný řka: *Gakož má Otec žiwot sám w sobě, takj i dal Synu swému, aby měl žiwot w samém sobě . . . a Syn, kohož chce, obžiwuje.* (Jan 5, 26. 21.) A však ač žiwot onoho těla podiwného nenj z podstaty geho, ale odginud; předce k podstatě geho náležj; neboť odegmeš-li mu žiwot, rozrůznj a rozpadnau se i audy. A co gest tento žiwot sám w sobě? Pauhá-li snad, ač podstatná, tagemného těla onoho vlastnost? Nikoli; alebrž gest bytost samostatná, kterážto sebe samu w dar přinášj, a s tjm, komuž se dáwá, gedno učiněna býwá. A kdo gest tato bytost předobrotiwá? Poslechněme Učitele neomylného, genž prawj: *Gáť gsem chleb žiwý, kterýž gsem s nebe staužil. Bude-liť kilo gjsti z chleba to-*

hoto, žiw bude na wěky: a chléb, kterýž gá dám, tělo mé gest za žiwot swěta. . . . Kdož gj mé tělo, a pige mau krew, má žiwot wěčný. . . . Kdož gj mé tělo, a pige mau krew we mně přebývá, a gá w něm. Gakož mne poslal žiwý Otec, i gá žiw gsem pro Otce: tak kdož gj mne, i on žiw bude pro mne. (Jan 6, 51. 52. 55. 57. 58.) A té noci, w kterauž zrazen byl, tagemstwěj těla swěho ustanowiw prawil: *Gá gsem winný kmen, a wy gste ratolesti. Kdo zůstává we mně, a gá w něm: ten nese owoce mnohé; neboť beze mne nic nemůžete učiniti.* (Jan 15, 5.) Nuže, kdož gest ten duch obžiwugjej w onom přepodiwném těle? Syn Božj, Bůh-člowěk, Pán Ježš Kristus. Protož i když řekl swatý apoštol: (Rom. 12, 5.) *My všichni gedno tělo gsme, doložil: w Kristu.* Bez Krista nebyloby ani celé, ani žiwé, ani skutečné, a włádlby w něm hřjch a dcera hřjchu — smrt; tak, gako ratolest, když odpadne od kmene žiwého, mře, usychá, na oheň wržena býwá. W Kristu ale, to gest, Gjm naskrz proniknté, s Njm gedno učiněné, má žiwot wěčný. *Neboť napotom, gak prawj Apoštol swatý, (Efes. 5, 30. 31. 32.) gsme audowé tělu Geho, z masa Geho a z kostj Geho, . . . dwa w gednom těle. Tagemstwěj toto veliké gest, ale gá prawjm w Kristu a cjrkwí.* Eyhle, tu máme tři od sebe rozdjlné osoby, neb samostatné bytosti: *matku, a plod gegj, a žiwot obě pronikagjej, a ty tři Gedno gsau w tagemstwěj. . . .* A totěz nastjněj troggediného Božstwěj shledás,

pakli toto tagemstwj plné tělo Kristowo z té strany powážjš, kterážto swětu zgewna gest. Neyprwé uwidjš sluzebnjka wěrného a opatrného, kteréhož ustanowil Pán geho nad čeledj swau, aby gim dáwal pokrm w čas, a kterémuž dáný gsau kljče králowstwj nebeského. (Mat. 24, 45.) On gest hlawa tohoto těla. Na něho upjragj se oči wšech; neboť on gest, kterýž bdj nad stádem, aby se nerozprchlo po pastwinách půwabných sice ale i škodných; on gest, kterýž ošetrüge swětlo s nebe přisedšj, a bránj, aby opowázliwost člowčej nepřidáwala k němu oharky maudrosti wlastnj; on gest, na něhož přede wšjm wlkové autok činj. On dle osoby a důstogenstwj gest gen gediný, dle osoby smrtelný, dle důstogenstwj smrti nepodléhagjej. . . . Po boku geho spatřjš osobu welebnau, sestáwagjej z tisjcerých osobnostj samostatných a gemu wjce méně podobných, nikoli wšak rovných. Těnto dáno gest znáti tagemstwj králowstwj Božjho; gim propůgčen gest meč slowa na obě strany ostrý; gim odewzdána gest metla k hrůze a k wzdělánj nedospělých; gim swěčen gest Bethesda nowého zákona, sedmero podlaubj mage. . . . Potom pak uwidjš *zástup weliký, kterého žádný přečjšti nemůže ze wšech národů, a pokolenj, a lidj, i gazyků: ani stogj před trůnem, a před obličegem Beránka, gsauce oblečení w bjlé raucho: a palmy w rukau gegich.* . . . (Apoc. 7, 9.) A hle, trogj toto na pohled různé, w skutku gen gedno gest; nebo, ač tisjcerá

ústa a gazyky wyznáwagj gen gedno: wšechny spoguce swazek geden, utkaný z wjry, naděge a lásky, wšecky proniká gedna obžiwugcej moc, Jezjš Kristus, požehnaný Bůh na wěky. Amen.

Kam pŕydu od ducha Twého (Hospodine)? a kamž uteku před twóřj Twau? Gestli žebych wstau- pil na nebe, tam gsi Ty: pakli bych sstaužil do pekla, přjtomen gsi: wzał-libyoh kŕjzla swá na u- switě a bydlilbych w končínách moře: i tamť ruka Twá prowodj mne, a držeti mne bude prawice Twá. (Žalm 138, 7 — 10.) Obraz wšudybytného Bož- stwj gest choť a dědička Krista Jezjše. Progdi zemi od wýchodu k západu, od ledů sewernjch a gižnjch až k wýhni slunečnj na rowajku; we wšech kragjch, mezi wšemi národy dědičku Jezj- šowu bud' dáwno giž usedlau pozdrawjš, aneb te- prw přicházegcej uwjtáš; a gestliže kantku nalez- neš, kdežto by materský hlas gegj nezaznjwal, ne- diw se, wěda, žeť i wtělený Bůh w gednom o- kamženj, osobně, na wšech mjstech se neobge- wował, nýbrž chodit' po městech a po městečkách, kúže a zwěstuge králowstwj Božj — po wšem Jud- stwu, počaw od Ğalilee — dobře čině, a uzdra- vu- ge wšecky poražené od dábla. (Luc. 8, 1. 23, 5. — Actor. 10, 38.)

Potom pak prohlédni pekla, to gest skrytá ona mjsta, kdežto bydlej duše zemřelých, kteřj blaženosti wěčné nedosáhli; i tam gi nalezneš. Chceš-li wšak gi widěti žiwau, nezacházeg do (té) země tmawé a přikryté mrákolau smrti: do země

*bjdy a temnosti, kdežto stjn smrti, a žádný řád, ale věčnú hrůza přebývá. (Job 10, 21. 22.) Tam za onau propastj velikau, přes kterau nebylo lze gjeti ani Lazarowi k boháči, ani boháči k Lazarowi, tamté hřbitow věčnosti; tam neuzřjš, leč mrtwoly, magjcy sice na čeljch swých znamenj wykaupenj wyryté, ale rukau ďablowau zpotwořené. A to gsau ti, kteřj w žiwotě tomto swéwolně lezli w osidla starého nešlechtnjka, mrlinau hřjchů se nakaziwše, lehkomyšlně pohrdali radau lékaře nebeského až do konce, a protož zemrauce pochowáni gsau w pekle. Mezi mrtwými žiwota nehledey, ale s hrůzau se odwrať a rci: *Od věčné smrti wyswobod nás Pane!* (Litan. major.) — Hle geště gedno skryté mjsto, kdežto žiwé ale nemocné bratry widjš. To gsau ti, kteřj ušiknuti bywše od hada ohniwého, důwěrně a s uslzeným okem pohlédli k Synu člowěka na křzi powýšenému; však prvé než doplakali, přiloženi gsau byli k otcům swým. Žiwi gsau, ale ne zdráwi; nemocni gsau, ale nemoc gegich nenj k smrti. Sprawedlnost Božj sice ohněm utrpenj wypaluge ostatky gedu z ran gegich; ale milosrdenstwj Samaritana nebeského péči má o ně, a bratřj o leg modlitby, wjno předrahé oběti, gakož i balsám almužny a giných skutků dobrých ochotně snášegj na polehčenj a na usnadněnj gegich ulěčenj. Pročež i ty pohlžege na toto mjsto bolesti rciž autrpně: *Odpočinutj věčné dey gim Pane, a swětlo neskonalé swětiž gim!* (Miss. de Requ.) a*

wěz, že očistiwše se od wšelikých poskwrn půgdau tam, kdežto skládati máš poklady swé, chceš-li, aby ge mol neobežral, rez nezkažila, zloděg neodnesl. — W domě Otce nebeského gest mnoho přjbytků. Tam, když byl dokonal wšecky wěci, odebral se Kristus, aby swým wěrným připrawil mjsto. Tam také uzřjš zástupy bratřj plésagjcjch, o nichžto psáno gest: *To gsau ti, kteřj přišli z welikého sauženj, a umyli raucha swá, a zbjlili ge w krvi Beránkowě: protož gsau před trůnem Božjm, a slaužj Gemu dnem i nocj.* (Apocal. 7, 13. 14.) — *A setře Bůh wšelikau slzu s oěj gegich, a smrti wjce nebude, ani kwjlenj, ani křiku, ani bolesti nebude wjce; nebo prwnj wěci pomimuly.* (21, 4.) — *Beránck, kteřjž gest u prostřed trůna, spravowati ge bude, a dowede ge k studnicjm žiwota.* (7, 17.) — Kamkoli se obrátjš, wšude dědičku Páně nalezáš, na zemi bogne, w očistci zraněná se léčj, w nebesjch plesá; nebo tito wšickni gedno tělo gsau w Kristu a gedni druhých audowé.

Bůh náš pak (gest) na nebi; wšecko, cožkali chtěl, učinil; (Žalm 113, 9.) neboť nebude nemožné u Boha wšeliké slovo. (Luk. 1, 37.) Obraz wšemohaucjho Božstw j gest pamětnice naše. Giž z toho, co se prawilo o skutejch a útrpenjch gegjch, wyswtá, že nadobyčegná gest moc a sjla gegj. Zwláště pak roste podiwenj naše, když rozgjmáme, gakým způsobem tolikerá a tak slawná wjtězstwj dobyla nad nesčjslnými zástupy krutých, diwokých a neunawitelných nepřátel. Podjwemye

se na wogsko gegj. Hle po hoku silných a otr-
 lých mužů bogugj také slabé ženy, autlé djwky,
 něžnj pacholjci a shrbenj kmetowé. Zbraň tohoto
 swěta nenj w rukau gegich, aniž gsau wálečné
 přjprawy a stroge w průwodu gegich; neboť wey-
 woda gegich mečem bjti zapowědel, ano ani hůl
 newzjti poručil. Gak tedy bogugj a wjtězj? Oni
 stogj, *magjce podpásaná bedra swá prawdau; oble-
 čeni gsauce w pancjř sprawedlnosti; nohy obuté ma-
 gjce přjpravau ewangelium pokoge; přede wšjm be-
 rauce štj wjry, kterýž uhašuge wšecky ohniwé šjpy
 nešleohetnjka, lebku spasenj, a meč ducha, genž gest
 slowo Božj; bedliwi gsauce na modlitbách, w trpě-
 liwosti włádnau dušemi swými.* (Efez. 6.) Prapo-
 rec gegich gest křjž, a heslo: *Mně žiwu býti
 Kristus gest, a umřjti zisk.* (Filip. 1, 21.) A
 tčnto swým wogjnům pamětnice naše neslibuge
 hognost kořisti a laupeže a sláwy časné; ale
 chtěgj-li w řadách gegjch setrwati, podává gim
 potupu na mjsto sláwy, utrpenj na mjsto rozkoše,
 chudobu na mjsto bohatstwj. A hle s tčnto na
 pohled tak slabým a chatrným wogskem, s tauto
 na pohled tak ničemuau přjpravau přemohla i
 opanowala celý swět. Owšem i časy swými wěr-
 né swé swoláwá, poklady swé otwjrá, a darů swých
 rozdává; než co darů gegjch wšjmá sobě swět?
 Poklady gegj, oku tělesnému widitelné, gsau: 1)
 křjž, na němžto wiselo Spasenj národů, Jezjs
 Nazaretský král židowský, a 2) potom ostatky
 těch swatých těl, w nichžto byl oslawen Ženich

gegj. Mnohem znamenitějšj gest ale to, co w pokladu gegjm spatřuge oko wjry, totiž: Zásluhy Boha-člowěka a Swatých Geho, prawdu, chléb žiwý, kljče králowstwj Božjho, raucha newinnosti, a zápis spasenj. Však co wšjmá sobě tělesný a maudrostj swětskau nadutý člowěk těchto klenotů? A hle, předce těmito dary zjškala pamětnice naše bogownjků wěrných, silných, nepřemožitelných. Podiwná tedy a neobyčejná gest moc pamětnice našj; ba když do bytosti gegj bystřegi nahlédneme, ani wšemohaucnosti gj neodepřeme. Nebo w žiwotě gegjm obgewugj se úkazowé, k gichžto wykonánj sja přjrody, a moc tworstwa nestačuje. Odkudž to, že w stjnu Petrowě okřáwali nedužiwj? Že nábedrnjk Pawlůw léčil nemocné? Že ostatky Prwomučedlnjka mrzákům prospjwaly? Že ústa bezgazyká mluwila? Že nedáwno po dewjtidennjm wzywánj umučené Filomeny rak se zhogil, gegžto dle slowa lékařowa toliko nožk wykořeniti mohl? — Náhodau staly se tyto wěci, odpowjdá mnohý, a holý nesmysl gest, co prawj. Náhoda, gakožto neřacj úmyslu, gest panhé *Non-ens*. Neboť pakliž i wznati musjme, že mnohé shluknutj okoličnostj na úmyslu gednagjcjch nezáležj; předce něsmjme tužiti, že w pražádné wůli základu nemá; gestliže pak z něčj wůle okoličnosti se shlukly, náhodné nikdy nebyly. Následowně křesťan náhody nezná, geli-kož uwykl, we wšem hledati prst Božj. Ale deyme tomu, žeby náhoda wládla; kterak wyswětlj-

me to, že gen w tom těle, gehož duch gěst Kristus, a sice gen w určitých audech těla toho, náhoda wládne? Co řeknau hagitelé náhody? — Zdaliz ale sami sobě na odpor negsme, když gednak we všem prst Božj hledáme, gednak zase ony přepodiwné skutky pamětnici swé přiwlastňujeme? Nikoli. *Kristus ysa w způsobu Božjm nepoložil sobě toho za laupež, že gest rowný Bohu; ale samého sebe zmařil, způsob služebnjka přigaw ku podobenstwěj lidj učiněn a w způsobu nalezen gest jako člověk.* (Filip. 2, 6. 7.) — *Slowo tělem učiněno gest.* Nesmjrný oblekl obmezenost. Však tjm půwodnj přirozenosti swé nezničil, ani nezměnil, ani neuskrownil; gakož na opak přigatá přirozenost nebyla ani pohlcena, ani Nesmjrnému rowna učiněna; nýbrž dvě různých přirozenostj spogilo se w nerozlučnau gednotu, w osobu Boha-člowěka. Následowně, gak zpytatel pjsma Origenes prawj: *Pro nerozlučnau Slowa i těla (Boha i člowěka) gednotu Slowu se přičjtá, což náležj tělu, gakož i o tělu se hlásá, což Slowu vlastnjho gest.* (Origen. ps. k Řjm.) Analogon wtělenj Syna Božjho gest zasnaubenj se Boha-člowěka s chotj swau. Co widitelného na choti Geho shledáwáme, gest gen tělo gegj, z nesčjslných audů sestáwagjej; a to zagisté samo w sobě mdlé gest a nemocné, ba mrtwé, pokudž gen žiwotem přirozeným žiwo gest. Ale w tom welikánském těle koluge žiwot nadpřirozený, a zřj-dlo žiwota toho gest ono tělem učiněné *Slowo*,

skrze kteréž všechny věci učiněny gsau, a bez Něhož nic nenj učiněno, což učiněno gest. (Jan 1, 3.) Toto všemohaucej zřjdo různé audy proniká, s nimi w gedem žiwý celek se spoguge, w nich a skrze ně swau swětoplodnau moc obgewuge. Spogenj to dwau rozdjlných bytostj — Boha-člowěka s wykaupeným člowěčenstwem — opět nerozlučné gest; a pro tuto nerozlučnau gednotu Ženicha a choti Geho, Ženichowi se přičjtá, co gen choti geho náležj: a na opak o choti se hlásá, což gen Ženichowi patřj. A w tom způsobu pamětnice naše všemohaucej slauti může a gest. Nynj také powědjti můžeme, proč gen některj audowé tauto mocj włádnau. Všem zagisté řekl Pán: *Chce-li kdo za mnau přijti, zapři sebe sám; (Mat. 16, 24.)* ale ne všickniť chápagj slova toho. Ti pak, gimž dáno gest, potlačugj neb mařj člowěčenstwj swé pro Krista, rozum swûg potápěgj u wjře, city swé ndušugj w naděgi, a wůli swau pautagj řetězem lásky Božj. Žiwi pak gsau giž ne oni, ale žiw gest w nich Kristus, a potlačené člowěčenstwj gegich působenj Geho nepřekážj. Protož i napotom nenj ani temnosti w gegich rozumu, ani soběctwj we wůli, ani w činech malomocenstwj. *Oslawugj a nosj Boha w tělě swém, gsauce plnost toho, který všechno we všech naplňuje. (1. Kor. 6, 20. — Efez. 1, 23.)*

Wšecká srdce zpytuje Hospodin, a všem myšlenjm nyslj rozumj. (1. Paralip. 28, 9.) — A nenj žádného stwořenj newiditelného před očima Ge-

ho, ale všechny věci gsau nahé a odkryté před očima. Toho, o kterém gest řeč naše. (Hebr. 4, 13.) — Obraz wedenj Božjho gest wedenj pamětnice našj. Oko zdařilých audů gegjch zpytuge tagné záhyby srdce a proniká i skrze hustau záclonu budaucnosti. Ona za učitele magje Boha-člowěka a Ducha Božjho za pěstauana všecko wj, čehož člowěku třeba gest wěděti, aby spasen byl. Ona wj dokonalau a všem srozumitelnau zpráwu dáti o půwodu swěta, o powolánj člowěka, o prameni zlého, o Bohu a o prostředcjh spasenj. O těch všech věcech mudrcowé lidstj neustálé hádky měli, nezáziwné nálezy swé nesrozumitelným způsobem rozhlašowali, a kteří z nich upřjmného srdce byli, že o těch věcech nic gistého newědj, wyznáwali. Kterjkoli pak se odvážili, učitelkyni národů z bludu trestati, od potomků swých buď giž odsauzeni gsau aneb budau, gakožto snářowé stjny lapagcj. Však tu zdwihá se maudrost člowěčj a prawj: „Ge-li pamětnice waše tak wědaucj, proč wyučenci a mudrcowé gegj až dosud o mnohé věci nesnáz mezi sebau magj? Proč o půwodu duše ginák smeyslegj Præexistentiáni, ginák Traduciani, a geště ginák Creatiani? Proč až dosud rozhodnuto nenj, gakým asi způsobem hřjch prwotnj na všechny Adamowy potomky přecházj? O způsobu početj Marie Panny stoleté gsau hádky; o gegj mladosti newj se nic, a o mladosti P. Jesu Krista dost málo; ba i rok narozenj Geho gest na rozepfi. Abychom giných po-

dobných věcj pominuli mlčenjm, gen to geště otáže-
 me se: Co prospěla wědaucnost gegj historikům a
 zpytatelům přjrody? Před několika sty lety o
 čtwtém a pátém djlu swěta a gich obywateljch, o
 prawdiwé planetnj saustawě, o moci mlýna a par
 wodujch nic newěděla. Gaká to wědaucnost?“ A
 ty maudrosti nemaudrá, odpowjdáme, *pečlivá gsi,
 a rmautjš se při mnohých wěcech; ale gednohoĝ gest
 potřebj,* (Luk. 10, 41.) a tomu tě wyučj pamět-
 nice naše. Ó, bys poslechla Apoštola, genž pra-
 wj: *Pracjw skrze milost, kteráž dána mi gest,
 wšem, kterj gsau mezi wámi: aby ne wjce smyslili,
 než slušj smysliti, ale aby smyslili k strjdmosti, a
 gak gednomu každému udělil Bůh mjru wjry.* (Řjm.
 12, 3.) Wšecj ty wěci, gichžto newědomost
 pamětnici našj wyteykáš, gednák nic neprospj-
 wajj k spasenj, gednák samy sebau rozumu člo-
 wěčjmu dostupné gsau. Proč tedy žádáš ná-
 wěštj buď zhola zbytečné, aneb alespoň swobod-
 němu ducha lidského rozwjgenj protiwné a škod-
 liwé. Sám Bůh-člowěk uředlnjky swé hned po
 gich zwolenj Duchem swým nenaplnil, nýbrž až
 po dokončenj třjletého wyučowánj; aby se widě-
 lo, že člowěku slušj užjwati přjrozených darů
 swých, a že tu, kde gich nestačj, dostatečná po-
 moc přicházj s hůry od Otee swětel. Protož i
 tomu, kterýž řekl: *Mistře, rei bratru mému, at
 rozdělj se mnau dědictwj,* odpowědel: *Člowěče, kdož
 mne ustawil saulej, aneb děličem nad wámi?* (Luk.
 12, 13. 14.) Tak tčž odwětj tobě pamětnice naše,

když se otážeš na věci wezdegšjho prospěchu se týkagcej. Hledás-li ale wědění, gen abys wěděl, neb powěsti abys došel; pamětnice naše, negsauc děwkanu twé buď zwědawosti neb marnosti, mlčej a to podlé přjkladu Chotě swého. *Obrátio se Petr uzřel toho učedlnjka, kteréhož milowal Ježš, an gde za njm . . . řekl Ježšowi: Pane, co pak tento? Řekl gemu Ježš: Chci, aby on tak zůstal, dokudž nepřigdu, co tobě po tom? ty pogď za mnau.* (Jan 21, 20. 21. 22.) Ostatně pak wjme, že pamětnice naše tēm, genž mnohými otázkami na ni dotjragj, wšjm práwem řjci může, co řekl Choť gegj staršjm lidu, knjžatům kněžským a zákonnjčkům: *Powjm-li wám, neuwěřjte mi: a pakli se wás otjži, neodpowjte mi, aniž propustjte.* (Luk. 23, 67. 68.) Nebo wyzwědači tito gsau z toho pleme-
ne, o kterémž otec Abraham prawil boháci w pekle pochowanému: *Mayjt Mogžjše a proroky: nechť gich poslauchajj. . . . Poněwadž Mogžjše a proroků neposlauchajj, aniž byt kdo z mrtwých wstal, uwěrj.* (Luk. 16, 29. 31.)

Serafjnové . . . wolali geden k druhému, a řjkali: Swatý, swatý, swatý, Hospodin Bůh zástupů, plná gest wšecká země sláwygeho. (Jesai. 6, 3.) A práwě takowá gest i pamětnice naše. Podjweyme se na Otce a Chotě gegjho; zkaumeyme obcowánj gegj, pteyme se, k čemu djtky swé nabjzj, co gim welj a zapowjďá, gaké prostředky gim podáwá; ohledněme se na řády gegj a obyčege, a konečně zwlášť pozorně šetřeme djtek gegjch,

kteréz nám wychwaluge; a co shledáme? Že nenj ctnosti, kterážby se w djtkách gegjch byla newtelila, že nenj kraginy, kdeby se byly djtky poslušné matky swé newydařily. Swatost matčina stkwj se na kwetaucjch ljech autlého mládj, na twáři zmužilého wěku, gakož i we wráskách šediwého stárj. Tuto hōnosj se panictwjm neporušeným, tamto manželstwjm se ctj sestárlým; palma wjtězosláwy opljtá tuto žezla králů, tamto berly žebráků; w náručj oslawených mudrců spatřjs blahoslawené sprošťáky, a přjkladné pastýře následuge stádo wěrné.

(*Pokračowánj.*)

2. O obcowánj Swatých.

Od

Jakuba Němečka.

kněze cirkewnjho, wychowatele hrabat Černjňá.

Nescjslné osoby gíž se na tomto pozemském diwadle progewily, a swůg úkol, který gim byl u weliké truchlohře našeho děgstwa wykázán, rozličným způsobem gsau odbyly. O wětšj gich částce činj historie toliko auhrnkem zmjnknu, zegmena gen takowé osoby připomjňá, které buď důležitě mjsto zastupowaly, aneb swau osobnj hodnostj, — anebo i nehodnostj — nad giné předčily. Mezi ty, gichžto uctiwá památka u pozděgsjch wěků žige, náležegj také naši Swatj.

Gest sice prawda, že si gich nowěgsj děgepisci přjliš newšjmagj, a že nám raděgi o wel-

kých wjtězjch, wýtečnjch hrdinách, politiekých opravcjej, znamenitých mudrejch a umělejch, šťastnjch wynalezcejch, a těm podobnjch osobách wyprawugj, gegich činy a přjběhy lesklau ozdobau pekneho přednešenj uměle přiodjwagjce; a že my, tjnto zewnitřnjm leskem gsauce omáměni, takowé osoby nade wšecky ctjme, a Swatých také méně si wšjmáme, magjce s našimi děgepisci za to, že oni ani dle swého w člowěčenstwu působenj negsau tak památnj gako giné historické osoby.

Gest ale i prawda, že my, gako naši děgepisci w té přjčině brubě chybugeme. Naši Swatj dle swé powahy, i dle swého prospěšného působenj nade wšecky památné osoby daleko předčj. Gaká pak powaha by mohla býti uslechtilěgšj, než těch, genž Boha, Krista a bližnjho plamennau láskau milowali; genž pro čest Božj a prospěch lidský wšecku swau sju, swé pohodlj, swé statky i swé žiwoty w oběi přinášeli! genž při swém uslechtilém wynasnaženj negen se swými žádostmi dožiwotný bog wjtěžně bogowali, ale i celému swětu, gehu přjkladu, gehu slibům a rozkošem, gehu pohrůžkám a krutým nátiskům neohroženě na odpor gsau stáli — a které si Bůh přede wšemi ginými za swé přátely a účastnjky swé neskončené sláwy a blaženosti wywolil. — A gake pak působenj by mohlo býti w člowěčenstwu prospěšněgšj, nežli působenj těch, genž celé národy ku Kristu, — gediné to spásce wšech lidj, — obrátili, aneb alespoň w gehu službě upewnili?

Dobré gest sice uměnj, dobrý gest občanský pořádek, dobrý gest všeliký pokrok w promyslu a mnohé giné prospěchy, co nám ginj dobrodincové zgednali; ale to vše nestačj bez upřjmného přilnutj ku Kristu, a kde panuge wěrná láska ku Kristu a silná tauha po geho spasenj, tam ostatnj wýhody žiwota na sebe čekati nedagj. Wšecky totiž časné wýhody nestačj, aby podstatnj neduh a nedostatek z člowěčenstwa odstranily, t. g. winu a gegj weškerau zhaubu; kde pak Kristem lidé gsau důkladně opraweni, tam ostatnj oprawy a wýhody samy od sebe následugj. Tu platj, co Kristus sám powěděl: „Hledeyte prw králowstwj Božjho a sprawedlnosti geho, a ostatnj bude wám přidáno.“ Naši Swatj položili tedy tjm, že ostatnj člowěčenstwo Krista se přjdržeti naučili, prawý a gediný základ ke všem wýhodám, negen wěčného, ale i wezdegšjho žiwota, — a to snad netoliko pro swé časy, nýbrž také pro budancj pokolenj, přirozené to dědice pokoleaj předešlých. Oni gsau tedy ostatnjho člowěčenstwa neywětšj dobrodincové, gako i geho neywyššj ozdoba a chlauba. A proto owšem zaslughj, abychom ge přede všemi ginými historickými osobami w paměti a uctiwosti měli.

Ale my katoljci na tom nepřestáwáme, abychom Swaté u zwláštj paměti a uctiwosti chowali, ani na tom, abychom gegich přjkladů bedliwě následowali, — gakkoli si na tom mnoho zakládáme; — my k nim gestě také w rozličných

potřebách o přijímluwo woláme, nic na tom nepochybujce, že oni naše wolánj slyšj, a žádau pomoc nám zgednati mohau. — Tu giž powstává otázka, zdali se w tomto dwogjm ohledu nemejljme, zdali také Swatj wolánj naše slyšj, a potřebnu pomoc nám zgednati mohau.

Ten, genž o ničem giném newj, než co mu geho tělesnj smyslowé podáwagj, a w giný staw wěcj wěriti nechce, než w ten, w gakém se nynj nalézáme, — ten owšem řekne, že nej možná widěti a slyšeti to, co gest od hledjejho a poslouchajejho přjlišně vzdáleno; též že nemůže widěti a slyšeti ten, kdo tělesných oěj a náš nemá. My však, genž co wěfcej křesťané wjme geště o giném stawu, než o swém nynějšjm wšednjm, budeme gináč w té přjpadnosti sanditi. Nám práwě to gest hlawnjm obsahem nášj naděge, že z tohoto bjdného stawu wykaupeni a do slawného přenešení budeme; kde podlé ducha aplně budeme s Bohem spogeni, w tomto spogenj geđiné geho wůli žigjce a geho blaženosti požjwagjce; a kde naše tělo i ostatnj přjroda zase s duchem w dokonale spogenj wegde, a w tomto spolku na geho sláwě aplný podjl wezme, a však i do geho wůle dokonale odowzdána bude. Tu giž nemůže býti pomyslenj na to, aby se tělo kdy od ducha oddělilo, a aby člověk umřel; — aniž, aby toto proti ducha žádalo, čili aby člověk od zlých žádostj byl sauzen; — aniž aby tělo, nemocj, slabostj aneb ginými nátisky a nedostatky gsauc

skljičeno, duchu řádnau službu konati nemohlo; — aníž aby ostatuj přjroda geho wůli wzdorowala, k němu nepřjwetiwě, nuzně a přjkrě se chowala: nýbrž byla-li přjroda okolo newinného člověka rágem, musj se okolo oslaweného proměnití w prawé nebe. — Tu konečně nenj pomyšlenj na to, aby přjroda před okem oslaweného člověka gakého swého tagemstwj skrywala, nýbrž gako newinný Adam wšecka před něho přiwedená zwjřata dle gegich neywnitřněgšj powahy prohlédl a podle nj pogmenowal: tak musj wystaupiti před oslaweným člověkem neywnitřněgšj tagemstwj přjrody na gewo; — a gako Kristus na paušti (byw tu od ďábla co člověk a ne co Bůh pokaušen) gednjm wzhledem wšecka králowstwj země spatřil, a gako mnozj Swatj giž w tomto žiwotě na čas do neywětšj vzdálenosti widěli: tak se musj oslaweněwu člověku wškerá přjroda w celé swé rozšjřenosti k spatřenj wolně poskytowati, a geho oslawenj smyslowé musegj do dálky dosahowati.

Takowý staw wěcj, který my we wšj geho celosti teprw po slawném z mrtwých wstánj očekáwáme, má u Swatých giž nynj poněkud mjsta, a zegmena z ohledu posledně uwedeného patřenj do gakékoliw dálky.

Nenj to tedy powěrečný nesmysl, ani prázdna poesie, aneb retorická figura, když my k. p. w pozdrawenj angelském kolikráte za den k Marii janně woláme, aneb když w litanijch k ostat-

njm Swatým swých hlasů pozdwiugeme, weskrz takowým způsobem k nim mluwjce, gako k tomu, genž před námi stogj a naše řeči poslauchá. Tu nenj žádného omylu a klamu, když my we swé mysli takměř u gegich společnosti neustále obcugeme, aneb alespoň začasté do gegich společnosti se utjkáme, tu útěchy a oddechu hledagjce, mjsto které we zdegšjch společnostech wětšjm djlem zármutek a úkoru nacházjme.

Zbývá odpověděti také na otázku, zdali naše k Swatým wolánj může mji platného aučinku, zdali nám Swatj mohau tu pomoc zgednati, o kterau se u nich se swými prosbami ucházjme?

Celé pokolenj lidské se wšemi swými členy, kdožkoliw tu byli, gsau a budau, skládá geden organický — ač nesrostlý — celek; — a to sice proto, že wšickni gednotliwci téhož pokolenj z praotce gsau pošli, a tak nic giného negsau, než tentýž na mnohost rozrostlý geden tělesný praotec — a poněwadž mimo to gediného magj wykupitele, který swým wykupitelským skutkem neméně než tělesný praotec gest wýmjukan a půwodce pokolennjho rozwinutj, a tjm i pokolenj samého. Takowým dwogjm swazkem se celé čłowěčenstwo w gednu celost nerozwjžitelně spoguge. A w tomto welkém celku gsau zase zwláštjnjm celkem wšickni andowé Kristowy cjrkwě, gešto wšickni gsau aučastnjci gednoho Ducha swatého, a gešto ge gegich skutečné wegity w tělesný žiwot Kristůw při swatém přigjmánj geště užšjm

swazkem w gedno pogj. Oni po sw. přigjmánj, gak Kristus prawj, (Jan 6, 57.) ostáwagj w Kristu a Kristus w nich. Oni gsau všickni ančastnjci gednoho tělesného žiwota — a potud skutečně gednjm tělem Kristowým, které obyčegně mystickým slowe, poněwadž se pro swau oslawenost před našimi hrubými smysly tagj. Gako tedy gest celé člowěčenstwo skutečnau — ač nesrostlau gednotau — tak gest weškera řjše Kristowa, (obsahúgjcj negen zápasjcj cjrkew na zemi, ale i swjtěziwšj na nebi a kagjcj w očistci,) skutečnau a spolu srostlau gednostj, anť tu všickni gednotliwci skutečně w gedno tělo Kristowo gsau přenešeni.

Protože gest člowěčenstwo organickým celkem, proto platj tu zákon wzágemného zastupowánj a gednoho mjsta druhého působenj. Gako audowé gednoho žiwotišného těla berau wzágemně podjl gedu w tělesné výhodě a nehodě, — w zdrawj neb nezdrawj — druhého: tak u welikánském mnohočlenném těla člowěčenstwa mohau mji gedni podjl i w duchownjch výhodách a nehodách druhých, k. p. w zásluze čili hodnosti a w zaslaužených darech, aneb we wině čili nehodnosti a w zaslaužených starostech — kterýžto zákon owšem nemůže mji mjsta u pawých duchů, které nízadnj tělesnj swazkowé w gedno newjžj. Kdyby tentýž zákon w člowěčenstwu platnosti neměl, nemohl by tu hřjch Adamůw s gehu pokutau býti dědičným, anižby tu bylo náměstné zadostučiněnj a wykaupenj skrze Krista možné.

Platj-li pak w člověčenstwu co w nesrostlém celku zákou wzágemného zastupovánj, musj platiti tjm wjce w cirkwi, co w srostlé gednotě, a mohau tu owšem gedni audowé swau hodnost čili swé zásluhy na druhé přencsti. Ano tu gednotliwj audowé swé duchownj wýhody nikoliw nemagj gen pro sebe, ale i pro ostatnj saučleny, gako gednotliwj audowé gedaoho žiwočišného těla swého zdrawj a swé sjly nikoliw gen pro sebe nepožwagj, ale i ostatnjmu těla ge sdělugj. Toliko w tom se rozeznáwá wzágemná wýměna duchownjch prospěchů w mystickém těle Kristowě od wzágemného sdjlenj tělesných wýhod w žiwočišných ústrojch: předně, že tu, kde se gen něco hmotného sděluje, darugjčj člen tolik tratj, kolik obdařený nabýwá, — tam pak, kde se duchownj dary sdělugj, dárce swau štědrostj ničoho netratj, ano goště nabýwá, tak as, gako se u sdjlenj myslének w obecném žiwotě děje; za druhé, že tu, kde gednotliwj audowé gsau neswobodnj, geden přigmanti musj, co mu druhý podáwá, — tam ale, kde swoboda panuge, geden aud od druhého gen tenkrátě, když chce, podáwaných darů přigjmá, a tjm hogněgi přigjmá, čjm horliwěgi po nich dychtj. — Gako tedy hmotnj audowé gednoho žiwočišného těla swé tělesné wýhody si mohau sdělowati, tak i mohau duchownj audowé mystického těla Kristowa swé duchownj wýhody wzágemně si sdjleti, a tak mohau swatj owšem w náš prospěch působiti.

Záleží pak, jak snadno viděti, Swatých w náš prospěch působej w tom, že na nás své zásluhy čili swau hodnost přenášej, a rozličné dary duchownj a tělesné sláwy nám u Krista vymáhaj. Ono přenášenj gegich hodnosti stává se gegich orodowanjm. Nebo když oni se za nás u Boha přimlanwaj, aby nám gim k vůli nějakého dobrodinj propůgčil, to nemá giného smyslu, než gakoby rekli: „Učiň gim toho pro naši hodnost, anebo nech, aby platila naše hodnost za gegich hodnost, čili aby naše zásluhy přešly na ně.“ A tato gegich hodnost gest ten gediný dar, který oni ze swého vlastnjho gměnj na nás přenášej. Nebo rozličné dary duchownj a tělesné sláwy, které za přenešenými zásluhami eo přirozená odměna nutně následuj a k nám přecházej, nesať vlastně gegich gměnjm a nestoj bezprostředně pod gegich wládau. Gegich půwodcem a bezprostřednjm dárcem gest gediný Kristus, genž gsa gediným spasitelem celého pokolenj, duchownj a tělesnau sláwa (mimo odpustěnj hřjchů) sám gediný zgedaal a každému gi rozdává. U něho tedy nám Swatj dary této dwogj sláwy (mimo odpustěnj hřjchů) vymáhaj, pokud my gich we swém nynějšjm stawu můžeme býti aučastni.

Celé tedy Swatých w náš prospěch se přičiněnj gest paubým orodowanjm, a však nad mjra platným. Oni totiž swau přjnuławau nic giného a skrownějšjho nám nezgedaawaj, než duchownj a tělesnau sláwa, pokud gj můžeme býti we swém

nynějším stavu účastni. A w tomto dwogjm daru, který se nám pro gegich zásluby daleko w hognějšj mjře uděluje, nežbychom my ho pro swau hodnost mohli očekáwati, obsahuje se všechno pro nás gen možné a žádaucj dobré a dosta-
tečná pomoc pro každau naši nauzi a potřebu.

Ostatně není pochybnosti, že může býti orodovánj některých Swatých pro nás platnějšj, než druhých, poněwadž gegich důstognost a gegich zásluby, které orodovánj na nás wznášegj, u rozličných gsau rozličné. Gsau pak gegich zásluby a gegich důstognosti rozličné, protože i gegich služby, co za žiwa cjrkwí Kristově prokázali, gsau nestegné. Tak přináležj neyblahoslawenějšj panně Marii zagisté mezi ostatnjimi nebešťany prwnj mjsto proto, že ona se swau neposkwrněnau swatostj neygasněgi mezi všemi stkwěge; — geště wjce ale proto, že přiwoliwši w poselstwí archangela, wtělenj Páně a tjm samým nás všech spasenj možné učinila; — že nám ho, dle těla z gegjho těla utwořeného, na swět porodila, swými prsy kogila, swau péčj k dospělómu wěku docho-wala, — a že wzawši plný djl u weškerém geho zadostčinjemj umučenj, skutečně i spolupů-wodkynj našj spásy se stala. —

Tak i swatý Jan křtitel, — o kterém sám Kristus Pán swědčj, že není muže narozeného z ženy nad Jana křtitele, a geg gmenuge anjelem cestu Páně připrawogjcem, — dle hodnosti a zásluh giné Swaté předcházej, negen že přjsay, nigakým

hřjchem neposkwrněný žiwot wedl, a co dra-
 hý Eliáš horliwostj pro čest Hospodina, nyny
 se w těle zgewiwšjho, planul: ale hlawně proto,
 že přjštj Páně zwěstowal a přigetj geho králow-
 stwj w člowěčenstwu připrawowal. — Tak i a-
 poštolowé dle hodnosti a zásluh nad giné Swaté
 w nebi wynikagj; ne tak proto, že se pro Krista
 wšeho pohodlj a swých žiwotů odwážili: gako
 proto, že dokonané spasenj Kristowo do gegich
 rukau co magetnost člowěčenstwa bylo odewzdá-
 no, a že tak zgewiwšj se na zemi, králowstwj ne-
 beské skrže ně bylo mezi wšecky národy rozne-
 šeno. A tak gsau geště mnozj ginj Swatj, gimž
 pro gegich důležitěgšj w cjrkwí služby a pro ge-
 gich horliwěgšj na zemi se přičiněnj wyššj dů-
 stognost na nebi mezi ostatnjmi Swatými přinále-
 zj. Slowem gako se na našem widitelném nebi,
 mimo gasné slunce a spanilý měsje, stkwěgj ne-
 sějslné hwězdy rozličné welkosti a swětlosti: tak
 se w newiditelném nebi oslawených stkwěgj, we-
 dlé Krista, — gasné to slunce sprawedlnosti, —
 a wedlé spanilé králowny nebeské, ostatnj nebe-
 štané w nestegné záři swých zásluh a swých za-
 slaužených darů. — A gelikož to gsau práwě
 tyto zásluhy, o které se s námi při swém orodo-
 wánj a přimluwnjm pomáhánj dělj: tedy nemů-
 že býti žádné pochybnosti, že nám od některých
 může býti plataěgšj pomoc zgednána, než od gi-
 ných. A my, ačkoliw wšecky Swaté ctjme a wzy-
 wáme, nicméně k některým pro gegich wětšj hod-

nost a vyššj zásluhy i wětšj uctiwost a důwěru progewugeme.

Mimo to mohau nám muozj Swatj zgedaati hogněšj pomoc geště pro giné přjčiny, než pro swé wýtečněšj zásluhy. Někteřj Swatj pošli práwě z našeho národa a w našj vlasti w prospěch cjrkwe horliwě a blahoděguě pracowali; zdaliž tito naši pokrewnjci nám se wšj swau hodnostj čili se swými zásluhami vlastněgi a úzegi nepatrj, než giným národům? Giných zase swatá těla byla gsau po gegich smrti k nám přinešena, a my gsme si gich teprw po gegich smrti za swé kragany přiwlastnili, od těch dob w častěšj paměti gemagjee a žiwěšj uctiwost a důwěru k nim chowagjee; zdaliž nemusj býti těchto platněšj tu pomáhánj, kde gest dychtiwěšj gegich pomoci wyhledáwánj? Zagisté tito, gako onino, gsau přirozenj patronowé našich vlastj. Ginj opět byli za patrony pro menšj osady nebo pro gednotliwé osoby wywoleni, též i tu musj býti gegich památka a důwěrná uctiwost hogněšj, a proto gegich pomáhánj platněšj. Geště ginj Swatj giž se za žiwa zwláštjnji dary stkwěli, k. p. swatý Jan Nepomucký mlčenliwostj, sw. Aloysius čistotau; anebo we zwláštjnch potřebách zwláštjn službu giným gsau buď po smrti buď za žiwa prokazowali, aneb w gakékoliw sice nauzi, a wšak na zwláštjnch mjstech, mnohým gsau k pomoci přispěli; — gaký tu diw, že od gedněch gegich zwláštjn dary, od druhých we zwláštjnch potřebách zwláštjn

pomoc, od třetjch gakaukoli pomoc na zvláštjch mjstech, důwěrněgi očekáwáme, a při wětšj důwěře hogněgi dostáwáme?

Dále třeba připomenauti, že w orodowánj Swatých magj také podjl wěrné duše w očistci; že i my gim můžeme býti prospěšni swými modlitbami, dobrými skutky, zvláště ale mešnj obětj u nich newykonáwané; že i oni mohau za nás platně se přimlauwati, a že i my, genž geště w tomto žiwotě meškáme, sobě můžeme býti wespolek podobným způsobem užitečni. Nebo my všickni, gak Swatj w nebi, tak duše w očistci, a my na zemi, k témuž ústrognému celku patřjme, kde wzágemná wýměna duchownjho žiwota a zdrawj má mjsta.

Stává tedy mezi zápasjcej cjrkwj na zemi, mezi kagjcej w očistci, a mezi oslawenau na nebi veliký spolek; a ten záležj w tom, že všickni — půwodně sice pro swág společnj půwod od Adama a Krista, pozděgi však geště wjce pro swág společnj podjl w Duchu sw. a w tělesném žiwotě Kristowě — gen gedno veliké tělo skládagj, a gakožto duchownj audowé tohoto gednoho těla i swé duchownj wýhody wzágemně si sdělugj, t. g. swé zásluhy wzágemně na sebe orodowánjm přenášegj, a takovým přenášenjm všeliké dary w hogněšj mjte gedni pro druhé u Boha wymáhagj. A tento spolek nazývá se *obcowánjm Swatých*.

Stává mimo toto obcowánj swatých také geště obyčegné a všednj obcowánj mezi námi na zemi. Gest ale mezi obogjm podstatný rozdjl.

Tu widjme a slyšjme toho, s kterým obcujeme: tam pro nás ostává newiditelným, aniž ústnj odpowědi nám nedává; pročez si geho newiditelnost rádi pomocj obrazů wynahražujeme, gako za geho neodpowjdanj gest nám geho skutečné přispěnj dostatečnau náhradau. Pak tu gest naše obcowánj gen poswrchnjm sdělenjm myšlének a citu, tam gest ale sdělenjm záluh a zgednánjm zaslužených darů. Obcowánj Swatých gest tedy nad obyčegné a všednj obcowánj mezi námi na tomto swětě daleko podstatněgšj, wnitřněgšj, důležitěgšj a wzácněgšj.

Tak stává spolku mezi námi, mezi Kristem a mezi Swatými. O tomto spolku znamenati slušj, že Kristus w tomto welikém těle, které s njm skládáme; gest gako hlawnj střed, z kterého wše ostatnj swůg znik a zdar wzalo a dosawade béře, kdežto Swatj gsau gen rownj nám spoluaudowé; a že on přenášj swau zásluhu na nás winné pro naše osprawedlněnj, a swau dwogj sláwu — swůg dwogj wěčný či slawný žiwot — na nás w dwogj smrti a bjdě postawené pro naše obžiwenj a oblaženj: kdežto Swatj přenášegj swé zásluhy na nás giž osprawedlněné pro nabytého giž wěčného či slawného žiwota rozhogněnj. Nicméně obogj ten náš spolek, gak se Swatými tak s Kristem, na gednom a témže základu spočjwá, t. na našem s nimi w gedem celek spogenj, a gednjm a týmž zákonem se sprawuge, t. zákonom panugcuj tu wzágemné wýměny.

Gestliže tedy gest nám wzácné spasenj Kristowo, gak nám nebude wzácné i obcowánj Swa-

tých, které s njm má tolik přibuznosti — zvlášť an obcowánjm Swatých spásy Kristowy w hogněšj mjte nabýwáme. Zagisté — ačkoliw skrže gediného Krista wšecku spásu a sláwu dosahujeme — předce bychom neprávě gednali, kdybychom přjmluwu Swatých zawrhowali; nebo tjm bychom zawrhowali swé spásy a sláwy wětšj hognost. — A gestliže upřjnně milujeme Krista, gak pak nám bude možná nedbati o Swaté? Špatnau lásku by ten ku Kristu progewowal, kdoby k němu přicházege o dary swého spascnj wúkol postawených geho wěrných ctitelů a přátel si newšjmal, tjm by bezodporně dal na gewo, že ani o osobu Kristowu hrubě nedbá, nýbrž toliko o swůg zisk a prospěch. — Pak zdaliž se můžeme k Swatým a k wěrným dušem w očistci tak chowati, gakoby byly pro nás gakýmisi cizinci, gichž bychom si wšjmati nepotřebowali? zdaliž pak negsau gakkoliw ge dáwnj wěkowé od nás dělj, pro společný podjl w tělesném žiwotě Kristowě našimi bližšjmi přibuznými, než naši tělesnj bratřj a sestry? zdaliž nedaufáme, že s nimi někdy wgednu slawnau čeled' budeme shromážděni, a že tu wraueněgi budeme s nimi obcowati, než nynj se swými domácjmi a stálými společnjky? zdaliž oni o nás giž nynj bedliwě nepečugj a o náš prospěch snažným orodowánjm se nepřičiňugj, tjm si swé někdešj dokonalé s námi spogenj wynabražugjce? Gak pak tedy my budeme smjti gich si newšjmati, a pro gegich budaucj společnost nyněšjnm s

nimi obcowánjm se nepřiprawowati? Zagisté oni a my tak podstatně w geden celek a w geden společný žiwot patřjme, že se gim skutečně plnost blaženosti nedostává, dokud my s nimi dokonale spogeni negsme, a žeby to bylo proti našj podstatnj powaze, kdybychom my toho obcowánj nehleděli, které gest na ten čas mezi nimi a mezi námi možné.

Proto také swatá cjrkew tak bedliwě o to pečuge, aby nás w obcowánj Swatých náležitě uwedla. Ona s námi slawj výročnj památku Swatých, a pomocj těchto slawnostj nwádj Swaté w naši osobnj společnost po wšecky dni našeho žiwota. — Ona předpisuge pobožnost swatých hodinck, a pomocj té pobožnosti nawyká kněžj (a skrze ně) i neknežj stále a řádně obcowati negen s Bohem a s Kristem, ale také se Swatými, stawjc nám tu prw gegich příkladné žiwoty na oči, a pak kladauc nám i prosby o gegich přjmluwu do úst a do srdce. — Ona nás nawyká, modliti se ke Wšem Swatým litanie, a to djlem w čas obecných potřeb, kde owšem wolánj k našim důstogným a mocným zástupeům gest welmi přjslušné, djlem každé odpoledne před swatým požehnánjm; tu nás pomocj téhož modlenj do společnosti Swatých swoláwagje, gako nás před polednem u mši swaté byla do společnosti Kristowy shromáždila. — Ona nám wystawuge obrazy Swatých gak w kosteljch, tak w našich přjbytecjch a wenku, w šjré m poli; tjm nás pamatugje, že s námi Swatj wšude neměně

než naši widitelnj společnjci obćngj, a že my též podobně s nimi obcowati máme. — Ona nad to dáwá geště každému křesťanu, každé osadě, každému národu něgakého Swatého za zwláštjho patrona, a tjm gim ho geště bljže na oči a gakoby wnitřněgi do žiwota stawj, a geště wraucněgšj obcowánj s njm zgednává. — Ona neopomjgj wšec ky wýtečné přátely Božj za Swaté, t. g. za naše orodownjky wyhlásiti, k nimž bychom se potom se swými prosbami o přjmluwu gich utjkati mohli. — Ona nás učj zwláště s neyswětěgšj králownou nebeskau — tu trognásobným za den klekánjm, tu růžencowau pobožnostj, přidávánjm k modlitbě Páně pozdrawenj angelského, tu gegjmi slawněgšjmi swátky, a ginými způsoby — co neywraucněgi obcowati, aby kde gest wrch wšj swatosti a důstognosti, tam se také naše úcta a důwěra dowršila. — A ona we wšech těch přjpadnostech na to dolchá, aby naše obcowánj se Swatými bylo osobnj, t. g. takowé, kdeby naše osoba s gegich osobau skutečně se stýkala, — kdebychom zpřjma k nim mluwili, a gegich neyosobněgšj magetnost, gegich zásluhy na sebe přjgjmali. Ona na tom nepřestává, aby nám gak o Bohu a Kristu, tak o Swatých co wzdálených a nepřjtomných genom něco wzácného wyprawowala, ale ona nás w gegich skutečnau společnost uwádj. Ona na tom nepřestává, aby nám nebe gen zdaleka ukazowala, ale ona nás w ně, pokud to náš nyněgšj staw přjpaušťj, skutečně přenášj.

3. Historická oprava.

Albigenci a křížovnické s nimi válčenj.

Z historicko-politických listů pro katolické Německo, vydaných G. Phillipsem a Görresem, we Mnichově 1838. II. 470 — 483,

Od

Fr. Wetešnjka,

děkana w Sobotce, Litom. diecesj.

Skladatel tohoto článku mjnj tjm i gíným důležitým a znamenitým pŕjkladem okázati, gak šeredně náboženská strannost, ztročile a slepě choděci za některými vědeckými wzácnostmi, podnes neslušně smj znešwařowati děgepisy, a gak nutně ge třeba hlasitě zpjrati se takowémuto křiwenj letopisnj prawdy, gjmž studugjej mládež giž we školách scestně býwá sycena a tudy zdravých důmyslů a nestranných názorů častěgi i pro celý ostatnj žiwot newážně zbawena.

K neydůležitějšjm a za hognými následky neyznamenitějšjm úkazům středowěkého děgepisu náležj walné rozplznutj sekty, známé pode gménem *Katharů* a *Albigenců*, gakož i wálka, zdwižená proti nim Papežem *Innocencem III.**)

Prwé wšak, nežli rozwedeme řeč, wizme, gak o nich wygadřugj se nowowěj neyčjtanějšj letopisowé, pŕi čemž pomjgegje staršjch, gichžto ljčenj mohloby se omlauwati slabostj a mdlobau

---

*) Panowawšjm od 8. ledna 1198 až do 16. čerwna 1216.

tehdegšjho dęgepytu, rozložme toliko plody ro-
kú poslednjch. W Kortumowě dęgepisu o střed-
njm wěku (wyslém z Berauna šweycarského, 1836
I. 456.) čteme: „*Nikde nerůdnost wálčenj křižow-
nického nedošla tak šjrého pole, gako w gižnjch
Francauzjch, kde na hradech a po městech strana
cjrkwí odporná (Učenj swětla) měla mnohé a hor-
livé wyznawače. Obchod, orba, promyslnost, uměnj
a wědy wjce méně sledowaly za rozwjgenjm prosté-
ho upřjmného křęstianstwj: genž obecenská práwa a
platnost rozumu i biblj we wěcech wěreckých hági-
lo a odbýwalo důrazné kněžstwí a papežstwí, swj-
ránj lidského swědomj a zchlubné obrady, co odpor-
ny prawdě i lásce ewangelické. W těch zásadách
srownáwali se všickni, obyčeyně Albigeni nazýwa-
nj sborowé, tjm nebezpečněšj gsauce panujcj řjm-
sko-katolické cjrkwí, čjm neymnožšj odtrženci proka-
zowali sebe pilněšj a wzdělatelněšj, a čjm gasně-
gi wynikala stálost, gjž posud byli wzdorowali
wšem protiwenstwjm.*“ Zde koliko slow, tolik čte-
me neprawd, gak njže se obgewj.

W E. A. Schmidtowě dęgepisu (nazwaném
Grundriss der Geschichte des Mittelalters, Ber-
lin 1838.) na stránce 81. ubezpečuge se, že prý
Albigeni „*při pilném čjtánj biblj neywjce toliko
o wycjděnj lidských sad z cjrkewnjho učenj se
snažili a kněžskau wliđu zaurhowali.*“

K těm se polčj Ellendtowa dęgepisnj nauč-
ka pro wrchnj ěymnasialnj třjdy, wyslá w Krá-
lowci 1834., na str. 324. takto mluwjcj: „*Sem*

(do gižnjch Francauz) wetřelo pry se kacjrstwj Pawlowinského Mauichegstwj; než byl i bylo stáwáwalo gedinakých třěštěnců, genž umřtwiti chtěli wšecku tělesnost, walněgšj část byla kacjrskau toliko proto, že nešetřila duchowenstwa, genž bohatstwjm, nádhernostj i wšelikau pustotau ze swatosti wycizeno, stalo se pohoršenjm všemu lidu; k tomu po Abelardowě a Arnoldowě náboženském mudrowánj sledowalo o všem zawrženj nělterých pozdněgšjch cjrkewnjch nauk, gako o zpřepodstatněnj, o očistci, o neomylnosti Papežowě.“ — Ale nechceme giž obtěžowati čtenárstwo dalšjm opětowánjm tětěz předlohy, nemnoho se mánjcej, aniž přjliš ukřiwďjme, připomeneme-li zde wýrok onoho diplomata, genž propowěděl o řeči, že dána gesti člowěku k zakrytj myslěnek, a dotkneme-li podobně o walněgšj části děgepisných nauček, wydaných za pozdněgšjho wěku, že gsau psány, aby mládeži i všem, kdož nedocházegj k žjdlům, zastřely opravdowý způsob skutečných událostj. Šetrně budiž wyhražena naučka wšeobecného děgepisu, wydána Leonem w Halli 1836, gjž spisowatel dosti npřjmně odwoláwá podiwná nadánj, gakowá byl předešle w děgepisu středowěkém, wyslém z Halle 1830, rozkládal o Albigencjch, uznáwage nynj giž aspoň, že ráz té sekty úplně čelil proti všemu křěštanstwju.

Proti všemu tomu nešwařenj wystawena budiž prawda. Pohanskodwogné učenj, genž mluwj o dwau wěčných půwodech, prawěci, že nižšj

widitelný swět nenj učiněn od Bělboha (boha dobrého), nébrž od Černoboha (boha zlého); že hmota gest sjdlem zlého; že sňatek se hmotau gest zjdlem hřjchu; učenj, genž zawrhuge božstwJ Jezjšowo, a Jezjšowu utrpenj i smrti odpjrá spasiitelnau moc; genž různj zákon starý od nowého, dle možnosti rušj vlastně celé křesťanské náboženstwJ, podwraej katolickau cjrkew a hláše toliko nauky cizorodé, křesťanstwjm gednák okuklené. — KacjrstwJ to w postupu časů dwa-krát učinilo cjrkwí znamenitau ngmu, anobrz takměř wýwratem zahrozilo gegj gsaucnosti, mohutným kauzlem zauwjmageci lidské mysli, což poprwé se dálo za druhého a za třetjho stoletj, an gnostické a manichegské sekty w řemjrné rychlosti rozplzly se po východu i po západu, mnohé tisjce křesťanů swábily k odpadu, a nad cjrkwJ přewahu neobdržely snad gen proto, že ač w některých základnjch rázech swého učenj saublasny, předce do wšelikých sborů se rozpadávaly a tau neswor- nostj pewnau společenskau zřjzenost utrácely; po druhé a to cjrkwí o mnoho nebezpečněgi stalo se, an od gedenáctého do čtrnáctého stoletj táž nauka z Francauz, ze Wlach, ze Španiel, z Němce, zwláštně pak od Dunage zjškala přená- ramné množstwJ wyznawačů, genž tehdegšjm wě- kům slauli Kataři, Pateřini, Albigeni. Ti z Orientu, kde sborové Pawlowiců a Bohomilců giž dáwno k témuz učenj byli přilnuli, rozlezli se do kragin západnjch. Až posud takměř nikdo

nowšjmal, že tétěž doby i mezi Mohamedány podobné sekty, známy pođe gménem Zendiků, Batenitů a Ismaelitů, gsau se zljhly, a o náboženstwju drahu neykrwawěgšjch wálek zanjtily; ač pak wšeccko wygewuge, že mezi těmito i oněmi na křesťanskau půdu rozšjřenými héretiky neboli kajři gakéhosi spolčenj stáwalo, a že gedni gako družj z téhož kořene pošli.

Učenj Katarské a Albigenké záleželo w následugjcejch widách: „*Ne Bůh swětelnj (Bělboh), alebrž Bůh ginj, Bůh temnoty (Černoboh) knjže tohoto swěta, dal půwod všemu widitelnému a zgewil se starým zákonem. Syn geho Swětlnoš (Lucifer) swedl část Angelů, to gest část bytnostj Bělbohem (Bohem dobrým) stwořených a zawřel ge potom do těl gako do žalárů; ti mezi lidmi působj zwláštnj wywolenau a weysadnj trjdu, k gichž oswo-bozenj Kristus, též také Angel, sestaupil s nebe bez přigeťj wšak opravdowé lidské přirozenosti. Ostatnj wšeccky duše lidské Černobohem gsau stwořeny, Bělbohu dokonce nenáležegj a všeho wykaupenj neschopny.*“ Za takowýmto učenjm o božských a o lidských gestotách musela strana ta newyhnuteľně zawrhowati wšeccky křesťanské hlawnj články a náboženská tagemstwju eo báge; skutečně také popjrala neyswětěgšj Trogici, Wtělenj a Wykaupenj, (neboť wykaupenj, gimi hlásané, bylo oele ginšj, nežli křesťanské) zapjrala Wzkřjšenj; zawrhowala wšeccky Swátosti; Manželstwju wyhlášowalo za sňatek nedowolený, Černobohem (Bo-

hem zlým) scsnowany ; slowem gegj audowé a členowé hlásili se k saustawě, která pod podobiznau některých křesťanských wid a pode twáfnostj některých biblických výrazů od křesťanstwj gistotně dálila se wjce, nežli sám Islam, a proto přistaupenj k nauce té rownalo se auplnému úpadu od wjry katolické. Než saustawa ta měla spolu také směr, genž hubil wšecku mrawnost, rušil towaryšský řád a wedl k těžkým weystupkům, nébrž až k wraždě. Rozwrhowánjm člowěčenstwa we dvě na wěky zrůzněné třjdy, z nichž gedna ranněgi neboli pozděgi wykaupenj gistotně aučastna, docházela wěčného spasenj, an druhá za půwodem od Černoboha newyhnutelně na wždycky zůstáwala wywětěna ze ctnosti i blaženosti, musely hynauti wšecky swobody a wšecky mrawnj přjsudky. Z toho šel gegich výrok : „*Djtě, žiwšj toliko gedneho dne, bude pokutowáno, tak gako zrádný Jidáš, a gako úkladný zákeřnj.*“ Dle toho odhřešowanj katarské a albigenské dělo se způsobem cele kanzedlnickým neboli magickým, wzkládánjm totiž rukau, což se gmenowalo *Consolamentum* (útěcha, potěcha čili oblewa), aniž tu se pohledáwalo gaké ljnosti neboli žele ; wšak ale tak, že každý takto poswěcený swěcenjm se přigjmal do počtu *Dokonalých* a zawazowal se ke zdrženliwému žiwotu. Nezaswěcenj, pauze toliko *Wěrjej*, mohauce žjti w úplné swobodě a směgje bez ohledu wydáwati se na wšeliké tělesné rozkoše, wůbec odkládali přigetjm *Utěchy*, až buď oprawdu

se těžce roznemohli, anebo se obávali smrtelného nebezpečnstw, zatjm však se sbornjmi pohlawáry činwali úmluwy, *Convenensa* gmcnowané, že geště před smrtj dagj se poswětiti a odhřešiti. Z toho pak nastal obyčeg, genuž při prwnjm pobledu ledwa lze wěřiti, genž ale neywěrohodněgšjmi swědky a vlastnjmi výroky gedinakých kacjřů práwně utwrzen a nalezen za gistý, spola wjce, nežli gakýkoliw úkaz giný, oswědčuge strašliwau takměř běsnau mocnost, gjž tak ohyzduá šjenost uměla muohé tisjce osob ze všech stawů a powolánj těsně wěziti.

Poněwadž totiž býwalo se báti, že swěcenc po přigetj konsolamentu předce opět se dopustj skutků, genž dle smeyšlenj té sekty byly těžké hřjchy, u příkladu: manželského obcowánj anebo masitého sycenj, mělo se za prospěšno, by wjce neozdrawěl, nébrž gako *utěšený* zemřel; an toliko po takowém skonánj mohl se najdi, že gako wywolený nawrátj se do prawé vlasti, to gest do nebe, a nabude zase těla nebeského, které tam byl zanechal. Nebo kdo po dosaženj konsolamentu opět klesl do hřjchu, ten milosti swatodušnj, poněwadž ta katarskému učenj slaula neztratitelnau, nigakž byl nedosáhl, anobrž geho konsolament hned na počátku zůstal bez platnosti; pročež také zhřešil-li který dokonalec, genž giným potěchu byl udělowal, wsickni poswěcenj museli znowa přigjmati wzkládánj rukau. Bylo liby pak se přiházelo častěgi, žeby poswěcenj anebo

dokonalj byli opět se dopauštěli, tjm celý kacjrský náwod bylby mocně se zwiklal a we wěřejch zbudil pochybnosti velmi uwážliwé; za čimž buď konsolament neudělowal se leč řjdcce a gen těžce nemocným, gegichž brzkého skonánj lze bylo se najiti; kde častěji stáwalo se, že *Dokonalý* powolán k nemocnému, by mu udělil potěchu, návštěwau odkládal, protože roznemohlý nebyl geště dosti mdlý; anebo *Potěšený* byl wybjzen, by dal se wložití do *Endury*, a gen pod tau wýmjnkau, gen za poslušenstwjm připauštěl se ke konsolamentu, to gest: roznemohlý musel zdrženjm se ode všech pokrmů, anebo silným pauštěnjm krwě, čili gakýmkoliw giným násilným způsobem rychlegi smrti se domoci, což se nazýwalo *dobrym skonánjm*. Spi-sowé Inkwisicj Toulonské, wydanj Limborehem, protestantským bohoslowem, genž dal ge přitisknauti ke swému Inkwisičnjmu Děgepisu, gsau plni příkladů, gak osoby, po swěcenj od Dokonalých wybjdnuté, sebe znenáhla mořily odpjránjm všech sytných pokrmů a nepožjwánjm leč wody anebo nápoge s rozetřeným sklem čili otwjránjm žil w láznjch i ginák. *) Flathe w děgepisu o před-

---

*) Tak wyprawuge Liber Sententiarum Inquisitionis Tholosanae p. 33. de quadam Gulielma uxore Martini de Proaudo: Recepta per haereticos in *abstinentia*, quam ipsi vocant *Enduram*, multis diebus perdurans ritum sibi traditum et sectam ipsorum servando, se fecit tanquam haereticam more ipsorum damnabili adorari, mortemque corporalem sibi accelerans, sanguinem minundo, balneum frequentando, potumque letiferum ex succo cucumerum silvestrium immisso, in eo vitro fracto, quo frangerentur

chůdejk reformáčnjch twrdj, že Kataři dáwali se sázeti do Endury ze strachu a ze zaufalstwj, aby znikli inkwisičnjch protiwenstwj, čjm zase zmnožil počet neprawd, genž tu we spisu tom, gakož i we mnohých podobných hastě se naskytugj. Může owšem také býti, že mnozj z bázně před pokutau, genž hrozila, přišli-liby k wyzrazenj, suáze k podstaupenj Endury se rozmyslili, wšak ale neyblížšj a neywlastněšj podnět wždy preyštil se z učenj té sekty a z nutného wybjzenj, gjmž Dokonalj nemocné důtkliwě přemlawali a konsolament, ten gediný a neomylný prostředek k dosaženj wěčného spasenj, častěgi toliko pod wýmjnkau úplného poslušenstwj udělowali. Šjlenost ta prowozowala tak welikau mocnost a gegj hlasatelé dogjmali myslj tak drzemně, že i matky odepřenjm prsů a materského mléka necháwaly zchřadnauti nemluwňata vlastnj, gjmž se byl udělil konsolament. *) Časem arci se stáwalo i naopak.

---

ejus viscera in fine, ut finiret celerius petitum avide assumendo. Hugo Rubei, p. 138, má tam tu powěsť: Dictus Hugo in quadam infirmitate de qua convaluit, fuit haereticatus per Petrum Anterii haereticum, et receptus ad sectam et ordinem dicti haeretici, quam aliquibus diebus in dicta infirmitate tenuit et servavit, stando in *Endura*, sed postmodum ad instantiam matris suae comedit et convaluit. Item isto anno Petrus Sancii haereticus invitavit ipsum, quod vellet se ponere in *Endura* et facere *bonum finem*, sed ipse non consensit tunc, sed quando esset in ultimo vitae suae.

*) Lib. sent. inquis. Tolos. p. 104: Item audivit a Blanca socra sua, quod fecerat haereticari quandam filiam parvulam ipsius Guilielmae tunc infirmam per Petrum Sancii haereticum, et inhibuerat sibi dicta Blanca, ne daret lac ad bibendum dictae filiae

Tak u příkladu gedna matka, ač ke sboru náležejcej, nechtěla předce swoliti, by nemocná dcera přigala konsolament neboli potěchu, gešto dle žádosti *mistrovy* bylaby musela položena býti do Endury.*) Poněwadž pak do samého nedužiwece nebylo lze se nadjti důstatečné stálosti k wydrženj Endury, neyblížšjnu pokrewenstwu a přjbuzenstwu, nébrž i domácjm dáwalo se náweštj, by mu nedopaušteli pokrmů, ač by o ně i žádal; a tak se dělo ne řjdcce, že sami synowé a dcery vlastnj otce a matky hladem do smrti znenáhla mořili.**) Na to se potahuge, čo udává Rainer, přjgmjm Sacchoni, genž sám též za drahný čas pobyw we sboru, gewj, že nemocnj býwagj tázáni, chtj-li státi se mučedlnjky čili wyznawači? nač při prwnjm ohlasu býwagj šátkem zardaušeni, při druhém umořeni hladem. Podobá se, že giž samo newytrwánj w Enduře, mistrem narjženě, pokládalo se

---

suae post dictam haereticationem, et mortua est dicta filia haereticata.

*) Ibid. p. 154.

**) W práwnjch spisech na str. 143 wyznává gedna žena o swé matce, Baransona ředené: In quadam infirmitate Petrus Auterii recepit praedictam infirmam in sectam suam et haereticavit eam praesente et vidente dicta Stephana, et inhibuit dictus haereticus, ne a modo aliquis cibus ministraretur dictae infirmae haereticatae secundum modum ipsorum haereticorum; et dicta Stephana cum quadam alia persona, quam nominat, quae serviebant dictae infirmae, observaverunt, quod de tota nocte nec de die sequenti nullus cibus vel potus fuit ei ministratus, ne dicta infirma perderet bonum, quod receperat, et ne faceret contra ordinationem dicti haeretici; quamvis dicta infirma requireret quod darent sibi cibum, et tandem tertia die comedit et convalnit.

za hřejeh težký, gjmž útěcha neboli konsolament se utrácel, an we práwnjch spisech naskytuge se giněno ženštiny, přjgmju Kondorsowé, kteráž přemlouwala vlastnj matku, by geště gedenkrate dala se swětiti, poněwadž po prwnjm swěcenj proti zákazu swětitelowu byla krimj poziřa.*)

Swrchu se podotklo, že Katarí a Albigeni zawrhowali manželstw, a skutečně we spisech práwnjho wyšetřowánj nacházegj se neyurčitégšj wyroky, gimž členowé neboli audowé té sekty se přiznawagj, že obcowánj manželské gest gim nepřetržené hřešenj, aniž kdo, toho nepřestana, může dosjci spasenj.***) Ale, gako všeccko ostatnj, tak též manželská zdrženliwost ukládala se toliko newelikému počtu Dokonalých a Potěšených; hrubý daw Wěrjejech, genž přigetjm konsolamentu neboli útěchy a podwolenjm se takýchto přjsných powinnostj až ke smrtelnému loži odkládal, směl i w tom potahu do zwůle dle vlastnj ljbosti sobě howěti. Owšem tedy manželstw ani oněm prwnjm, ani těmto druhým nemělo ráz poměru, náboženstwjm zaswěceného, čili aspoň šetrnosti důstogného: bylotě toliko chlipnostj, předběžně trpěnan; cizoložstw a smilněnj nezdálo se gim horšj; pročěž mnozj, dle swědectwj Rainerowa, genž za šestnácte let u nich pobyl *biskupem*, neštjtili se zhola smilného obco-

*) Ibid. p. 59.

**) Tak u přjkladu na str. 93.

wánj s neyblížšjmi pokrewuicemi, se sestrami, a nobřž s vlastnjmi dcerami; a bylo-li těch, kdo toho nečinili, warowali se toliko buď z bázně před lidmi, anebo že jim takowéto obcowánj od přirozenosti se oškliwilo.*)

Zřegmo gest i gisto, že sekta takowéhoto učenj, takowých způsobů, mrawů a obyčegů i za našich časů netrpěla by se ani we státech oněch, genž ginák we wěcech náboženských popřjwagj neynejobmezeněgšj swobody; nébrž, běželo-liby o to, aby takowá hljza z lidského towaryšstwa byla wykořeněna a gegjmu rozplznutj učiněna přjtrž, žeby i nynj, kázala-liby nutná potřeba po marném užitj mjrných prostředků, dokročilo se k prostředkům těm neyostřegšjm. Chceme-li však o gednánj, gjmž proti Katarům se pokračowalo, sauditi práwě, dlužno také obezřjti powahu wěcj

---

*) Límborch tušj, že Albigeni z obwiněnj pokrewnjho smilšstwa mohau býti wywětěni, gešto we spisech Toulouské Inkwisičj nič toho se nenačlázj. Gednák Inkwisičj sewřela swé wyšetřowánj těsnjm okresem úkonů a děgů, do práwnjch spisů nepogjmugje, leč co dotýkalo wstupowánj a přjgmánj do sboru, obcowánj s mistry, a náboženského zaměstknáwánj, pročež tu se nedočjtáme giných okoličnostj a skutků ze žiwota Albigenkého. Skutečnost ale, že Kataři manželstwj a smilněnj na stegnau wáhu kladli; toto nad ono nemagje za horšj, nébrž častěgi sobě ho dowolugje, potwřzuge se gak Rainerem tak i ginými, toho dobře powědomými wrstěwnjky. Petr, přjgmjm de Vaux-Cernay (hist. Albigen. cap. 2.), pšdotkl: „*Dicebant, quod non peccaret quis gravius, dormiendo cum matre vel sorore sua, quam cum qualibet alia.*“ K témuž přiznáwali se též sami kacři w konwentu Toulouském leta 1178, když jim úplná swoboda byla se pogistila. Gaufred. Vosiens. in Labbè Biblioth. Manusc. II. 327.

na počátku třináctého století a rozvážití nebezpečností, které ze strany té ne samé církvi toliko, alebrž i všemu tovaryšskému řádu a všj mravné vzdělanosti křesťanské Evropy hrozilo. Tenkrát nepřetržené šířenj scestného učenj neunaweně snažným a čiperným Katarům swrchowane se dařilo; po všech kraginách polednj a střednj Evropy zaráželi se Albigenštj sborowé; wědně wycwičenj mužowé důmyslnými spisy swůdně lčili a s nemalým prospěchem hágili učenj to, znagjce k wýhodě swým zásadám mnohá nowozákonnj pjsma neyostřegšjm wtipem obratně woditi a we kwapném uspjšenj neodolatelně rozkládati.*) Wždy dál a dále setkávalo se walné teneto tegného sbratřenj o weškerý západ, a giž swjtala předtucha doby té, kde brozné a^o krwawé wálky, gak náboženské tak domácj, snad we mnohých kraginách pagednau wypuknauti musely, an byť i obce byly nestály s církwi w těsném awazku a we skutečné zágemnosti, od takowé rozgdawé sekty nelze bylo křesťanstwu se najiti pokogné gsaučnosti. Pak mohl křesťanský západ státi se diwadlem těchže nehod a neřestj, genž po sta let trýznily moslemský wýchod, kde dwogné sekty newážně plenily kwetaucj kraginy a bez ušetřenj hubily tisjce a tisjce lidských žiwotů;

---

*) Wšickni nowotáři stegně pečugj, swedené třídy přede wšjm wyučiti náboženským hádkám, tak že celé obecnj smeyšlenj nébrž celý ráz národnj wesměs toliko lne ke sporům bohoslowným, gichž prwněgšj časowé byli neznali.

nehod a nečestj prawjm, gakowých byla se dočkala řjše byzancká od meče a pochodně Pawłowiců, těch katarských praotců a předchůdců. Kdyby Katarům, naručest po gižnjch Francauzjch rozplzlým a rychle zesjleným bylo se howělo, ažby Španielštj gednowěrci, genž geště roku 1234. włádli mnohými městy i mocj zbrognau, byli mohli gim podati rukau a s nimi spolu přiraziti se k Wandaluským Mahomedanům; tenkrátě křesťanské cjrkwí gihozápadnj Ewropy bylby nastal osud geště pochybnějšj, nežli gj nastáwal druhdy před wjtězstwjm Karla Martella, bljž města Limonu (pozděgi Piktáwie nynj Poitiers řečeného, dne 7. řjgna leta 732.). Začjmž Papež Innocenc III. wyřkl pauhau prawdu, řka, že Albigeni gsau horšj nežli Saraceni. Ba byliř gsau w obogjm potahu, tak we mrawonáboženském gako w politickém.

A tuto dlužno wzepřjti se nešwaře, kterau nacházjme we wšech takměř nowějšjch děgepišech, twrdjčjch, že pode gmenem Albigenců obsahowalo se množstwj úplně rozdjlných sekt, odwráčenostj toliko sgednocených proti katolické cjrkwí. Ale ne tak: Albigeni wesměs byli Kataři, a ti různili se we dvě hlawnj školy, z nichž gedna wyznáwala dwognost hrubšj, druhá pak hlásila se ke dwognosti mjrnějšj; obě wšak byly na shodě we hlawnjch swrchu dotčených zásadách. Podlé Albigenců owšemtě také geště stáwalo Chudých z Lugdunu, neboli gihofrancauzských Walden-

ců; ti ale proti oněm slabšjho byli počtu; gak to spisowatelé sanwěcj zřegně oswědčugj a památky Toulouské Inkwisičj zgewně twrdj, když mezi obžalowanými na deset Katarů přicházj ledwa wjce nežli geden Waldenee.

Papež Innocenc, napomjnánjm a domluwami zřjdiw křjžowé pole proti Albigencům, neučinil, leč co hlavě wšeho katolictwa a přednostowi státnjho swazku we křesťanstwu náleželo konati; wšak ale k tomuto kragnému prostředku nesáhl dřjwe, až když wšecko giné mrawnj usilowánj kázalo se býti marným a katolické ečrkwi w gižnjch Francauzjch zračně hrozila úplná záhuba. Giž roku 1177 staršj Raimund, Hrabě Toulouské, neymohutaěgšj wládač gižnjch Francauz, psal wrehnj kapitole Cistercienského řádu: „*Kaejrstwj to se rozmohlo tak, že různj ženj od mužů a děti od roditelů; kněžstwo dáwá se swáděti, chrámowé pustnau a rozpadáwaj se, aniž děti se wjce křtj.*“ Sebe prawj nestatečnau k uhágenj takowéto psotě, poněwadž neypředněgšj wazalowé gsau mu uloweni a hrubšj část poddaných odešla za nimi. „*Cjrkewnj pokuty utratily wšecku moe, aniž, leč gedinj meč, zdolá co prospěti.*“ Pročež, prý, hodlá přizwati krále Francauzského, a gemu we wykořeňowánj takowéto nečesti pomáhati statečně až do prolitj vlastnj krwe. Roku následugjejho (1178.) sřekli se skutečně Gindiřch II., král anglický, a Ludwjk VII., král Francauzský, aby na bludaře sáhli zbrogně; zatjm wšak umjuili prwé gěstě o-

hledati, dali-liby kacíři přislaným některým vzdělaným a nábožným mužům se poučiti a za přesvědčením na pravou cestu se vrátiti. Po třidcet let pracovalo se o to; mužové apoštolských mrawů a wraucj horliwosti, gako biskup Dětkich (Diego) Osmenský a swatý Dominik přigali to wyslanstwj na sebe a osmnácte řeholnjků se dwanácti opaty z cistercienských klášterů připolčilo se k nim. Ale gegich usilowánj zůstalo bez prospěchu, an walněgšj částka knjžat w těch končinách, gmenowitě i mladšj Raimund, hrabě Toulouské, od roku 1194. wládnaucj, sektářům howěla a nadržowala. Kacjrstwj šjřilo se bez přjtrže; Kartaři byli w drzenj mnohých pewných hradů, kde gegich přiwrzenci bezpečně schránky nalezali; biskup Toulouský nesměl giž téměř ani vykročiti ze dweřj. Tu Francauzský král, papežem obuzen, uznáwal, že k obraně ejrkwj dlužno tasiti meč, gesto wražda nad římským legátem, Petrem de Castelnau, zúmyslně zpáchaná, donutila Papeže, by krále a panstwo Francauzské opravdu wybjdl k ustrogenj pole proti Albigencům na wyhlazenj newázaného kacjrstwj. Že Legát byl zabit z nawodu Raimundowa, nancyměň aspoň se podobá; a byl-li wražda newinen, předce přjzniwé nadržowánj bludařům, zgewné s nimi obcowánj a bjdný staw, do něhož geho winau země hluboce klesla, byly postačitelným důwodem k ponuknutj wrchnjho mocnáte, by se ugal zlyzděné kraginy a pokáral bugného wazala. Z obawnostj, které

se děly we wálce, gjž polednj Francauzy teď zžehly se, ze prolitj krwe a následujcejch hrdelnjch popraw, nesměgj býti winěni ti, genž po drahném wáhánj z nutné potřeby na obranu spravedliwě sáhli k zbrogi, od njž gediné pomoci nadjti se možné bylo: nébrž to wšecko musj za winu přičjtati se oněm, kdo tu tak hroznau neřešť gednák nasnowali, gednák wšecku platnost a účiniwost gakýchkoliw upotřebených prostředků zmařiti uměli.

---

4. Obrana Papežů.

Od

Jakuba Macana,

faráře we Slabcjch.

(Pokračowánj.)

Šestnácté stoletj.

Tauž ano mnohem slawněgsj zásluhau se stkwj *Leo X.*, r. 1513., hoden zagisté, aby mu bylo mezi papeži neyznamenitěgsjmi a neyučeněgsjmi mjsto dáno. Neobmezenau štědrostj swau k učeným a wšeho téměř druhu umělcům, newymluwně mnoho přispěl k zwelebenj klassické wzdělanosti, která se w potomnjm wěku wždy wjce blahoděgně rozwinowala. Maljrstwj, řezbárstwj a stawitelstwj pod přjzniwau wládau geho tak slawného stupně dosáhlo, gakož nikdy před tjm.

Leo prwnj gest, který do Ameriky, nowě nalezeného djlu swěta za času čtwtřého před-

chůdce swého Innocencia VII., biskupy a kněžj k hlásánj wjry Kristowy wyslal. —

Nejwětšj však geho zásluhau wěčně zůstane nynějšj chrám sw. Petra w Řjmě. K obrowskému tomuto a co gasný zázrak stawitelské umělosti stogjećmu stawenj položil sice giž předek geho Julius II. přepewný základ, ale daleko wjce k zwelebenj této neyslowutnějšj chrámownj stawby prospěl a učinil Leo. Nedočkal se owšem dokonánj geho; nebo 110 let strádali, skrownili a sbjrali papežowé, než chrám ten sláwy swé úplné došel, kterauž se nynj nad wšecky chrámy weskerého křesťanstwj stkwj. Anebo nepřjslušelo, aby tam, kde stolice sw. Petra tolik stoletj giž trwá, a tak *starobylostj swau wšecky trůny celého swěta přewyšuge*, neyslawnějšj postawen byl chrám, gako na znamenj, že gako papež otec gest wšeho křesťanstwa, tak swatyně Řjmská matkau gest wšech chrámů křesťanských? K nákladnému a wšecku wjru ano i neyzdarilejšj popsánj přesáhagjećmu stawenj tomuto pauze skrowná zem papežská třidcet milionů řjmských tolarů přispěla. Znamenage Leo, že ročnj důchody papežských zemj nestačj k brzkému dokončenj tohoto neymistrnějšjho djla, rozeslal do weskerého křesťanského swěta list papežský, w kterémž wěřjch k dobročinným přjspěwkům otcowsky napomjnal, a odpustky udělowal. Že rozepsánj těchto odpustků přjčinau bylo oné záhubné gestě trwagjeć Reformacj, a Lutherem způsobeného odtrzenj od cjr-

kwe, zapřjti se nedá. Než kdo tjm wineu? kde a kterými slowy přikázal Leo kupčiti a prodáwati odpustky? „Swéhlawost, pýcha, nestydatost, twrdá šjge, neobřezané srdce a uši Lutherowy roznjtily tento oheň,“ tak wěčně wěkůw prawda hlásati bude. Zatjm i to žalostné odtrženj stalo se dopuštěnjm Božjm, kteréhož nám krátkozrakým neslušskaumati. Z malé giskry wzniká často weliký oheň, z nepatrných přjhod stáwagj se hrůzypné přjhody. Tak powolánj stawů we francauzské zemmi bylo přjčinau ohawného odprawenj Ludwjka XVI.; a tak odpustky krom nadánj wzaly se za přjčinu k odlaučenj se od cjrkwe. —

Zatjm učenj Lutherowo hned zawrženo bylo, on pak do kletby dán.

Hadrián VI., r. 1522., nedlauho užjwal kljčů sw. Petra, ale co na něm bylo, zmatky a neporádky Lutherem wzbuzené zameziti a zničiti se snažil. Swatá horliwost gehu neywjce wyswjta z listu gehu, kterýž byl 25. Listopadu 1522 Řjšskému sněmu w Normberku zaslal, w němž mezi giným pjše: „Gakby to neslušné bylo, a k hanbě dopomohlo, kdyby ten národ, gegž wznešená powaha a nábožnost dáwno šlechtj, gednjm mnichem, který wjře i stawu swému duchownjmu newěrným se stal, odlaučiti se dal od té cesty prawdy, které nás Spasitel náš Ježš Kristus a swatj apoštolé gehu naučili, a kterau tak mnozj sw. mučedlnjci, a giné swaté osoby, ano i slawnj předkové německého národu wěrně kráčeli.“

Pawlu III., r. 1534., každého času wydáwati bude cjrkew sw. tu wýtečnanu chwálu, že položil, wedl a řjdl sw. sněm Tridenteský, aby se gjm proti tehdešjm rozgjdagcjm se bludům pewná hráz položila, a prawé učenj křesťanské se wyswětliło. A nenj-liž nám, a nebude-liž i potomnjm wěřcjm sněm tento gako hlas učejj nás prawé wjře Kristowě, a nabjzegcejj nás k spasitelné kázni cjrkewnj? Týž papež potwrdil řád Jesuiteský, který — na wzdor wěkn oči magcejmu a newidaucjmu to praweno buď — silnau byl obranau cjrkewe proti nátiskám odpadlstwa tehdešjho, a dobře a prawdiwě řekl gistý oswjcený český kněz minulého wěku: „Wjce swatý František Xawerius (Jesuit) Indiánů k wjře katolické obrátil, nežli Lather od wjry té odwrátil.“ Snad na řád tento brzy se obrátj přjslowj známé: Báh dopauštj ale neopauštj.

Sněm tento geště něgaký čas sprawowal a pak dokonal *Pius IV.*, r. 1559., streyc sw. Karla Boromeyského, gegž k důstognosti Kardinálské powýšil. Na okrášlenj, zwelebenj a obohacenj chrámů Řjmských a Watikánu weliké summy wynaložil.

Po smrti swého streycu wšecku péči a práci na to wynaložil sw. Karel, aby ten muž, gegž nynj cjrkew sw. gakožto swatého 5. Máge ctj, na trůn papežský dosazen byl. I stalo se tak. Geho slawné gméno gest: *Pius V.* r. 1566. Zwolenj geho wšeobecnanu radost způsobilo. Kněžstwo,

knjzata i lid obecný slavný cjrkwí swaté předpowj dali prospěch pod papežskou wládu geho. A Pius nesklamal nádege gegich.

Ój gazyk wygádj to hoře, kterým otcowské srdce geho stále sewřeno bylo, když znamenal, že kacjrstwj a bludarstwj wšecky hráže gako přetrhogj, a praudem swým mnohé kraginy uchwacugj! Protož neumdlená byla bedliwost geho, a s swat. Pawlem péče a modlitba geho každodennj za wškerau cjrkw, aby tato nákaza byla odgata od nj, a pokog gj nawrácen; proto wšecky téměř důchody swé wyprázdnil na podporowanj těch knjzat křesťanských, kterj o stawowanj těchto neřestj wšjm úsiljm pracowali. — Wyslal též weliké množstwj missionářů do neywzdáleněgšjch kragin, aby tam tny modlárstwj dobročinným swětlem wjry Kristowy rozplášeny byly.

Při tom owšem i skrocenj a přemoženj strašliwého a zuřiwého nepřjtele křesťanstwa, totiž Turecké mocnosti, stále na paměti měl. Strašný Selim III. w hrdosti srdce swého nezměnitelně se ustanowil na tom: wšecky země křesťanské žezlu swému krutému podmaniti. W skutku se také giž po hrůzy a zděšenj plném krwe proléwanj zmocnil ostrowa Cypru, hrozil též dobyti Maltu, Sicilii a Benátka, slowem poleduj Ewropa wšecká zděšena byla. W této auzkosti okázal Bůh, co na důwěrnau modlitbu spraudliwého učiniti, a gak pokorným mužem pyšného skrotiti a ponjziti může. W té wšeobecné auzkosti dů-

wěrnost Piowa w božskou pomoc se ani nepohnula, ale gako na skále pevně stála. Krom nadánj rychle proti tomu zpupnému a hrdému podmaniteli Pius w smlauwu wešel s Benátkami a s Filipem II. králem Španielským; na swé austry wyprawil wálečné koráby, gimž za wůdce dal Jana z Rakaus. Na zřegmý rozkaz Piůw museli dřjwe z wogska všickni nešlechtnj wogáci odstraněni býti, aby snad pro hřjchy gegich wšeccko wogsko w moc nepřátelskau wydáno nebylo. Lodstwo Turecké nad mjru weliké bylo, a diwilo se smělости daleko menšjho lodstwa křesťanského, ano se mu na odpor postavilo. Pozdrawiwše bogownjci křesťanstj s newymluwným plésánjm praporec rozwinutý, od Pia poswěcený a gim daný, a pomodliwše se všickni před obrazem ukřižowaného Ježjše swedli bitwu. A gaký byl následek gegj? — *Podiwný gsi ó Bože w swatých swých!* — Neyslawněgšj wjtězstwj dobyto; nebo 30,000 Turků zahynulo, mezi nimiž i wůdce gegich Ali Baša, 5000 bylo zagato, 300 korábů dobyto, 15,000 křesťanských otroků okowů swých sproštěno, a nad to nesčjslná kořist wjtězům se dostala. Wjtězstwj to geště té hodi ny sw. Piowi Pánem Bohem k newymlawé radosti gehu zgeweno bylo. Na pobožnau památku tohotō wjtězstwj nad neyukrutněgšjm tyranem Tureckým koná se slawnost sw. rážence. —

I láska gehu k nuznému ělowěčenstwu zasluge chwalného připomenutj. Ten peněžitý ná-

klad, který se obyčejně při korunování papeže na radovánky veřejné obracel, kázal Pius na potřeby chudých rozdati. Gegich bjdu ulehčowati, pomocj potěšowati a wesměs skutky milosrdenstwj prokazowati, toť neýmilegšj byla rozkoš swatého Pia.

Řehoře XIII., r. 1572., to zásluha nesmrtelná, že kalendář od některých chyb geště wyčistil, zlepšil, a w ten způsob uwedl, gak ho až posawad užjwáme, kterýž se dle latinského gména geho až podnes Ğregoriánský nazýwá.

Strašný papež byl *Sixtus V.*, r. 1585., ale komu? luze prostopášné a zběři laupežnické; nebo až tam to přiwedl, že za vlády geho w zemi papežské laupeže a wraždy zcela pomínuly; proto mu dobromyslňj a pořádku veřejného milownj obywatelé Řjmštj na Kapitolum postavili čestný památnjk s nápisem: *Xysto V. Pont. Max. ob quietem publicam, compressa sicariorum exulumque licentia, restitutam, Annonaë inopiam sublevatam, Urbem ædificiis, viis, aquæductu illustratam, S. P. Q. R.*

Ona nesmjrná kuple na chrámu sw. Petra, která gest zázrak stawitelstwj, a o njž, že kdy dohotowena bude, wšcobecně se pochybowalo, neumdlenau bedliwostj Sixtowau dokončena byla, aň každodenně šest set dělnjků na nj pracowalo.

Také se papež tento nazýwá slowútný oprawitel starobylých památnostj.

Urbana VII., r. 1590., Pán nebeský cjrkwi sw. gen okázal, nebo třináctý den po zwolenj ge-

ho k sobě geg powolal. Wšeecken Řjm a neywj-
ce chudj želeli smrti geho, gegichž otcem byl.
Dědicowé geho byli sirotkowé opuštěnj, a pak
chudé ale počestné panny, aby wěnem opatřeny
byly.

Dwa měsčje gen panowal *Innocentius IX.*, r.
1591., a ty stráwil w udělowánj logných almu-
zen, aň Řjm hladem a morem trápen byl.

Že *Klement VIII.*, r. 1592., patřj k pape-
žům, kteřj Bohu cele oddáni a k bližnjmu plni
lásky byli, odtud poznáme. Uslyšew o swém po-
wýšenj na papežský trůn, padl na kolena, a we-
likým pláčem Boha prosil, aby ho wzal z toho
swěta, gestliby cjrkwí geho nebyl k prospěchu.
W ústech stále ta slowa mjwal: *Pane Bože, ty
gsi ochrance náš, wzhlédni na nás.* Každého dne
neyswětějšj oběť mšce sw. s neywraucnějšj pobož-
nostj konáwal, a každý wečer se z hřjchů swých
skraušene wyznáwal.

Roku 1600 rozhlásil milostiwé léto, kteréž
náležj mezi ty neyslawnějšj a neypohnutelnějšj,
které kdy w Řjmě konány byly. Způsobil to
Klement swým chowánjm; nebo kromě celého Řj-
ma téměř tři miliony pautnjků z celého swěta
křesťanského přjchozjch do Řjma, mezi nimiž ta-
ké se nacházal Maximilián I. wévoda Baworský
w sprostém oděwu pautnickém, všickni widěli
swatého otce, a slowem a přjkladem geho pobod-
nuté kardinály a giné důstogné kněžj, ani těm
pautnjkům skutky lásky a pokory prokazowali,

noby gim myli, lačným pokrmy zaopatřowali, za stolem gim posluhowali, peněz množstw mezi ně rozdávali, do domů laskawě uwáděli, gegich zpowědi ochotně slyšeli, slowem tak laskawé skutky činěny byly tehďáž w Řjmě, že množj Protestanti, kteřj gen z wšetečnosti tam se nagtj dali, pohnti bywše do cjrkwě katolické se nawrátili, mezi nimiž byl i Štěpán Kalwjn, streyc arcikajce Kalwjna. I množj Turci přigali křest swatý.

Ostatně Klement i gako władař zemský byl muž rozšafný a maudrý; roku 1597 wéwodstw Ferrara zase k papežské zemi přiwtělil.

Sedmnácté stoletj.

Z mnohých zásluh Řehoře XV., r. 1621., neyslawnějšj bez odporu ta gest, že založil w Řjmě ono slowutné shromážděnj k rozšjtenj wjry (*congregatio de propaganda fide*). Gestit to ústaw, který newymluwně mnoho pro rozmnoženj wjry giž učinil, a až posawad činj, ústaw, kde missi-onáři w řečech mnohých a sice — w 38, umě-njch ano i — w ctnostech bedliwě cwičeni gsau, tak že se gim, když se z ústawu toho propauštegj, slowy Krista Pána řjci může: *Gdauce učte wšecky národy, a národowé zase o nich: Slyšeli gsme ge, ani mluwj gazyky našimi weliké wěci Božj.*

S tjmto nad mjru dobročinným ústawem o záwod běžeti si ustanowil onen powěštný sbor pro rozmnoženj biblj. Každého roku se chlubj, kolik tisje biblj do swěta rozesjlá; ale až posawad newjme, mnoho-li dušj tjmto způsobem na wjru o-

bráceno. Ó deyte papeži ty wýlohy na wydánj oněch biblj, a uzřjte, že wjc dušj obrátj, než stránek w biblj obsaženo. *)

Také byl prawým otcem chudých, a negednau ho Řjm widěl, an sám nemocné zaopatřowal a k smrti připravowal.

Urban VIII., r. 1623., welikým byl přjznicem mužů učených, gsa sám newšedně učený, a všemožně uměnj podporowal, však gen k tomu cjli, aby tjm cjrkew zjškala. Geho péčj, správau a rozkazem oprawen, wydán a nám duchow-

*) Gak nehodně a neshušně se w cjrkwí anđlické biblj swaté užjwá, pro gegjžto rozšřřenj tolik se tam činj, okazuge následugcj přjklad wyňatý z wšeobecných Augšpurských nowin Nro. 46. str. 346. 15. Unora 1839. We školách cjrkwě té krom katechismu náboženstwj také se nacházj katechismus početnj, w němž wšecky přjklady početnj z biblj gsau wzaty k. p. Pro numeracj: „Méza byl owčácký mistr“ — (w biblj stogj: *Méza král Moabský chowal mnoho dobytka*. 4. Král. 3. 4. Proto tedy že někdo mnoho dobytka má, gest owčákem?!), „a platil králi Israelskému sto tisjc beranů.“ Napiš ten počet. — Pro adicj: „Z Jakubových čtyř žen“ — (ó gak to prospjwá k wzdělánj newinných srdcj mladistwých!) „Lia zplodila 6, Rachel 2, Bála dčwka 2, Zelffa dčwka 2. Kolik synů měl Jakub?“ — Pro subtrakcj: „Lukášowo Ewangelium má kapitol 24, a Skutky apošt. 28. O mnoho-li ge rozdjl mezi oběma?“ — Pro multiplikacj: „Když Mogžjš poswětil stánek, obětowalo 12 knjžat Israelských dary před Hospodinem, každý woly 2, skopců 5, kozlů 5, a beránků 5. Kolik obětowali wolů? kolik skopců? kolik kozlů a beránků dohromady? a kolik zwjžat wůbec?“ — Pro diwisj: „Náš Pán powolal 12 apoštolů k sobě, a wyslal ge dwa a dwa. Kolik párů apoštolů bylo wysláno?“ —

I kdy a kde pak užjwá cjrkew katolická slowa Božjho tak lehkowážně a neslušně?! —

njm k modlenj každodennjnu odewzdán gest bre-
wiař w tom způsobu, gak nynj geště máme.

Krom obyčegného milostiwého léta rozhlásil
také kromobyčegné za pokog mezi knjžaty křesťan-
skými, kteřj mezi sebau rozbroke měli, w čemž ho
i nástupce geho *Innocenc X.* r. 1644. následowal.

Urban také půwodce gest několika náklad-
ných chrámů; on též papežské zemi zase wydo-
byl wéwodstwj Urbino. Také některé swátky wy-
zdwihl, aby chudý lid wyžiwenj swého snáze ble-
dati mohl.

Klement IX., r. 1667., všemožnau péči a
práci o nawrácenj pokoge mezi králem Francauz-
ským a Španielským wynaložil, což mu se i z
částky šťastně podařilo, protože pro šlechtnost
swau wúbec znám byl, že hledá gen blaha člo-
wěčenstwa. I krále Francauzského Ludwjka XIV.
radau a prosbau swau od wálečného úmyslu od-
wrátil. Potwzowánjm biskupů w Portugaljch,
kdež mnohé zmatky proto býwaly; urownánjm jan-
senitských a gim odporugjejch biskupů we Fran-
cauzjch, okázal gako papež swau maudrost; umen-
šenjm zemských danj stal se otcem swých pod-
daných. —

Nuznj pautnjčkové do Řjma bez pomoci geho
se domů newraceli; každý den gich dwanácte w
palácu geho krmeno bylo; také gim powolil,
gemu se ze swých hřjchů wyznáwati. Nad brzkau
smrtj geho truchlila cjrkew swatá.

Klement X., r. 1670., započaté oprawenj

chrámu, který se w latině nazývá *ad S. Mariam Majorem*, péčj a snažnostj swau dokonal. Geho mjrnost, tichost, pokognost, wljdnost a dobročinnost wšecobecnau mu lásku zjškaly, pro kteréžto ctnosti gemu i sami protestanti, gakož i nástupci geho

Innocenciowi XI., r. 1676., přjslušnau chwálu vzdáwagj. Bylť to muž w prawdě neauhonný, přjbužným nepřjstupný, ale tjm wjce k chudým náchylný a laskawý. I tento papež znamenitě přispěl k potřenj hrdé hlavy nelidského tehďáž protiwnjka křesťanského gména, Turka. Ano Innocenc to gest, bez gehož pomoci by sjdelnj město našich milowaných cjsařů a králů, Wjdeň, w krutau moc Tureckau bylo padnauti muselo. Nebo na geho snažnau prosbu, maudrau radu a zaslánjm přeweliké peněžité pomoci udatný a rekowný král Polský, Jan Soběský, chwátal s wálečným wogskem swým ku pomoci a ochraně tjsněného cjsaře Leopolda, kteréhož náwodem Ludwjka XIV., tohoto krále hrdého ale krátkozrakého, ostatnj mocnosti křesťanské opustiti měly, aby tak w otroctwj Turecké padl. Zatjm wogsko nepřátelské na hlavu poraženo, rozptýleno, a Wjdeň oswobozena. Na wěčnau a wděčnau památku tohoto slawného wjtězstwj, gehož zpráwa papeži slzy radosti wynutila, protože k němu modlithau, radau a pomocj snad neywjce přispěl, ustanowena hned byla slawnost gména Panny Marie s plnomocnými odpustky.

Za krátkého panování svého *Alexander VIII.*, r. 1689., mnoho slavných skutků učinil; Benátské republice proti Turkům bogugjej velikou pomoc poslal na penězch, na wogsku a korábch; všecky staupence bludaře Moljnã bez ohledu na osoby wyhladiti se snažil; na upewněnj pokoge stálého mezi mocnáři křesťanskými všecku sjlu a maudrost swau wynaložil. I tento papež byl otcem chudých.

Dosazenj *Innocencia XII.*, r. 1691., na stolicí sw. Petra bylo ode všeho lidu Řjmského slavnými radovánkami oslaweno, nebť ho každý milowal, znage ho co gasné zrcadlo šlechetnosti. Nebo tato šlechetnost gehu, přjwětíwost a maudrost byla spolu pohnutkau, že Saský wéwoda Augúst blad Luteránský poznaw do lúna cjrkwé katolické se nawrátíl. I té duchownj radosti se dočkal, že na maudré počjnanj a napomjnanj gehu onen slowutný učený muž Fenelon, úsudku papežskému synowskau poslušnostj a hlubokau pokorau se podrobil. Papež tento nedopustil nikdý, aby budiž kdokoliw, pro nepatrné podezřenj neb obwiněnj hned co bludař powažowan a sauzen byl.

Innocenc i tau wýtečnau zásluhau se stkwj, že ony powěstné *swobody cjrkwé Gallikánské*, kteréž zřegmě na obmezenj mocnosti papežské we Francauzch směřowaly, nikdý w skutek nepřišly, tak že negedni biskupowé w listech swých ty swobody odwolali, zawrhli a za odpuštěnj prosili.

O dobru spráwu, prospěch, pořádek a bezpečnost swých zemj neumdleně a neohrozně se staral maudrými zákony.

Skrownosti a střjdmosti všemožně šetřil, aby chudým tjm wjce se dostalo. Palác Lateránský proměnil w špitál, kterýž každoročnjmi důchody rozmnožowal a obohacowal, a w kterémž pět set chudých swau obžiwu od něho mělo.

Osmnácté stoletj.

U přjležitosti powýšenj pokorného *Klementa XI.*, r. 1700., na trůn papežský sami Protestanti w Normberku zlaté a střjbrné penjze s gménem *Klement XI.* bjti dali, na okázánj swé wážnosti, kterau geho pokoře a učenosti wzdáwali. Pauowalť w časech neyobtnějšjch a přjliš nepokogných; ale Bůh ho obdařil silau a maudrostj, tak že i w těch neyodpornějšjch přjhodách prospěch a blaho cjrkwě podporowati uměl. Geho wedenjm a maudrau radau mnohé slawné a urozené osoby bludu wýhost dawše k cjrkwě katolické se přiwinuly. Také wymohl dowolenj, aby w Persii sw. Ewangelium swobodně se hlásalo.

Klement zawřel milostiwé léto předchůdce gehu rozhlášené k wzdělánj a potěšenj křěťtanů. Wsěcky špitály nawštjwil, kterjž chudými a pautnjky naplněni byli, a těšil ge slowem i almužnau. Nebezpečně nemocným sám swátostmi umjragjcejh přisluhowal. Brzy před skonánjm milostiwého léta powolal množstwj pautnjků na odchodu z Řjma gsancjeh, rozdal mezi ně 4000 zlatých, myl gim

nohy, vytjral ge a ljbal, ge krmil, sám gim posluhowaw, a rozmlauwage s nimi co otec ney-laskawějšj rozpustil ge, kteřjžto plačejj Řjm o-pustili.

I co diwu tedy, že Baša Eǵyptský uslyšew zpráwu o ctnostech Klementových zwolal: „Ó, kýchby Mahomedáni tak ctihodnau neywyššj hlavu měli, gakanž se honositi mohau křesťané katoličtj.

Letopisowé wždy gehu pečliwost o chudé, založenj tolikerých špitálů a tolika chrámů s pochwalau slušnau wyprawowati budan.

Benediktowi XIII., r. 1724., mjesto přináležj neposlednj mezi neyobljbenějšjmi papeži, nebo w gehu způsobu přigjmánj osob, rozmlauwánj, gednánj a wšeho obcowánj takowá wážnost a spola ljbznost se gewila, genž gest vlastnost gen oněch dušj, které Boha w obrazu gehu, w bližnjm totiž, milugj.

Giz co arcibiskup Benewentský nepřjtelem se býti okázal wšj zewnitřnj stkwostnosti a swět-ské sláwy; swět ho proto arci winil ze skauposti, ale neprávě, neboť uskrowněné gměnj do rukau chudých w hognosti přicházelo, gakož také wšecko téměř bohatstwj swé nešťastnému městu Benewentu darowal, ano 1688. zemětřesenjm po-bořeno bylo, gehu pak štědrau podporau zase ze swých zřjcenin se pozdwišlo.

Powýšenjm na stolici papežskau w ničemž se skrownost gehu nezměnila, byt gehu prázdny byl wšj stkwostnosti a nádhernosti, gakož i stůl

geho vždy gen mjrný. Za to pak se tjm lépe měli chudj, genž každého času k němu přjstup mjwali, a bez útěchy a pomoci nikdy neodešli; ano Benedikt sám chudých w špitáljch vyhledáwal, a štědrostj swau nauzi gegich ulehčował.

Gako ale nenáwiděl všecku zewnitřnj sláwu swé osoby: tjm wjce milował a všemožně hledal sláwy a krásy cjrkwě swaté. Důkaz toho celému světu křesťanskému dal u přjležitosti wtělenj našeho sw. patrona, Jana Nepomuckého, do počtu Swatých; tu Benedikt žádného nákladu nešetřil, a proto wyhlášenj to našeho oslaweného patrona gakožto prwomučedlnjka swátostnj mlčenliwosti za swatého s takowau sláwau konal a swětiti wel, gakáž, gak se gistj, při podobných slawných přjležitostech w Řjmě nikdy ani dřjwe ani potomně widjna nebyla.

Rušenj práv cjrkwenjch wšj silau se protiwil. Tak se Poláci opowázili, že papežskému wyslanci zapowěděl i prowozowanj geho duchownj práwomocnosti w gegich zemi, usilugjee, aby papež wyslance zpět powolal. Benedikt ukázal stálost. Na swém řjžském sněmu Poláci některá snešenj stanovili, gimiž wrchnj pastýrskau moc a hodnost Řjmského papeže urazili. Ale Benedikt ta snešenj za ničemná a neplatná prohlásil, a všem aučastnjkům cjrkwenj kletbau hrozil. Wyslanstwj papežské předce tak dlauho trwalo, až Polsko z počtu samostatných králowstwj wymazáno bylo.

Bludům rozgjdagjcjm se stále se opjral, a o zachowánj čistého učenj Kristowa neumdleně bděl. Zjškánj Řeků a Protestantů k geho neysnažněgšjm péčjm vždy náleželo.

Počátek panowánj swého *Klement XII.*, r. 1730., gakožto wládce swětský tjm oslawil, že poddaným swým částku danj ulewil. Z lásky k nim nenáwiděl wšecky přjlišné stkwostnosti, a gea takowau trpěl, která k užitku, nikoliw ale břemenem poddaných byla. A aby sprostému lidu obziwu zaopatřil, weliký náklad na okrášlenj neypředněgšjho města křesťanského, Řjma, wedl; mnoho slawných stawenj buď zcela nowých wystawil, nebo opravil, anebo dokončil. Onť půwodce gest domu nalezenců, nowých pohodlných silnic, přjstawu w Ankoně, nákladných soch na Kapitolum, a giných užitečných ústawů, kteréž maudrosti geho krásné swědectwj dáwagj. Přjsnau bullau wyzdwihl wšecka autočištná mjsta wrahů a lotrů.

Gako papež byl bedliwý strážce božského učenj Kristem zgeweného, a neumdlený horlitel proti škodným bludům. Wedlé swé maudrosti ale dobře rozeznati uměl blud od blaudjcjho. Gako učitel wěřjcjch bludy zawrhowal: ale blaudjcj laskawě přigjmal, a cjrkwí Kristowě ge zjškati usilowal. Bludarstwj Jansenitskému w zemi Francauzské se rozmáhagjcjmu wšj silau a udatnostj se opřel. Giž za časů geho vznikly ony zlopowěstné tagné společnosti, gegichž audowé se od

Němců nazývají Freimaurer. Klement slavným listem papežským zahrhl a pohrůžkau cirkewnjch trestů zapowěděl wšecky spolky a schůzky gegich, okazuge, kterak práwě tjm, že pokautnost milugj a tegné náwrhy kugj, w podezřelost upadagj, protože gest psáno: *Každý zagisté, kdož zlé činj, nenáwidj swětla, a negde k swětlu, aby nebyli trestáni skutkowé geho.* (Jan 3, 20.)

Wděčnost a láska Řjmanů Klementowi krásný památnjk w městě postavily.

Také *Benedikt XIV.*, r. 1740., protiwnjkem se ukázal prokletých od předchůdce swého tegných společnostj; proto zápowěd' gich netoliko obnowil, ale i zostřil, důwody swé takto stanowě: „Tyto společnosti i duchu katolického náboženstwj přjmo gsau na odpor, i zákonům zemským činj wzdor, gelikož tito zákonowé wšecky spolky zapowjdagj, kteréž za dowolené a prospěšné uznány negsau.“ Potom maudře a prawdiwě dokládá, že se knjzata zemská nadjti nemohau, aby gim wěrnost prokazowali ti, kteřj k cjrkwí zlé wůle gsau, gakož dáwno giž Karel Weliký propowěděl: „Nemůzemť nikterakž uwěřiti, že nám wěrnj gsau ti, kteřj newěrnj gsau Bohu a cjrkwí.“

O Benediktowi XIV. gednohlasná a slavná powěšť gde, že k neywětšjm a neyučeněgšjm papežům náležj. To swědectwj mu dáwagj gebo spisy wydané w 12. swazecjch. Seč geho předchůdcowé nebyli, urownánj totiž zemských rozepřj mezi některými knjzaty zemskými wypůsobiti, on opatr-

nostj a maudrostj swau, a kde toho třeba bylo, i ustupnostj dowedl. Rowně neumdlenau pečj o wnitřnj pokog a zwelebenj cjrkwě sw. a o prawé wzdělánj duchowenstwa wýtečným se učinil. — Nesmrtelnau paměť w Řjmě si pozústawil založenjm akademij, znamenitým rozmnoženjm watikánské knihowny, stawenjm chrámu sw. Marcelina a g. w. Na obnowenj a ozdobenj chrámu, který slowe *Maria Maggiore*, 400,000 zlatých, gak se gistj, wynaložil.

I gako swětský panownjk prospěch a dobro swých poddaných rozmnožiti se snažil; geho wedenjm zlepšeny byly přjstawy w Ankoně, Nettunu a Ancii; aby tak obchody wětšj žiwosti nabyly, i hanebnému lichwárstwj přjsnými zákony meze položil.

A gaky byl přjtel a dobrodinec lidu!? Takowý, že celý swět w srdci swém nosil, a wždy a wšudy wšeobecným otcem wěřjcejeh býti se prokazowal. Zwláště pak dobročinnost swau progewil u přjležitosti milostiwého léta 1750. Giž rok dřjwe nakaupil welikau zásobu potřebné potrawy pro pautnjky; ta dobročinnost geho wšecky kardinály a giné wznešené bohaté osoby, duchownj i swětské, k následowánj přiwbila.

Gak zžjrawými a neustawnými starostmi srdce *Klementa XIII.*, r. 1758., sewřeno ano zmjtáno bylo, z toho lze posauditi: že w zemi Francauzské gistj mužowé, Filosofowé nazwanj, se srotili a spolek učinili, ale z toho bohaprázdného, gak

známo, úmyslu, aby trůny i oltáře zbořili, gichžto počet k nemalé auzkosti arcioťce křesťanstwa stádně se množil: že w zemi Polské vláda papežská hůře, než kdy gindy, potupena byla, a mnohé věci na zkázu cjrkwě katolické tam ztropeny byly: že ze všech téměř králowstwJ Jesuité wyhnáni a do zemj papežských zaweženi byli. Z Portugálska 800, ze Španielska 2300, z Neapolitánska 1,500, a giné zástupy ze Sicilie, z Parmy, Korsiky, Malty a giných Italských kragiň. Ale we všech těchto bauřjch okázala se sjla wjry geho patrně, aň co skála pewný stál proti nepřátelům cjrkwě. Pombal, ministr Portugálský, neyzlostněgšj byl protiwnjk Jesuitů. Když náwodem všickni ze země násilně wyhnáni byli, geště neskroceným proti nim soptěl zástjím, a po všem swětě gegich úplného wyhlazenj dočkati se chtěl. Proto uslyšew, že cjsař Čjnský wyhnané Jesuity k hlásánj wjry katolické w swém cjsarstwJ přigjmá, hnedle mu list poslal, ale plný neybezbožněgšjho obwiňowánj Jesuitů. Než odpověď cjsařowa tato byla: „Gak se Jesuité w Portugálsku chowali, newjm: ale ti, které zde mám, gsau lidé dobřj, mé důwěrnosti docela hodni.“ — Nenjt to poncyprw, že newěřjcej citelnostj a wljdnostj přewyšili tak nazwané wěřjcej bez wjry. — Tato zpráwa o přjchylnosti cjsaře Čjnského k wjře katolické sladkým potěšenjm naplnila útrpné srdce swatého otce, který do Čjny mnoho wyhnaných Jesuitů gakožto missionáře wyslal. —

Drahota a hlad hrozný, w Řjme zuřej, přj-
ležitostj byl Klementowi, aby swau lásku a do-
bročinnost k chudým w plné mjře okázal. Million
zlatých rozdal mezi chudé, proto počten gest mezi
otce chudých.

Nástupci geho, *Klementowi XIV.*, r. 1769., n-
přjti nelze wýtečných a spanilých vlastnostj, a
zvláště wytrvalé snažnosti, aby cjrkwí swornost
a pokog s panownjky wygednal, a poddaným swým
prospěšným se stal. Rozwáziw časy tehdegšj a
tjsněn gsa se všech stran konečně řád Jesuitský
wyzdwihl.

Přibljžili gsme se ke dvěma nástupcům sw.
Petra, gegichž slawná památka w cjrkwí a w le-
topisech nikdy nezhyne. *Pius VI.* a *VII.* — ga-
ké to hlavy, gacj to silnj slaupowé, gacj to zmu-
zilj obrancowé cjrkwé! W prawdě negsau nehodni
gména. wyznawačů, aň w bogi pro prawdu a cjr-
kew tak udatnj, tak stálj a trpěliwj se okázali.

Pius VI., r. 1775., zagisté gakožto panow-
njk swětský mnoho k prospěchu swých poddaných
podnikl a provedl. Uměl spořiti, ne aby měl,
ale aby dáwati mohl tam, kde nauze trápila. Ne-
smrtelnau zásluhau geho bez odporu zůstane ono
welikánské podniknutj, wysušowánj totiž bahniš-
Pontinských, kterýmž znamenitau částku suché
země wyzjskal. I přjstau Ankonský zwelebil a
zdokonalil.

Gako hlawa cjrkwé wšecku sjlu a péči na
dobrau spráwu; prospěch a blaho gegj wynakládal.

Maudrau mjrnostj a pokorau mnoho odwrátil, co by swatá práwa gegj bylo saužilo; geho horliwost pudila ho až do Wjdně, cestu tak dalekau konati, aby se s cjsařem Josefem II. za přjčinau mnohých nowých cjrkwí nepřjzniwých nařizenj smluwil. Před odgezdem z Řjma 26. února 1782. w půlnočnj hodinu nawštjwil hroby sw. Apoštolů Petra a Pawla, aby všemohaucj Pán na přjmluwu gegich předsewzetj geho žehnati a žadaucjm aučinkem korunowati ráčil; také oběť mše sw. wykonal. I dočekal se té radosti Pins, že ho cjsař nawstěwau swau w Řjmě překwapil, a některým žádostem geho powolil.

Ale rok 1789. počátek byl trapného sauženj, kteréž se teprw smrtj geho skončilo. Toba totiž roku ona ohawné paměti zpaura Francauzská vypukla, kde weškeren swět uzřel, a se děsil oné ohawnosti zpuštěnj, w kterau duch zparnosti a neposlušnosti k cjrkwí a k mocnáři uwrhugé. Wšecku wjra přesáhá, co od té doby swatý otec snésti musil. Gakým hořem se rozzelelo otcowské srdce geho, an se neyžalostněgšj zpráwy stjhaly, že w tom nešťastném králowstwj wjra klesla, že se oltáře bořj, kněžj se násilně vyháněgj, a všecky hráze bezbožnosti přetrženy gsau. Negednau přinucen byl wykaupiti si pokog zdánliwý wýmjnkami neytwrdšjmi a neypotupněgšjmi. Konečně 20. února 1798. z Řjma odwlečen, a strážj wogenskau neyprw do Sieny, pak do Florěncie zawezen byl. Florentinštj mnohau sw. otci zagatému ra-

dost způsobili, a ztrápenému srdci geho odlehčili. Tak mu geden měšťan 10 měšců poslal, z nichž každý 500 tolarů naplněn byl; přiložen byl i listek s tímto nápisem: „Na deset košil pro geho Swatost papežskou.“ Biskupové, preláti a kněžata peněžité pomůcky mu zasjlali, kterých ale vždycky nepřigal. Po nemnohém čase, churawostj, mdlobau a stárjm, a zvlášť zlým nakládánjm wogáků slitowánj neznagjčjch wšecek zemdlený až do Wálence, w zemi Francauzské, odwlččen byl. Než wšecy tyto lopoty a těžkosti tak daleké cesty trpěl sw. otec gakožto kmet 81letý práwě apostolskau trpěliwostj a neobyčegnou stálostj.

Znamenage, že mu rozdělenj od těla nastáwá, wšecku peněžitau zásobu zasjlkami milosrdných dušj shromážděnou chudému domu we Wálenci odewzdał. Poslednj dni sám na sebe gako zapomena gen s cjrkwj potlačenu se objrał. I slyšeli ho wzdychati hořce: „Tělesné bolesti mé gsau sice prudké: ale mnohem pronikawěgšj gsau bolesti mé duše. Ach! kardinálowé a biskupové gsau rozptýleni! — Ach! cjrkw! — Řjm — Mâg lid! — Ó! tyto myšlénky mne dnem i nocj saužj. W gakém stawu musjm opustiti cjrkw?!“ Uslyšew, že lid u žaláře geho pláče a kwjłj nad geho utrpenjm, žádał geště k oknu donešen býti, kde lidu hořekngjčjmu — naposled papežské požeňnánj swé udělil. W poslednjm okamženj přikázal biskupu Korintskému, aby nástupce gménem geho prosil, aby odpustil národu Francauzskému,

gako on odpaustj. Pak se za nepřátely cirkwe a swé wraucně pomodliw usnul w Pánu, genuž spoluwěcj to slawné swědectwj wzdáwagj, že nezha-gj přjkladu, aby Pius někoho byl nenáwiděl nebo pronásledowal.

(Dokončeny.)

5. Visitačnj kázanj.

Od

Wogtěcha Procházky.

čestného kanownjka na Wyšehradě, faráře u sw. Wogtěcha.

Permittas quæso — Princeps Celsissime! — ut ingredientem Te in templum sanctum excipiat oratio pastoris Tibi Tuisque nutibus cum toto grege suo quam devotissimi. Sacerdos ego DEI vivi ætate jamjam sexagenarius, annis insuper triginta et septem in vinea Domini desudans, non parum quidem et canesco et calesco; ast juvenili adhuc fervore pectus illud meum gliscit et ardet, quoties vel Verbi Divini præco ambonam conscendo, vel sacramentorum dispensator ministerio divino fungor. Te vero — Princeps Celsissime! — quem mens Aloysii et nomen ornat, quique tot tantisque virtutum ornamentis refulges, quas inter præcipuum sibi locum vindicat mansuetudo Tua singulari cum sapientia conjuncta, quæ tandem eloquentia disertis quantumvis oris, Te inquam — Princeps Celsissime! — satis dignis laudibus extollere potest? — Sed absint blanditiæ a me, probe guaro: Te ita semper esse comparatum, ut laudanda potius agere, quam

laudes Tuas audire malis. Quapropter ad preces confugio, DEUM Ter optimum Maximum, hancce ad aram enixe exorans: ut illibatissima, quæ in Missæ sacrificio offertur hostia, Te — Princeps Celsissime! — in sacrosanctæ Religionis incrementum nostrumque onuium solatium diutissime ac longa annorum serie seruet saluum atque incolumem, ut quæ sunt fracta, liges, — quæ imbecilla, corroboros, — quæ dispersa, conjuges, — quæ languida, pristino restituas vigori, atque ita semper honos nomenque Tuum, laudesque maneant nostris in pectoribus altissime defixæ! Dixi. —

K á z a n j

na den weleslawné Arcibiskupské Visitacj.

„Řekl pak Jakub k Josefowi: Gdi synu můg, a poptey se pilně, dobře-li se všecko děge při bratrjch twých, i při stádě gegich, a powěz mi všecko, co se děge.“

W 1. knize Mogžjšowě w k. 37. —

Co Arciotci Jakubowi k obzwláštj slaužilo pochwale, co gemu podnes zjškalo gméno nesmrteľné sláwy: bylätě geho prahnaucj láska otcowská, kteraužto po všecken čas swého žiwota hořel k swým milým synům. Zgewný toho důkaz máme w prwnj knize Mogžjšowě w k. 37., kdežto se wyprawuge, kterak Jakub, nic newěda, gakby se wedlo synům geho w dědině Sychem stádo pasaucjm, ochotně powolal Josefa řka k němu: Gdi synu můg a poptey se pilně, dobře-li se všecko děge při bratrjch twých i při stádu gegich, a

powěz mi wšeccko, co se děge. — Gaká to slo-
 wa! N. B. gak plná ljbé a přjwětíwé lásky k
 synám! gak hogně z nich wyswjta gemná starost-
 liwost a citedlnost srdce Jakubowa! Podobným
 způsobem, gako někdy pečliwý Jakub wyslal Jo-
 sefa na zwědy, dobře-li se dařj bratrj'm geho a
 stádu gegich: tak dnes swrchowaný Bůh, otec
 náš nebeský, z newýmluwné lásky k lidu kře-
 štanskému posjlá k nám našeho milowaného wla-
 stence, wrchnjho pastýře, našeho neydůstogněg-
 šjho knjzete Pána a Pana, **Aloysia Josefa**,
 aby dohledl a wyšetřil, dobřeli se wšeccko děge,
 gakož při stádě Kristowě, kteréž geho otcowské
 péči odewzdał, tak i při bratrj'ch geho, kteřj stá-
 do Kristowo mu pásti pomáhagj. Gaká to tedy
 sláwa dnešnjho dne! gaký to mocný podnět pro
 nás pro wšeccky, gakož k pobožným radowánkám,
 tak i k srdečným djkům z tak wznešeného nám
 propůgčeného dobrodinj Bozjho! Ó, plésey můg
 chráme Swato-Wogtěšský, že i také na tebe došel
 onen radostný los, spatřiti u prostřed těchto po-
 swátných zdj onu wzácnu a drahan wětew wzne-
 šeného kmene Českého, kteráž sice z počátku
 ljbě rozkwetla na sadě Morawském, kterauž ale
 nynj Bůh z obzwláštňj lásky k nám ráčil milo-
 stiwě přesaditi opět do lůna vlasti našj, milé země
 České! plésey osado má Swato-Wogtěšská, že i
 také k tobě se dnes obrátil milowaný pastýř náš,
 pln lásky otcowské k tobě, pln starostliwosti ot-
 cowské o tbe, a twé wěčné spasenj! — A tu

giž netřeba mi dlanho se dotazowati na přčiny
geho laskawého k nám přjchodu; slowa poswát-
ného mého textu dnešnjho gsau tak gasná, dnešnj
slawnosti tak přiměřená a tak přjpadná, že nám
w tom we všem hogného swěta poskytuğj; neb
ona wýslovně nawrhugj nám, že proto obzvlášt-
ně z uloženj samého Boha se dnes obrátil k nám
milowaný pastýř náš:

neypraw, aby žádaucj prospěch z učenj Kristo-
wa vyplýwagjcj spasitelnými prostředky
mezi námi upewnil;

napotom, aby bratřj, to gest, pomocnjků swých
w djle Páně, w stálém wykonáwanj
gich wážných powinnostj otcowsky po-
twrdil;

konečně, aby gak owce tak beránky, to gest,
gak osadnjky tak gich duchownj pa-
stýře na swých plamenných modlitbách
při neydražšj mešnj Oběti Bohu k dal-
šj ochraně důwěrně poraučel. —

Gdi synu můg, — tak mu Bůh wložil na srd-
ce to samé, co Jakub Josefowi, — a poptey se pil-
ně, dobře-li se wšeccko děge při bratřjch twých i
při stádě gegich, a powěz mi wšeccko, co se děge!
Důležitá slowa! N. B. Gich stručný wýklad bu-
diž obsahem mé dnešnj poswátne řeči! —

Ty ale, milowaný pastýři a knjže náš! ra-
čiž prosjm, mě swého neymenšjho služebnjka, u
Twé wzácné přjtomnosti dnes mlawjcjho s otcow-
skau trpěliwostj wyslechnauti; wy pak N. připraw-

te srdce swé; gá zatjm k dalšj swé řeči přistau-
pjm we gménu Páně! —

Pogednánj.

Prawil gsem neyprwé, N. B., žeť přjčina la-
skawého k nám přjchodu našeho neywyššjho pa-
stýře přede wšjm záležj w tom: aby žádaej
prospěch, z učenj Kristowa vyplýwagjcej, spasitel-
nými prostředky mezi námi upewnil. Gdi synu
můg — gsau slova mého poswátného textu — a
poptey se pilně, dobře-li se wšecker dēge při stá-
du bratrj twých! Učenj Kristowo, N. B., tuto
wlastnost má do sebe, že baurá a stawj; baurá
totiž bludy a z nich přicházegjcej šeredné nepra-
wosti; stawj prawdu, a z nj plynaucj, Bohu milau
swatost a šlechtnost. Na takowémto učenj aby
nikdy nescházelo owečkám Kristowým, nýbrž aby
žádaucj, z něho pocházegjcej prospěch mezi nimi
se zachowal, k tomu, gakož hned na počátku
křesťanstwa bedliwě dohlédali, tak i také wšj silau
o to se snažili apoštolowé Páně! Genom pozor-
rugme, N. B., gaké přetěžké práce podnikali, ga-
ké daleké cesty konali apoštolowé Páně, nege-
nom proto, aby sjmě sw. Ewangelium rozsjawli
do wšech čtyr úhlů swěta, nýbrž i také proto,
aby žádaej prospěch z něho gdaucj mezi wěřj-
ci upewňowali. Kdo z nás newj, N. B., kterak
Petr, hned po seslánj Ducha sw. nalowiw Kristu
swau pronikawan řečj neyprw tři, pak i pět ti-
síc dušj, napotom středem celé obšjrné Asie od
gedné obce k druhé chwátage, negenom hlásal

Ewangelium Kristowo, nýbrž také powstalé mezi křesťany hádky opatrně rownal, aby blaženým aučinkům geho všudy wolného proklestil průchodu? A apoštol Páně sw. Pawel, tato wywolená nádoba, — ó, s gakan horliwostj nosil gméno Kristowo před krále a národy! — s gakan srdnatau udatnostj cjrkew Kristowu štěpowal, a nepřátelům gegjm se opjral, wěřcejm napomáhal, z gich stálosti we wjře se radował, ge sláwan, ge korunau swau weřegně nazýwage! Ó, koho z nás, kdož nenj neznámým w pjsně swatém, to wšecko tagno býti může! Co ale z toho ze všeho uzawřjti musjme, než že giž na uswjtě křesťanstwa apoštolowé Páně celau swau snahan k tomu směrowali, aby kaulkol bludů wytnagjce, nepořádek, newornost porážegjce negenom učenj Kristowo w nezkalené čistotě geho zachowali, nýbrž i také blaženým aučinkům geho spasitelnými prostředky napomáhali. A nynj se ptám, nynj se táži: co giného obmejšlj swým laskawým k nám přjchodem milowaný pastýř náš, leč co obmejšleli apoštolowé Páně? Čeho giného žádostiw gest, než aby pilným wyšetřowánjm osad křesťanských w známost uweden byl, gak překážky učenj Kristowa na odpor stogjej by odstraniti, a gakými spasitelnými prostředky by blaženým aučinkům geho napomáhati měl. — A gestiř třeba, gestiř swrchowane třeba toho pastýrského wyšetřowánj zwláště za našich přewrácených a popletených časů! Nebo kdo z nás newidj, kterak duch newázané

swobody se počjná mezi námi ozywati smělegi, nežli kdy prwé? Kdo z nás nepozoruge, kterak mrawů zpuslost všechněch stawů se počjná dotykati weřegněgi nežli kdy prwé? Gá nechci tuto starého nářku obnowowati, který na tomto poswátném mjstě ne gedenkráté z úst našich plyne, když totižto ne gedenkráté pozorugeme, kterak zde rodičowé hroznau nedbalostj djtek swých wjce odwozugj od Boha nežli přiwozugj k Bohu, tam manželowé drabý sňatek manželský, krwj Jezjšowan zpečetěný, hroznau lehkostj rušj, tu i čeledjnowé k rozličným hanebným činům a podwodům se potřebowati dáwagj; gá prawjm, takowéhoto nářku zde přemjlati nechci, toliko dokládám: že giž i také mezi námi se ljhne gakási lhostegnost ke všemu tomu, co sluge náboženstwjm; toť poznati můžeme z toho, že mnozj rodičowé pro dosti nepatrný zisk neb ohled se nehrozj, swé milé děti dáti snaubiti s lidmi docela nestegného náboženstwj, nic na to nebezpečenstwj nedbagjce, žeby se wětrem falešného učenj snadno zwiklali, a tak z drahého dědictwj wjry katolické docela wypadnauti mohly. — Ó, kdo z nás tedy, gsa prawým katoljkem, nemusj se dnes srdečně radowati; kdo z nás nemusj wřelé djky vzdawatí Bohu, an widj, kterak milowaný pastýř náš wyšetřowánjm osad křesťanských snažně o to pečuge, abychom z drahého dědictwj samospasitelné wjry katolické newypadli, nýbrž všickni zůstali k wzácnému kmenu pewně wštjpeni, tak aby žád-

ná ratolest z toho drahého kmene docela niewyschla.

Ó, zgewnotě, N. B., zgewnotě: že milowaný pastýř náš tak laskawě se dnes obrátil k nám, to se stalo přede všjm proto, aby žádaucj prospěch, z učenj Kristowa vyplýwagcej, spásitelnými prostředky mezi námi upewnil. —

Ale na tom nenj geště dosti, N. B.; nýbrž přjčina geho laskawého k nám přjchodu se zakládá i také w tom: aby bratřj, t. g. pomocnjků swých w djle Páně, w stálém wykonáwanj gich wážných powinnostj otcowsky potwrzowal; gdi synu můg, — gsau opět slowa mého poswátného textu, — a poptey se pilně, dobře-li se wšeccko děge při bratřjch twých. —

Že wůle lidská u wykonáwanj wážných powinnostj mnohdykrátě slábne, a tudy stále od giných zwláště předstawených podporowána býti musj, tohož potřebu uznal sám Pán a Wykupitel náš Kristus Jezjš. Čteme u sw. Lukáše w k. 22, w. 31.,^o když se nebeský mistr náš chystal k swému přehořkému umučenj, žeť, obrátě se k Petrowi, prawil k němu takto: „Šimone, Šimone, hle satan wyprosil wás, aby wás třjbil gako pšenici, gá pak gsem prosil za tebe, aby nezghynula wjra twá, a ty někdy obrátě se, potwrzug bratřj swých!“ — A že wěrně wykonal Petr, co gemu uložil Pán, o tom swědectwj wydáwagj gak sw. Otec Jaroljm, tak Ewsebius, ejrkewnj spisowatel, kteřjž gednomyslě dokládagj, žeť Ewangelista Páně

sw. Marek učedlník Petruw byl, kterýž pracj Petrowau wjře Kristowě zjškán, a od něho .w stálosti u wjře potvrzen byl; a kterak i také apoštol Páně sw. Pawel potwrzował mladého Tita, kterak potwrzował Timothea, mdlým žiwotem sklječného; kterak Jan, miláček Páně, potwrzował onoho Filadelfického biskupa w stálém konánj geho swatých powinnostj: kdo z nás toho newj? Ano komu z nás to nenj powědomo, kterak i také onen medotekaucj učitel cjrkwě sw. Bernard Innocencia, chowance swého, u sprawovánj cjrkwě swaté, swými gak znamenitými listy tak maudrými radami nad mjru podporował? — Ó, plná gsau pjsma swatá, plnj letopisowé cjrkwenj té prawdy: že gak apoštolowé tak gegich nástupneci negenom wěřjčich, nýbrž i také gich předstawených staršjch, t. g. kněžj, w stálém wykonávánj gich wážných powinnostj, gsau otcowsky potwrzowali! A tu giž se ptám, tu giž se táži opět: co giného na starosti má při wyšetřovánj osad křesťanských milowaný pastýř náš, leč co měli apoštolowé a gich nástupneci? Co giného wylhedává pilným skaumánjm farnjch důležitostj, než aby umdlelý plamen horliwosti w srdečich pastýřů duchownjch ljbau řečj rozohnil; ge potěšil w gegich těžkém auřadě, a ge pozorliwé činil na onu odplatu, kteráž gim kyne tam za hrobem, tam nad hwězdami? Zná on totiž dobře nesnáž a obtjže farářů a správců duchownjch; nesl také a zkusil on sám břjmě horka a zimy, byw totiž

neyprwé w Rakausjch, pak bljže Brna děkanem kragským a konsistornjm radau, až pak koneč- ně se stal i swětjcm biskupem a suffraĝánem neydústogněgšjho Pána a Pana Arcibiskupa Holomauckého. Než s gakým pozeňnaným aučinkem tyto wšecky auřady swé zastáwal! Ó, kdož wyobrazj dosti žiwě Geho neunawenau horliwost, kterauž co pastýř duchownj giž na kazatelně, giž w zpowědlnici, giž we škole, giž při nemoc- ných sjmě slowa Božjho ochotně rozsjawal, wšem wšecko učiněn gsa, a obzwláštne djtky, tyto mla- dé byliny na starosti mage. —

Wjč o tom mluwiti se ostýchám, bych trpě- liwých ušj Geho neurazil; ale gedné předce wě- ci zde mlčenjm opominauti nemohu, — a gaké medle? — Totiž onoho wšeobecného smutku, s kterýmžto Holomaučané odgezd gehu truchliwě slawili, a nesmrtelnau sláwau zwěčnili. Ó, gá ge widjm, to osiřalé město, gá ge widjm w duchu před sebau, kterak w slzách se rozplýwá při gehu odgezdu! kterak bolestným okem naň hledj, w gehu milostiwau twář! kterak práci gehu pa- stýrskau žehná hlasitým djkůčiněnjm, a obraz ge- ho ne tak pérem, gako slzami ryge do srdce, a co tolika diamanty ozdobuge. — Gaké to nauče- nj pro nás, duchownj, kteříž pracugeme na wini- ci Páně! Gaký to mocně wzbuzgějčj příklad, a- bychom i my powinnosti stawu swého wěrně za- stáwali, a auřad pastýrský pilně konali! Neboť swědomité wykonáwánj našich powinnostj to činj,

že nás owce naše wěrně miluj; to působj, že nerádi nás tratj; to aučinkuje, že odchodu našeho geště po mnoha letech srdečnými slzami želj a slawj! Ó, nenjť pochybnosti, N. B., že se i také k nám dnes laskawě obrátil milovaný pastýř náš, to se stalo spolu proto: aby bratrj, to gest pomocnjků swých w djle Páně, w stálém wykónáwánj gich wázných powinnostj otcowsky potwrdil! —

Konečně, poslednj přjčina gehu laskawého přjchodu k nám záležj i také w tom: aby gak owce, tak beránky, t. g. gak osadnjky, tak gich pastýře duchownj, na swých plamenných modlitbách při neydražšj mešaj oběti Bohu k dalšj ochraně důwěrně poraučel; gdi synu můg — opakugi slowa swého poswátneho textu — a poptey se pilně, dobře-li se wšecko děge při bratrjch twých i při stádě gegich, a powěz mi wšecko, co se děge. —

Bohu, N. B., ničehož powěděti nemůžeme, coby ho tagno bylo; neboť wšewědaucnost božská proniká wšecky věci: minulé, přjtomné a budaucj; ale prosby gedem za druhého skládati, modlitby k trůnu Neyvyššjho zasjlati, to můžeme a máme wšickni. K tomu nás také wzbuze sám Pán a Wykupitel náš Kristus Ježš, když prawj u sw. Jana: „*Budete-li zač prositi otce mého we gměnu mém, dáí wám;*“ a na giném mjstě zgewně dokládá takto: „*Proste a bude wám dáno, hledeyte a naleznete, thucte a bude wám o-*

tewřeno; každý, kdo prosj, obdržj, kdož hledá, nalezne, a tlukaucjmu otewřeno bude.“ Dle kteréhožto nawrzenj Spasitelowa nikdy také nepřestawali Apoštolowé Páně gak za lid wěřcj, tak za gich předstawené staršj, t. g. kněžj, srdečné a wřelé modlitby k Bohu zasjlati. Ó, gak horliwě prosjwal Pawel dobrotiwého Boha, aby wěřcj w ljbém swětle milostiwého zákona swého zachowal a wšelikau tmu a mrákotu bludů a neprawostj nad nimi rozplašil! A knjže apoštolské swatý Petr, ó, s gakau důwěrnostj odewzdával cjrkew Kristown Bohu do ochrany geho a stráže otcowské! Což gedenkaždý z nás, čta gegich listy, snadno shledati může. A totě práwě, čjmž i také milowaný pastýř náš swau práci apoštolskau při wyšetřowánj osad křesťanských w Pánu zaswětiti chce. Nebo gako wždy pewně o tom přeswědčen gest, s apoštolem Páně sw. Jakubem, žeť wšeliké dobré dánj a wšeliký dobrý dar pocházj s hůry od Otce swětel: tak také neopomine gak owce tak beránky, t. g. gak osadnjky tak gich pastýře duchownj na swých plamenných modlitbách při neydražšj mešnj oběti Bohu k dalšj ochraně důwěrně poraučeti. —

Z á w ě r e k .

Nuže tedy, beř se milowaný pastýři a knjže náš! beř se giž k oltáři Páně; powěz Bohu při neydražšj mešnj oběti wšecko, čehoť třeba lidu Twému k geho spasenj, powěz mu na swých plamenných modlitbách, když geště horkau krew Kri-

stowu gemu obětowati budeš, powěz mŭ s synow-
ským potauzenjm, gak žádosti tak potreby cjrkwě
swaté! Pros neyprwé za gegj widitelnau hlawu,
našeho neyswětěgšjho Otce Řehoře, toho gména
šestnáctého, aby dlauho panowal k blahu cjrkwě!
Pros za krále našeho Ferdinanda, aby u ljbém
kwětaucjm pokogi wládl nad Českým lidem swým!
Pros za sebe samého, aby dal Tobě Bůh tu mi-
lost, widěti stádo swé růsti negen počtem, nýbrž
i také dobrými křesťanskými mrawy! Pros i také
za tuto osadu mau, Tobě docela oddanau; za
wšecky rodiče w nj, aby djtky swé wychowávali
w kázni a bázni Božj; za wšecky manžely, aby
swatě plnili, co sobě swatě před Bohem slibowa-
li! Za wšecky hospodáře, aby sprawedliwau pracj
dobýwali sobě obžiwu swé; za wšecky w Pánu
zesnulé osadnjky, gichžto kosti giž kryge chladný
hrob! Pros konečně i také za mé mladé pomoc-
njky na winici Páně, aby gak uměnjm tak swa-
tostj se stkwěli před Bohem i před lidmi! Na
mne nehodného, ó milowaný pastýři náš, ach ne-
zapomeň! Brzy, ach brzy snad tato šediwá hlawa
má se sklonj w stjn smrti! Brzo snad hodiny ži-
wota mého dopadnau k zemi; aspoň podobně
krásné a radostné slawnosti tak snadno se ne-
dočkám! Bohu poručeno! Nechť se rozbořj tato
hliněná lepenka má! Nechť se rozsypau tito au-
dowé mogi w popel a prach! Pánůw gsem, Pánu
přináležjm! staň se wůle Páně! To gediné budiz
útěchau mau geště tam na wěčnosti, že gsem se

opět z milosti Božj dočkal vlády pastýrské takového kněžete, na němž se vyplnilo, co prawj duch swatý: „*Eyhle, kněz weliký! eyhle, biskup weliký! kterýžto se zaljbil Bohu we dnech swých. Amen.*

6. Důležitost kněžského auřadu Kristowa.

od

Jakuba Nowotného,

kněze cjrkewnjho a wychowatele u hraběte Černjna.

Tři auřady od neydáwnějšjch časů se pripisugj Kristu w lidském pokolenj, auřad kněžský, králowský a prorocký. Mezi těmi se též od gakziwa až do reformacj, přičjtala neywětšj důležitost auřadu kněžskému. A ani sami reformátoři této přednosti Kristowa kněžstwj za swých časů wýslovně neupřeli, to wšak gsau swým odpadnutjm od cjrkwe způsobili, že se upřela pozděgi, a že podnes negen protestanti, ale i mnozj katoljci pokládagj za hlawnj auřad Kristůw geho učenj. Takowá změna se stala welmi přirozeným během. Odpadnutjm od cjrkwe stal se každý gednotliwý křesťan swým vlastnjm wykladačem učenj Kristowa, s kterým mnoho se objrage brzo k němu hlawnj zřenj obracel, a proto i za hlawnj službu Kristowu ge mjtí počal. Tak se stal u protestantů prorocký auřad Kristůw mjsto kněžského hlawnjm. Katoljci pak magjce s protestanty časté

půtky o učenj Krístowo též gsau w něm s celau myslj uwázli, tak že od toho času také množ mezi námi k prorockému auřadu Kristowu všechno zřenj magj a mezi ostatnjmi auřady za nejdůležitějšj geg pokládaj. Děge se to ale něgen na ugmu prawdy, ale i na welikau škodu cjrkenjho a křesťanského smyslu. Proto nebude zbytečné, gestliže se proti takowému nepořádku zasadjme a tjnto přjtomným pogednánjm o to se pokusjme, abychem — pokud nám možná a giným potřeba — hlawnj zřetel opět ku kněžstwju Kristowu obrátili.

K tomu konci bude přede všjm třeba, abychem dokázali, že hlawnj auřadem skutečně gest kněžstwju.

To widěti gest předně z *wěci samé* a sicé následugjcjm způsobem:

Hlawnj auřad Kristůw gest zagisté ten, kterým on nás od weškeré pohromy hřjchu wyswobodil.

Gest pak weškerá pohroma hřjchu: 1. *wisa*, čili náš odpor proti Božj mysli a wůli; 2. duchownj smrt, čili odstaupenj Duchu sw. od našeho ducha a zrušenj našeho obcowánj s Bohem, které gest každého twora blaženým cjem; 3. tělesná smrt, čili odlaučenj našj tělesné částky, gako i odwráčenj ostatnj přjrody od našeho ducha, odkud všechny časné nehody pocházegj.

Od takowé pohromy hřjchu nemohl nás Kristus gináče wykaučiti než tjm: 1. že nám na za-

hlazenj winy zadostčinjcej zásluhu wydobyl; 2. že nám na zahlazenj duchownj smrti opět Duchu sw. zjskal; 3. že nám na zahlazenj tělesné smrti a časných nehod budanej slawné z mrtvých wstánj zaslaužil, ano že giž nám nynj podjlu na swém oslaweném tělesném žiwotě (u swatém přigjmánj) popřál. Slowem on nás od pohromy hřjchu nemohl wykaučiti než tjm: že nám mimo zadostčinjcej zásluhu také wěčný a blažený žiwot dle ducha a těla gednau zgednal a — že nám spolu od té doby tyto dary w cjrkwí rozdává.

My gmenugeme toto zgednánj a rozdávánj zadostčinjcej zásluhy a zaslaužených wýhod (dwogjho totiž žiwota, dwogj oslawy, čili dwogjho poswěcenj) kněžským auřadem Kristowým. Nebo ačkoliw we vlastnjm a užšjm smyslu gen wydobytyj zadostčinjcej zásluhy, čili vyplněnj až k smrti prokázané poslušnosti — gakožto wykonánj geho smrtelné oběti — kněžstwjm Kristowým sluge: musjme předce w širšjm a auplném smyslu k tomuto auřadu také zgednánj a rozdávánj všech nadzmnjněných darů Kristowých počjtati, poněwadž teprw wydobytjm a udělenjm všech dohromady weškerá pohroma hřjchu se napravuge, za wešcko způsobené zlé auplné zadostučiněnj se zgednává. Naše osprawedněnj gest sice podstatnjm základem Kristowa kněžstwj, ale naše dwogj ožiwenj čili poswěcenj gest téhož auřadu podstatnjm doplňkem.

Gest to tedy kněžský auřad, kterým nás Kristus od weškeré pohromy hřjchu wyswobo-

dil.*) A gakože wykaupenj od weškeré pohromy hřjchu gest hlawnj geho úloha a služba, pro kterau na swět byl poslán, tak zagisté gest kněžstw, kterýmž tuto swau službu wykonal geho hlawnjm auřadem.

To z dosawádnjho rozgjmánj tak gasně wyswtjá, že džjwe, než gaka proti tomu pochybnost, mohlaby powstati otázka: nač tedy třeba, aby Kristus geště wjce auřadů w člowěčenstwu odbýwal, anžto giž kněžstwjm nás auplně wykaupil?

A wšak ge-li úloha Kristowa, aby spasenj pro člowěčenstwu negen zgednal, ale w člowěčenstwu ge také neustále působil, tedy tu musj Kristus také bez přestánj ostáwati; gak pak by působenj bez působitele bylo možné? Ostáwá-li ale Kristus w pokolenj, bude také potřeba, aby se pokolenj slušně k němu chowalo. Chowánj čili žiwot člowěčenstwu musj se zvláštjnm způsobem uspořádati, kteréhožto uspořádánj gest přjčinau Kristus, pokud zde gest přjtomen a spasenj působj — pokud tu swau kněžskau službu odbýwá. On tedy, co stálý kněz w člowěčenstwu, gest tu i pokolenjho žiwota uspořadatelem, gest tu włádařem a králem. A gak gsme ginde widěli, **) on co

---

*) Proto docela totožnj gsau výrazowé: Kristus náš Spasitel a Wypupitel, nebo náš nevyššj kněz, náš prostřednjk a zastupce; a naše spasenj čili wykaupenj nic giného nenj, než Kristowo kněžské djlo, kněžské působenj, kněžských darů zgednánj, naše osprawedlněnj a poswěcenj, naše smjřenj a oslawenj, naše rozhřešenj a oziwenj, wěčného pokoge a wěčné blaženosti udělenj.

**) Wiz našeho časopisu dwanáctj ročnj běh, swazek čtwr-

poswátný náš vládař pokolenj žiwot tak musj uspořádati, aby byl po něm a po geho kněžské pomoci tauhau, z geho přjtomnosti a z geho kněžských darů radostj, a horliwým s njm obcowánjm čili geho darů přigjmánjm.

On dále swé hotowé spasenj, swé kněžské dary w člowěčenstwu rozdáwage nemůže ge nižádnému bez geho swobodného přiwolenj uděliti; ale každý z nás, má-li těch wzácných darů býti aučasten, musj ge z vlastnj wůle přigmanti, a proto musj také o nich wěděti. Má-li tedy Kristus w pokolenj swůg kněžský auřad platně zastáwati, swé spasenj s prospěchem působiti, musj nám také známost o něm zgednati. On tedy, poněwadž gest našjm neywyššjm knězem, musj býti i našjm učitelem či prorokem. A tak owšem Kristus w člowěčenstwu mimo swůg kněžský auřad musj geště auřad králowský a prorocký zastáwati.

A zagisté předůležitě gest odbywánj geho králowského auřadu, poněwadž kdyby byl weřegný čili pokolenj žiwot žiwau po spasiteli žádostj, radostným geho přjtomnosti slawenj a horliwým geho darů užwánjm, byloby i spasenj gednotliwých křesťanů pogištěno; tu by pokolenj žiwot byl harmonickým a mohutuým chwalozpěwem ke cti Kristowě, ku kterémuby každý ged-

---

tý: „Wědecké osprawedlněnj cirkewnjch přikázanj.“ Tam též králowský auřad Kristůw geště důkladněgi se odwozuge, než se to na tomto mjstě státi mohlo.

notliwec, gsa geho silau neodolatelně uchwácen, ochotně s celým swým saukromným žiwotem přizwukowal.

A důležitý gest i učitelký auřad Kristůw w člowěčenstwu. Tjnto auřadem nám Kristus negen o hotowém spasenj zpráwu a wýklad dáwá, a k geho přigetj nás důtkliwě zwe a wolá, ale on tjnto nás i všem ostatnjm wěcem rozuměti učj. Nebo porozumjme-li řádně zwěstowanému spasenj, porozumjme také spasiteli Bohu, a spasenému člowěku; a tjm samým i duchu, i přjrodě, z kterých člowěk gest složen; tedy negen twářci, ale i weškerému tworstwu; kteréžto poznánj zagisté gest základem pro všecky lidské wědomosti. Kristus co náš učitel negen swé nebeské dary před námi odkrývá, gegich stkwestnost nám ukazuge a k gich přigetj nás nabjzj; ale on swým učenjm nám i kljč do rukau dáwá, kterýmžto se také brány ke všelikým pozemským pokladům otwjrajj, wolného přjstupu k gich spatřenj a použitj poskytuğjce.

Ale neydůležitěğšj mezi všemi auřady Kristowými gest předce kněžstwj. Ono vlastně gest cjem, ku kterému ostatnj auřadowé směřugj; ono gest hlawnj wěcj, ku které tito gen co wedleğšj a služebné přjslušenstwj patj. Proroctwjm nám Kristus známost o swých wzácných dařjch zgednává, králowstwjm pokolennj žiwot k ochotnému gich přigjmánj a horliwému užjwánj uprawuge, ale kněžstwjm skutečně gich udělugje; tam se mysl a

pozornost k gich poznánj obracj, a pokolennj žiwot k gich milowánj, přigetj a udrženj nakloňuge, tu oni sami se rozdávagj. Kněžstwj Kristowo gest tedy gako drahocenný klenot, na něgž králowstwj gest slušnau nádobau, a pod njmž proroctwj gest stkwělým nápisem. *)

Kněžstwj Kristowo gest i hlawnj wýmjkau mezi všemi wýmjkami osobnjho spasenj. Má-li totiž gednotliwý člowěk skutečně spasen býti, třeba, aby se některé wýmjny objektivnj ze strany Krista, a některé subjektivnj ze strany geho vyplnily. Ze strany Krista gest třeba, aby mu swau zásluhu a dwogj žiwot podával; ze strany geho, aby o tom podáwánj wěděl, aby podáwané dary přigal a podržel; čili ze strany Krista gest třeba geho kněžské služby, a ze strany křesťana gest třeba wjry, křtu neb pokánj a sw. přigmánj, a spravedlného obcowánj. K těmto wýmjkám musjme ale rovně tak přičjtati neywětšj důležitost štědrosti a darůw našeho neywyššjho kněze, gako k. p. nabywše štědrostj gakéhoš dobrodince welkého bohatstwj, přičjtáme neywětšj zásluhu — nikoliw sobě za to, že gsme se o geho dobro-

---

*) Učenj Kristowo a weškeré zgewenj Božj nenj než năwěštj a wýklad o kněžškém djle Kristowě, o našem spasenj. A ge-li tu řeč geště o giných wěcech, tedy se to děge, protože wýklad těchto wěcj prostředně k řádnému wýkladu o spasenj patřj. Nebo gak pak tu nebude řeč o Bohu, o podstatě člowěka, o obau k sobě poměrů, gešto celé wykaupenj gest uwedenjum člowěka w geho řádný staw a w prawý poměr k Bohu?

činnosti dowěděli, že gsme geho darů přigali, a že ge nynj u sebe opatrně chowáme — alebrž gemu za to, že on nám swých darů popřál.

Ano kněžské djlo Kristowo gest i neydůležitějšm děgem u weškerých děginách. Nebo naše osprawedlněnj a oslawenj gest gediné přjčinau, pro kterau Bůh rozstaupenj hřjšného Adama w člowěčenstwo a rozwinutj weškerých děgin připustil; téže kněžské služby wykonánj a odbywánj gest hlawnjm předmětem, nad kterým božská prozřetelnost od gakžiwa bdj, a k gegjmužto prospěchu wšecky weliké události we swětě sprawuge; a této služby plnost (naše auplné oslawenj při saudném dni) gest spolu plnostj a koncem wšeho pokolennjho rozwjgenj, wšech děgin. Kněžské djlo Kristowo gest tedy základem, na kterém weškeré děginy gsau wystaweny, gest hlawnj steže-gj, okolo njž se wšecky děge otáčegj, a poslednjm cjlem, ku kterému wšecky děge smě-řugj; ono gest wšech děgin začátkem, středem a koncem, ono gest děgem wšech děgů. *)

Takowá gest následowně Kristowa kněžstwj důležitost, že ať ge postavjme mezi ostatnj auřady Kristowy, ono nad ně předčj, — ať ge posta-

---

*) Tato wšeswětná důležitost kněžské služby Kristowy okazuge se w té okolnosti, že wšickni wěkowé a wšecka odwětwj člowěčenstwa občt Kristowu — tu w nástinu zdařilém, tu we wyobrazenj potwořéném, tu skutečnau a podstatnj — w rukau magj, a wědauce neb newědauce swau odwislost od kněžského djla Kristowa wyznáváj.

wjme mezi wýmjaky osobnjho spasenj, ono nad těmi w ohromné velikosti strmj. —

Žeby kněžstwj bylo hlawnjm auřadem Kristowým widěti gest dále z geho *weregněho žiwota*. Gako tento žiwot má neyvyššj důležitost pro wšecky časy lidského pokolenj, tak také wšickni wěkowě našeho pokolenj o něm swědectwj a zpráwy wdáwagj. Tato swědectwj se co démantowý řetěz táhnau skrze celý děgepis člowěčenstwa. Wyslyšme alespoň z nich neyhlawněgšj. Čjm pak prawj žiwot Kristůw býti neystaršj zpráwa o Kristu, zasljbenj t. Adamu udělené? Ono geg prawj býti potřenjm hlawy hadowy, t. g. naprawenjm škody hadem způsobené — čili kněžstwjm. Čjm pak prawj žiwot Kristůw býti zasljbenj Abrahamu a geho neyblížšjm potomkům udělené? Ono ho prawj býti požehnánjm (t. g. spasenjm) wšech pokolenj swěta — čili kněžstwjm. — Čjm pak prawj Kristůw žiwot býti rozličné zpráwy proroků? Ony ho prawj býti snášenjm nesčjslných strastj, z čehož newýslowná sláwa a blaženost gak pro něg tak pro celé pokolenj prý pogde — ony ho prawj býti kněžstwjm. — Čjm pak prawj žiwot Kristůw býti archangel, genž Marii Panně a Josefowi geho na swět přjštj zwěstuge? On prawj, že má slauti a býti Ježjšem, t. g. wykupitelem, protože swůg lid (člowěčenstwo) od hřjchu wykaupj; on zwěstuge, že má býti on neyvyššjm kněžem a geho žiwot neyvyššjm kněžstwjm. — Čjm pak prawj žiwot Kristůw býti Spasitelůw weliký předchůdce? On

geg prawj býti snjmánjm hřjchů swěta, ěili kněžstwj. — Čjm pak prawj Kristůw žiwot býti Bůh Otec sám, anř ho u weřegnost uwádj? Onř geg nazýwá swým gednorozeným synem, nad njmž se mu neyweyš zaljbiło, a genuž ělowěćenstwo gest posluženstwjm powinowáno — kteraužto neyweyšj důstognost a neyweyšj zaljbenj mu přiřládá dle giných mjst sw. pjsma *) proto, poněwadž práwě přiřaw od Jana křest ku pokánj za ělowěćenstwo se podwolil — Bůh Otec tedy prawj ho býti neyweyšjim knězem a geho žiwot neyweyšjim kněžstwj. — Čjm pak Kristus sám prawj býti sebe a swůg žiwot? On přiřwědčuge s welkým zaljbenjm Petrowi, který, byw pry od nebeského Otce samého poučen, též gednorozeným Synem Božjm — w témže owšem smyslu, co onen geg nazýwá, on tedy chce gmjn býti za wysokého kněze lidstwa; a swůg žiwot nazýwá djlem, které mu nebeský Otec uložil, a které na křjži za dokonané pokládá, t. g. on prawj swůg žiwot býti kněžstwj. — A ějm prawj Kristůw žiwot býti historické zpráwy swatých ewangelistů? Ony geg prawj býti dobrowolným snášenjm wšj lidské bjdy a strasti při takowé newině a sprawedlnosti, pro kterauby byl

---

*) Filip. 2, 8—10. Ponjžil sebe samého, uřinčn gsa poslušným až do smrti, smrti pak křjže. Pročež i Bůh wywřšil ho, a dal genu gměno, kteréž gest nade wšeliké gměno: aby we gměnu Ježjše každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných. — Jan 10, 17. Proto mě miluge Otec, že gá pokládám duři swau (za swé owce).

powždy toho stawu zasluhowal, gaky se u něho na hoře Tábořské obgewil; — ony ho prawj býti stálan poslušnostj, která se křtem gakožto slawným a weřegným zaswěcenjm k zadostčinjcmu pokánj začjná, a giným křtem, (gak on sám swé umučenj nazýwá,) na hoře Oljwetské a na dalšj cestě až na hornu Kalwarii dokonáwá; — ony ho prawj býti zázračným proti smrti a giným pohromám hrjchu pomáhánjm, a geho kněžského djla zwěstowanjm a wykládánjm — ony ho prawj býti kněžstwjm. — A čjm prawj Kristůw žiwot býti swatj apoštolowé? Oni geg prawj býti tjm, zač owšem ani židé ani pohané geg mjti nechtěli, tak že gegich kázanj gest židům pohoršenjm a pohanům bláznowstwjm — oni wyprawugj wšude přede wšjm o geho smjrné smrti, o seslánj Duchu swatého, a o z mrtwých wstánj — oni prawj geho žiwot býti kněžstwjm. — A čjm konečně prawj Kristůw žiwot býti neomylná cjrkew? Ona w celém swém učenj newj než o spasenj Kristowě, které on swau smrtj a swým žiwotem zgednal, a které on w cjrkwí působiti nepřestáwá — ona prawj geho žiwot býti kněžstwjm. — Gestliže tedy Bůh sám, gestliže archangelowé, gestliže Kristus, gestliže apoštolowé, gestliže swatá cjrkew žiwotu Kristowu rozumj, tuť owšem musjme za to mjti, že hlawnj auřad Kristůw gest kněžstwj; nebo oni wšickni nám takowý obraz o žiwotu Kristowě wystawili, že tu geho kněžstwj w předu stogj a neywjce do očj padá. —

Žeby kněžstwj bylo hlawnjm auřadem Kristowým, widěti gest konečně i ze *života cjrkewnjho*.

Musj totiž Kristus neustále w pokolenj býti a wšecky swé podstatnj auřady tu odbywati; — a pokolenj musj na toto působenj Kristowo se swým obcowánjm přjslušně odpůsobiti, na geho život se swým životem přjslušně gakoby odpowjdati. A to práwě působenj Kristowo w pokolenj a tohoto přjslušné odpůsobenj gmenuge se cjrkewujm životem. Který gest tedy hlawnj auřad Kristůw, ten se musj co takowý i zde obgewiti, ten musj dosawáde hlawnjm působenjm Kristowým w člowěčenstwu býti, a na ten musj se odpůsobenj člowěčenstwa neywjce wztahowati.

Gest pak Kristus w člowěčenstwu přjtomen pod způsobau chleba a wjna co oběť a co pokrm k životu wěčnému — tedy co neywyššj kněz. — On gest tu (i s Duchem swatým) w rukau swých zástupců, a skrze ně přede wšjm swůg kněžský auřad zastává, to gest: swátosti udělugce; pročez oni se „přede wšjm za rozdawače tagemstwj Božjch“ pokládaj a kněžj gmenugj. — A gestliže Kristus w cjrkwí skrze swé zástupce také wládně a učj, tedy wšecken obsah této wlády nenj než starý geho rozkaz: „Pogďte ke mně wšickni, kteříž pracujete a obtženi gste, a gá wás občerstwj“ (swau kněžskau službau;) — a wšecken obsah toho učenj nenj než staré geho náwěštj: „Eyhle přišlo k wám (mým kněžským přičiněnjm) králowstwj nebeské, které podobno gest to-

mu a tomu. T. g. všeccka geho wláda a všeccko geho učenj w cjrkwí slaužj gen na zdar a na prospěch geho kněžské službě — která tu tedy ostává geho hlawnjm působenjm.

A gak pak na toto působenj Kristowo člo-
wěčenstwo dle zákonnjho ustanowenj — tedy dle
nařizenj Ducha swatého — swým žiwotem od-
powjdá? — Tu widěti, gak weškeren náboženský
žiwot člowěčenstwa okolo mše swaté gako okolo
hlawnj stežege se pohybuge; tato oběť ney-
vyššjho kněze po všeccky časy a na všech mj-
stech swan ljbeznan wůni k nebi wznášj; ona
gest neypředněgšj a neywzácněgšj oslawau všech
radostných a welikých dob a děgů u weřegném
žiwotě; ona gest tu sama neywětšjm a neyradost-
něgšjm wěčným děgem, k gehožto oslawenj nád-
herné se chrámy stawj, stkwostné nádoby a dra-
hé oděwy se snášegj, krásné obrazy a sochy wyho-
towugj, radostné zpěwy se zpjwagj, slawná hudba
se prowozuge, — slowem: všeccko se wynakládá,
co člowěčenstwo wzácného má a wznešeného u-
mj. — Tu widěti, gak člowěčenstwo nenstále
pod kněžské působenj Kristowo se stawj, po
wšeccky časy swátosti přigjmagjce, a gegich mi-
lostj — kněžských to darů Kristowých — ni-
kdý prázdno býti nechtěgje. — Tu widěti, gak
každoročně, každé čtwtletj, každý týden celé
pokolenj postem na prsa se bigje, swau potřebu
a tauhu po kněžské službě Kristowě wznává; —
a gak tolikrátež, ano každau hodinu, swého wy-

sokého kněze slawj z geho blahoděgné přítomnosti se radugje. — Tu widěti, gak mezi všemi slawnostni neywjce vyniká welikonoc, kde se člowěčenstwo z wzkřjšenj Krista a z dokonánj celého kněžského djla: našeho osprawedlněnj a obziwenj raduge; nebo tato radost tu trwá po weliký oktáw osmi nedel, a gegj výraz, weselé alleluja, tu wznj až do neděle Neyswětěgšj trogice; ano ona se po celý rok na každau neděli, na každý swátek opětuge, tak že welikonoc skutečně gest w celém roce než gedinau slawnostj, ku které gsau letnice welkau oktáwan, a wánoce welkau wigilij, a gegjžo přehogná radost, co přegasná záře, na každé giné slawnosti w cjrkewnjm roce se obrádj. — Tu widěti, gak člowěčenstwo ustawičnau chwálu a oslawu swého wysokého kněze (pobožnost swatých hodinek) co důležitau powinnost negen wznášj na wšecky knězi, gakožto swé přirozené zástupce w tom ohledu: ale gak mimo to geště zwláštnj společnosti — řehole a giné sbory — we swém lúnu zřizuge a chowá, aby se skrze ně ona pokolennj pobožnost geště slawněgi konala. — Tu widěti, že člowěčenstwo — (owšem pokud gjm cjrkewnj duch wládne) — negen Kristowu kněžskau službu, ale také způsob, gakým ona se stala, rádo na mysl si uwádj a před oči si stawj. Proto si rádo křjžowé cesty zřizuge, a po nich swé pobožné pauti kouá. Proto také k pěti ranám Krista Pána welkau pobožnost gewj, a w tomto počtu rádo wše-

liké modlitby wykonáwá. Proto též znamenj křjže nade wšeco ctj a miluge; ono si Krista gináče předstawiti a wypodobniti neumj, nežli na křjži, aneb alespoň s křjžem; ono tjmto znamenjm zdobj wšecy saukromé přjbytky i weřegná mjsta; ono znamenjm křjže wšeco žehnánj wykonáwá; ono znamenjm křjže před wšemi neho-dami se hágj; ono znamenjm křjže wšeco modlenj a wšecu ginau práci počjá a dokonáwá; — ono pod znamenj křjže samo sebe, swá obydlj, wšeco swé podnikánj, wšecy swé přjhody stawj: na slušný to důkaz, že oběti tu wykonané za swau gsaucnost, za platnost swého žiwota, za zdar swého počjánj a swých osudů děkuge. — Slowem, tu widěti, gak weškeren žiwot člowěčenstwa na kněžstwj Kristowo se wztahuge. A gestliže tu má také wjra w učenj Kristowo a poslušnost k geho rozkazům swého důležitého mjsta; gestliže u p. člowěčenstwo každý swátek se scházj, aby při mši swaté také slowo Božj slyšelo; a gestliže geště wětšj schůzky, — cjrkewnj suěmy — nawštjwuge, aby tu slyšelo, co Kristus skrze swého zástupce, ducha Swatého učj a nařizuge: tedy wšecka ta wjra a wšecka ta poslušnost opěť gen ku Kristowu kněžstwj směřuge.

Takowý gest tedy weškeren cjrkewnj žiwot: že tu ze strany Kristowy geho kněžské působenj gest neypředněgšjm a neyhlawněgšjm — a že odpůsobenj člowěčenstwa, (gakowé by dle zákonnjho pořádku mělo mjsta mjti,) též hlawnj zřenj

má ku Kristowu kněžstw. A tak owšem z cirkewnjho žiwota wyswjlá, že hlawnjm auřadem Krista gest kněžstw. —

Že kněžstw gest hlawnj auřad Kristůw, gest tedy prawda, které nás negen prawá theorie a prawý wýklad o wykaupenj uěj, ale kterau nám také sama skutečnost, žiwot totiž Kristůw a žiwot cirkewnj potwzruga. Prawda to nad mjru důležitá, proti njžto každé prohřešenj samo o sobě gest welmi opowážliwé a we swých následcch náramně záhubné. Kdo tuto prawdu rušj, důležitost Kristowa kněžstw neuznáwage aneb upjrage, ten swrhuga Krista s geho neyvyššj důstogností, pro kterau se před njm klanj wšeccka kolena na nebi, na zemi a pod zemj. Nebo, gak prawj pjsmo, tato čest se mu prokazuge pro geho až k smrti křjže se snjženj — pro geho kněžstw. Kdo tuto prawdu rušj, ten rušj wěčnj pořádek, od Boha slawnau přjsahau ustanowenj, genž dle žalnisty prawil: „Ty budeš knězem dle řádu Melchisedechowa na wěky.“ Kdo onu prawdu rušj, ten se prohřešuge proti Bohu a geho swatému pořádku, a proti celému člowěčenstwu a geho neywzácněšj důležitosti.

A předce takowé prohřešenj nenj za našich časů nie neobyčegného, a to negen mimo cirkew, ale i mezi námi katoljky. A wšak nenj tu také nie neobyčegného wše to zlé, které onoho prohřešenj gest newyhnutelným následkem.

Mnozj mezi námi proti důstognosti Kristo-

wa kněžstwěj se prohřešugj tjm, aniž prawj, že hlawnj služba Kristowa gest geho učenj; z čehož owšem následuge, že kněžstwěj gest gen službau podřizenau. Gakkoliw to zásada naskrze nekatolická, ano i nekřesťanská: předce nesmjme mysliti, žeby všickni ti, genž se u nás k nj při- znáwagj, dle wůle neupřjmnj katoljei a křesťané byli. Ano mnozj práwě z pauhé křesťanské a katolické horliwosti w tento blud ubjhagj. Oni totiž bogugjce proti takowým nepřátelům cjrkwě a Krista, genž i učenj Kristowo co zbytečné zawrhugj, rádi by geho potřebu dosti důkladně dokázali; k tomu však cjlí a konci oni na ugmu prawdy uěj, žeby hlawnj pohroma hřjchu záležela w porušenj lidského rozumu a lidské wůle, a w takowé bjdě že nám musel Bůh a Kristus na pomoc přigjti swým poučenjm, tu přirozeným na opravu rozumu, tu nadpřirozeným na opravu wůle. Tak se okazuge učenj Kristowo owšem službau potřebnau, spolu ale službau hlawnj; a kněžstwěj Kristowo nabýwá tjm samým u našich apoležetů gen podřizené powahy. Oni prawj, že nám Kristus swau smrtj zaslaužil Ducha swatého gen k tomu konci, aby se gjm náš rozum oswjtil a naše wůle napravila, — aby učenj Kristowa byl pauhým pomocnjkem. Oni prawj, že nám Kristus swé tělo dáwá za pokrm, gen aby naše slabá wůle gestě wjce se posilňowala, — aby účinek geho učenj se doplnil. — Gestliže ale učenj Kristowo gest gim hlawnj wěcj, tedy nenj diwu, když u

nich gest také hlawnj řeč o učenj, když skoro o giném nemlawj, než o možnosti; o potřebě a o skutečnosti Božjho zgewenj; a když o kněžstwj Kristowě gen we wšj krátkosti a gen takowým způsobem zmjnu činj, gakoby bylo toliko podřzenau částj w hlawnjm celku — Kristowě učenj.

A proto se vyskytuğj mezi námi také takowj, genž na kněžstwj Kristowo docela zapomnagj. A ge-li u oněch o Kristowě učenj hlawnj řeč, tedy u těchto gest wýhradaj. Tu nenj slyšeti, než o Božj prawdě, o Božjm zgewenj, o spasitelné wjře, o oswjcenj a powzbuznj, o oznámených nám božských vlastnostech, o zwěstowané Božj wůli, o zgewené nesmrtnosti našj duše, o Božjm slowu a t. d. Tu slyšeti, gak prý Bůh padlému člověku pomohl tjm, že se mu hned z počátku zgewil, a w tom zgewenj wždy wjce a wjce pokračował, až Kristem toto dobrodinj dowršeno — t. g. že člověk wykaupen gediné Božjm učenjm. O kněžstwj Kristowě tu zmjny žádné, a weškeren staw tu takowý, gakoby se tento předůležitý auřad a s njm podstata cjrkwě a samého Krista docela upjral.

A wšak ani na takowých u nás nescházej, genž kněžskau službu Kristowu zřegma upjragj, a skoro na nich ani nemůžē scházeti. Nebo gestliže gedna strana u nás učenj Kristowo za tak dostatečnau pomoc proti wšeliké pohromě hřjchu wyhlašuge, že druhá na kněžskau službu Kristowu docela zapomná: tedy nemohau zagisté tu chybě-

ti i takowj, genž kněžstwj Kristowo gakožto zbytečné zawrhugj a skutečně upjragj.

Wšickni tito odpornci Kristowa kněžstwj negen w tom se od nás ljšj, že oni učenj Kristowo za gehu hlawnj aneb gedinau službu magj, my pak kněžstwj za gehu hlawnj — ač ne gedinau — službu pokládáme, ale i w tom, že oni všecky wěci w giném swětle a w giné powaze widj, než my ge ze swého stanowiště widjme. Nám platj Kristus přede všjm za wykupitele, a všickni lidé za gehu wykaupence; gim pak platj Kristus za učitele, a všickni lidé za gehu učence. — My o Kristu wěřjme, že se w něm Božj Syn wtělil, aby nás swau smrtj na křži wykoupil; oni myslj, že se Božj Syn wtělil, aby nám Božj dokonalost očitěgi a platněgi zgewil. — Nám gest Kristus swětleu spravedlnosti a žiwota we tmách hrjchu a smrti: gim gest Kristus toliko swětleu prawdy we tmách bludu a newědomosti. — My prawjme, žeby nás byl Kristus spasil, třebasby ani slowa nebyl učil, kdyby gináče pomysliti se dalo, abychom bez gehu poučenj o gehu kněžské službě byli wěděli: gim pak wykaupenj bez učenj nenj naprosto pomyslitelné, poněwadž dle gegich smyslu učenj gest giž wykaupenjm. — Nám gest Kristus půwodcem spravedlnosti, pokud nám normálnj staw zgednal, genž owšem také u spravedlném obcowánj se obgewuge, gechožto hlawnjm obsahem ale gest, s Bohem smjřenj, s Duchem swatým duchownj a s Kristem

telesné spogenj: gim gest Kristus půwodcem
 spravdnosti hlawně proto, že člowěčenstwo o
 prawdě poučil. — Nám gest hlawnj stránkau w
 žiwotě Kristowě geho nadpřirozené narozenj, ge-
 ho od hřjchu neporušenost, geho smrti a všeli-
 kým nátiskům nepodobenost, nad nimi zázračné
 wjtězenj, a gen dobrowolné gich podstaupenj, pře-
 de všjm geho zadostčijněj umučenj a smrt, geho
 slawné z mrtwých wstánj a na nebe wstaupenj
 gim gest hlawnj stránkau Kristowa žiwota — ge-
 ho slowo, geho učenj. — Nám platj Kristowy
 zázraky za nutné obgewenj geho kněžské powahy,
 geho wjtěžné moci nad smrtj a gegjm strastným
 přjslušenstwjm, nade všelikými neduhy a nehoda-
 mi, kteraužto moc by byl progewowal, byť i
 všickni byli w něho uwěřili; gim pak gsau zá-
 zraky Kristowy gen důkazowé o prawdě geho u-
 čenj. — Podlé našeho smeyslenj gsau všecká
 proroctwj gediné ohlášenjm Kristowa dwogjho
 přjštj a geho kněžské služby — poneypřw doko-
 nané, podruhé doplněné, — z kteréhožto ohláše-
 nj gest zřegmé, že všecká pokolenj a všickni
 wěkowé gsau na ona geho službu odkázáni; po-
 dlé gegich smyslu ale gsau proroctwj opět gen
 důkazowé všelikého zgewenj Božjho. — Podlé
 nás Bůh weškeré děgstwo negen na základu Kri-
 stowa kněžstwjm wystawil, ale k témuž ge i co k
 geho cji wede; podlé nich nás Bůh skrze celé
 děgstwo gen k prawdě a etnosti wychowáwá. —
 My máme starý zákon gen za přjprawu k prwnj-

mu přjstj Kristowu a k přigetj geho kněžskych darů; oni magj starý zákon gen za přjprau lidstwa na geho učenj. — My gsme přeswědčeni, že Kristus swaté apoštoly geště we všecku prawdu neuwedl, ale že w ni i swé pozděgšj apoštoly neustále skrze Duchu swatého uwádj, a že gest stálým a žiwým učitelem všech wěků dle gegich potřeby a schopnosti: oni za to magj, že Kristus swůg wěk wšj prawdě naučil, a také za giné mji nemohau, geštoby ginák swé hlawnj neb gediné djlo — naše poučenj — nebyl dokonal. — Podlé našj mysli záležj weliká změna, kterau Kristus na swětě po swém prwnjm přjstj způsobil, přede wšjm w tom, že gest člowěčenstwo s Bohem smjřeno, a s Bohem a se swým wysokým knězem skutečně a řádně obcuje: gim pak se zdá hlawnj změnanu to, že lidstwo w prawdu, Kristem zwěstowanau, wěřj. — My Kristowu skutečnau a osobnj mezi námi přjtomnost z mysli ani vypustiti nemůžeme, anť tu musj přjtomen býti, kde on, a nižádný giný, naše osprawedněnj a ožiwenj stále působj: oni pak na osobnj přjtomnost Kristowu snadno zapomjnagj, poněwadž prawda, gednau Kristem ohlášená, také bez něho dobře obstogj. — Nám gest cjrkew člowěčenstwo, pokud gest tu Kristus s Duchem swatým přjtomen, a pokud tu spasenj skrze swé zástupce po všecky časy a na všech mjstech působj: gim ge cjrkew toliko ústawem, kde se zgewená od Krista prawda scho-

wáwá. — My gmenugeme cjrkcw raděgi spasil-
 nau: oni wždy toliko neomylnau. — Nám gsau dů-
 ležitěgšj w cjrkwí swátosti: gim doğmata. — Nám
 gsau kněži přede wšjm zástupcowé neywyššjho kně-
 ze, w gichžto rukau gest geho zásluha a zaslauzený
 žiwot, a nerozlučitelná od obau oběť geho po-
 slušnosti uložena: gim gsau kněži hlawně kazate-
 lowé Božjho slowa. — Nám platj za hlawnj úlohu
 kněze, aby gjm lidstwo ku Kristu wedeno a geho
 kněžských darů účastno učiněno bylo: gim pak
 zdá se hlawnj úlohau kněze býti, aby lidstwo po-
 učowal a vzděláwal, proto prý také neywjce má
 mrawouku kázati. — Nám platj za hlawnj úlohu,
 gak každého gednotliwého člověka, tak celých a
 všech národů na swětě, aby vlastnj nesprawedlnosti
 a potapy se odřekše, we sprawedlnost a w sláwu
 Kristowu wešli, čili w osobnj a řádné obcowánj s
 Kristem a Bohem wstaupili; gim platj za hlawnj
 úlohu všech lidj na swětě — abstraktnj vzdělanost.
 — Nám platj za poslednj cjl každého rozumuého
 twora skutečné s Bohem spogenj a Božjho žiwota
 aučastenstwj, gakowé nám Kristem zgednáno: gim
 se zdá býti cjlem všech konečných podstat bezko-
 nečné zdokonalenj, ku kterému prý nám náš bož-
 ský učitel ukázal cestu. — Nám gest křesťanské ná-
 boženstwj wždy ono s Bohem skrz Krista spogenj
 a obcowánj: gim wždy gen Kristowo učenj a na-
 še dle něho smeyšlenj. — My, kdykoliw o učenj
 Kristowě a o křesťanské wjře řeč gest, wždycky
 k gegich obsahu, ku kněžské totiž službě Kri-

stowě prohlížjme, a obě gen potud za spasitelné pokládáme, pokud gegich obsahem gsau kněžské dary Kristowy, aneb pokud nás k přiřetj těchto darů wedau: oni pak mluwjce o wjře a prawdě křesťanské w pauhé myšlénce a w pauhém slowu s celau myslj wáznau, a obě za spasitelné pokládaj pokud magj moc vzdělawatelna. — Takowým asi způsobem se ti, genž učenj Kristowo za geho hlawnj aneb gediný auřad wydáwagj, od nás a spolu od prawdy odchylugj.

A kýchby to gen při tom odchýlenj ostáwalo; ale z téhož bludu pocházj geště giná a důležitějšj škoda. Nebo gako gen ten Krista náležitě ctjti může, který geho kněžstwj a s njm geho prawau důležitost a důstognost uznáwá; — a gako gen ten k cjrkwj s celým srdcem přiřnauti může, kdo etj to, co gest gegjho žiwota hlawnjm obsahem: tak musegj ti, genž kněžstwj Kristowa nešetřj anebo upjragj, ugmu trpěti na prawé účtě ku Kristu a k cjrkwj; ano gegich zásadnj a wnitřnj odpor proti žiwotu Kristowu a proti žiwotu cjrkewnjmu musj swým časem i na gewo wystaupiti, a na zgewný odpor proti oběma se proměnitj. Kde se gednau wyskytla nechůť ku Kristowu kněžstwj, tam se také w krátce musj wyskytnauti nechůť ku Kristu a k cjrkwj, gichžto hlawnj powahau a hlawnj stránkau gest práwě kněžstwj; zvláště pak musj se tam wyskytnauti přiřkré nepřátelstwj proti cjrkwj, anř w gegjm žiwotě nenáwiděné kněžstwj geště určitěgi a rázněgi se gewj, nežli w žiwotě Kristowě.

Proto také náš wěk nešetrnost a nepřátelstwj ku Kristu a obzvláštne k cjrkwí opravdu w té mjře ukazuge, co w učenj Kristowě s celau swau myslj uwázl a kněžstwj z paměti wypustil. Proto mnozj mezi námi weškeren cjrkewnj žiwot, nemo- hauce ho se swau necjrkcwnj myslj w gedno srownati, hned na část podstatnj a na část přjpadnj rozwrhugj; a za to, že domnělau podstatu t. g. ně- které články wjry státi necháwagj, tjm smělegi a však neumělegi wšecko ostatnj co nepatrnan přjpadnost posuzugj a opravugj. — Proto ney důležitějšj w cjrkwí děg — mše swatá — od mnohých za ne- patrný prostředek k pobožnému wzdělánj se po- kládá, na kterém prý dalece tolik nezáležj, gako k. p. na pěkném kázanj aneb na wzdělawatelném čtenj; proto mnozj ne přjliš swědomitě a začastě do mše swaté přicházegj, a přišedše newelkau u- ctiwost tu progewugj; proto mnozj wšecka ze- wnitřnj oslawu, gakan chce cjrkew mši swatau zwelebiti, zawrhugjce w tichých a krátkých mšech, gako i w sprostých kosteljch si libugj. Proto swaté swátosti, tento neywzácnějšj poklad w cjr- kwi, od mnohých gen za psychologický prostředek k nábožnému powzbuzenj, za smyslný budjček wznešených citů a pomyslů pokládagj, gehožo prý smjme gen zřjodka užjwati, aby geho aučinek na zmar nepřišel; aniž tu nescházj na takowých, genž nikdy swátostj neužjwagj, gešto prý gim ta- kowého prostředku k nábožnému powzbuzenj nenj třeba. — Proto mnozj na katolickém knězi ne-

widj a nectj glné důstognosti, než která mu pro
geho uměnj a neauhonnost přináležj; ano oni
myslj, že gjm musegj práwě proto pohrdati, poně-
wadž gest knězem, aby tjm dokázali, že nerozum
sprostého lidu gimi newládne, genž kněze ctj,
protože skrce něho weliké wěci w cjrkwí se děgj.
— Proto gsau slawnosti, kterými cjrkew swého
neyvyššjho kněze a gehu kněžské djlo po wšecky
časy oslawuge, u mnohých w opowrženj; tak že
negen si gich newšjmagj a gegich smyslu nezna-
gj, ale že ge i hanj a zawrhugj, gakožto prý o-
byčeg mrawum a promyslu škodliwý. — Proto se
zdá mnohým ona pobožnost, kterau cjrkew přj-
tomného a účinného mezi námi Spasitele každan
hodinu slawj, býti pauhým nesmyslem aneb ale-
sponž zbytečným a zastaralým zwykem. — Proto
gsau pro mnohé welkým pohoršenjm wšecky ře-
hole a neywjce takowé, genž toliko swaté hodin-
ky odbýwagj, a podobnau pobožnost konagj. —
Proto z cjrkewnjch postů, kterými se tu potřeba
Kristowy pomoci obgewuge, mnozj gen posměšky
si tropj. — Proto mnozj mjsto křjže, tohoto zna-
menj lidské spásy, we swých domjch raděgi giné
obrazy a sochy si wystawugj, genžby mohly zna-
menjm lidské hřjšnosti slauti; křjžů, co od gi-
ných wenku gsau wystaweni, si newšjmagj; a aby
swau vlastnj osobu křjžem znamenali, dokonce
za neslušného cos magj. — Proto křjžowé cesty,
zwláště u měst wystawené, mechem porůstagj a
w rummy se rozpadáwagj, gešto pobljzcej obywatelo-

wé nerádi se s cjrkwj na umučenj Páně rozpo-
mjnagj. — Proto cesta k pěti ranám Krista Pána
gen mezi neysprostějšimi se nalezá; a modlenj
pěti otče-nášů a giné podobné pobožnosti pro náš
wzdělaný wěk gest panhým nerozumem. — Proto
— abychom z krátka řekli — za našeho času
wšecken cjrkewnj smysl hyne a na gcho nepřá-
telstwj gjzliwé nepřátelstwj proti cjrkwj nastupu-
ge, a to práwě u wzdělanějšich, gimžto gen učenj
Kristowo něco platj a zadostučiněnj nic.

A tjmtěz způsobem také uctiwosti ku Kristu
samému mezi námi ubýwá. Tu si mnozj z na-
šich wzdělaných křesťanů smrti a umučenj Páně
málo wjce wšjmagj, než gakékoliw giné sprosté
powěry, a o gcho weškerém žiwotě málo wjce
wědj, než pohani a židé. — Tu začasté widěti,
gak mnozj samo učenj Kristowo zneuctjwagj,
anižto odlaučiwše ge od důstogné osoby Kristowy.
dosti mechanicly a negináče nežli s neychatr-
nějšim řemeslem s njm nakládagj; a ginj zase se
swými rozličnými rozumy ge nešetrně měřjce ná-
silj mu činj. — Tu mnozj zázraky Kristowy
zlehčugj, prawjce že nepotřebugj býti nadpřiroze-
né přjběhy, ale že mohau býti gen nadobyčegné
události, a že prý se gimi téhož cjle dogde, pře-
swědčenj totiž posluchačů o hodnowěrnosti diwo-
tworného učitele. A tu hned po ruce gsau ginj,
genž zbytečnau nadpřirozenost upjragj a toliko
nadobyčegnost státi necháwagj. A protože někte-
ré zázraky předce wje, než nadobyčegné události

se býti zdagj, gako k. p. Krista z panny narozenj, geho z mrtvých wstánj a giných z mrtvých wzkrjšenj, geho na nebe wstaupenj, tedy takowjto děgowé od mnohých za allegorické wyprawowanj se pokládagj, w kterém prý nikoliw historická, ale toliko metaphysická prawda se přednášj. Proto také D. Strauss se swým „Žiwotem Kristowým“ od mnohých tak ochotně uwjtán, anť geho náhledy negsau než důsledně rozwinuté a řádně wyslowené přeswědčenj našeho wěku. — Tu i nescházj, takowj, kteřj z weliké prawdy: že Kristus ge gen učitel člowěčenstwa, se smělau důslednostj dowozugj: že ge spolu pošetilec a podwodnj; — pošetilec, poněwadž na tom nepřestal, aby gen spasitelué učenj byl přednášel, ale swým uředlnjkům také slibowal, že za gegich lhjchy swau smrtj zadost učinj, že gim Ducha swatého sešle, a že ge z mrtvých wzkrjjsj; — a podwodnj, poněwadž swé poslůchače lichými zázraky šálil. — A bytby takowých rúhačů mezi námi nebylo, nescházj zagisté takowých, genž potřebu kněžstwj Kristowa upřewše, prawj, že počestný žiwot gest ku spasenj dostatečný, že toto dosjci lze gest w každém náboženstwj, gen-li počestným mrawům učj, a že Kristus tedy w člowěčenstwě zbytečný aneb alespoň nehrubě potřebný.

Takowé se za našich časů děge Krista a cjrkwě zneuctěnj, gehožto ačkoliw gsau mnohonásobnj pramenowé, předce mezi nimi auhlawnjm ostává zlehčenj kněžského auřadu Kristowa. A

zda-liž se může gakykoliw wěk we wětšj zkázu •
 wydati, než když se odwraej od Krista, genž gest
 všeho člowěčenstwa gedinau spásau; a od cjr-
 kwe, kde on gediné swé spasenj auplně a řádně
 působj? — — Kristus Pán měl mezi swými učedl-
 njky gednoho, genž pro swau přewrhlau powahu
 a pro swüg truchliwý osud na slowo wzat gest.
 Tomuto učedlnjku se náš wěk w negednom ohle-
 du podobá. On totiž na weliké oběti, kterými
 předešlý wěk, co milugjej Mařj Magdaléna, Kri-
 sta ctil — na nádherné chrámy a kláštery —
 negen newrlým okem pohljžj, prawě, že by se
 všecko to raděgi mohlo prodati a mezi chudé
 rozděliti; ale on se také těchto drahých mastj
 násilně chápe, skutečně ge rozprodává, a z utr-
 žených denárů něco málo mezi chudé rozdaw o-
 statek pro sebe nechává. On též negináče nežli
 onen newěrný učedlnjk swého Pána a vysokého-
 kněze falešným pozdrawenjm: *Zdráv buď mistře a*
učiteli, geho gjzliwěgšjm nepřátelům zrazuge, genž
 s njm brzo dle příkladu Heródesa co s pošetil-
 cem, brzo dle příkladů Fariseů co s podwodnj-
 kem lidu nakládaj. Na něho ale přicházj gjž
 také weliká bjda a strašliwé zaufalstwj, od něhož
 on si též násiljm t. g. wražedlným rušenjm vše-
 ho společenského řádu pomáhati počjná.

Gaká w takowém stawu wěej pomoc? — —
 Tam na hoře Oljwetské, kde Kristus Pán byl od
 Jidáše swým auhlawnjm nepřátelům zrazen, roz-
 horlil se Petr k násilnému zastánj swého pře-
 drahého Pána, a třebas Petrowo násilj Kristus
 tenkráté k uhágenj swého žiwota potřebowati ne-
 mohl: mohl dobře potřebowati pozděgi geho hor-
 liwost k wydávánj neohroženého swědectwj před
 všemi zástupy a důstognostmi. Nemělibychom my,
 — též apoštolowé Páně, — w podobné případ-
 nosti také k zastánj swého Pána se rozhorliti, a

ne sice k násilj, ale k horliwému osvědčowanj a hágenj geho kněžské důstognosti ochotni býti? K tomu ejli ale napřed sami snad swé bludné smýšlenj „o božském učiteli“ odložme, a k geho kněžstwju gakožto ku hlawnjmu auřadu prohljdněme, *) a wraucj wděčnost za geho kněžské dobrodinj we swých srdcích wzbudme. A pak teprw, gako sw. Petr, neohroženě před wšecjky zástupy a důstognosti wystupme, a gim prawau gegich bjdu a strast obgewme, — mjsto pauhé slabosti rozumu a wůle, gim plnau hrůzu tělesné a duchownj smrti a strašliwého nepřátelstwju s všemohaucjm Bohem žiwě před oči postavme; — pak wzácnu a gedinau pomoc gim — ne w učenj ale w kněžstwju Kristowě okažme, mjsto Božjho slowa gim Kristůw křjž na pomoc podejme; — a snad že náš zblaudilý wěk nad swým stawem užásne a k ljtosti se rozpomene; snad že na pomoc mu podaného křjže Kristowa dychtiwě se uchopj, a gako Mařj Magdaléna na hoře Kalwárii wraucně ho obegme, by se ho wjce nespustil; — a snad že, gako táž Mařj Magdaléna u hrobu Páně plačjcej, té milosti dogde, aby se mu Kristus we wšj swé kněžské sláwě a dobrotě zgewil a ho potěšil radostj newysłownau a wěchnau. Amen.

---

*) Kdoby se chtěl w úctě ku Kristowu kněžstwju upewniti, ten čti spisy našeho kragana Ant. Günthera a geho staupenců J. Pabsta a E. Veitha. Wýtečný onen spisowatel wždy wjce a wjce se uznává za neydůkladněgšjho obhágce cjrkwě proti nekatolickým theologům a wůbec křesfanské wjry proti pantheistickým filosofům. A wšak dosti welká gest geho zásluha giž ta, že swé čtenáře učj náležitě úctě ku Kristowu kněžstwju a tjm samým také cjrkewnjmu smeyšlenj. Gemu také my za to děkowati musjme, gestliže gsme w tomto pagednánj ku katolickému smyslu prohljdi, anč na geho hledišti gsauce postaweni po prawdě gsme se obljželi.

7. Prawý pokog duše.

Od

Wáclawa Jar. Picka,

kandidáta práwnjho auřadu.

Často gsem na mysli své přemjtal,
 Co gest žitj, věčnost, ctnost a Bůh ;
 Sotwa ale slabý blesk mi swjtal,
 Giž zas. w temno klesl mdlý můg duch ;
 Wšady, kde gaký gen. stjn mi wjtal,
 Bádal horliwě můg zrak i sluch ;
 Chtěl gsem uhasiti cit swůg zňatý, —
 Darmo hledal gsem však pokog swatý.

Tu gsem knihy bedliwě zotwjral
 Maudrých zpytatelů z dáwných dob ;
 S Platonem gsem věčnau krásu zjral,
 S Pyrhonem gsem prawdě kopal hrob,
 S Sokratem w žaláři gsem umjral,
 S Diogenem žjt chtěl bez ozdob,
 Tauhau po prawdě můg duch byl gatý, —
 Tjm však nebyl dán mi pokog swatý.

Prchna od knih, w přírody chrám krásný
 Wstauptom nynj w citu zmámeném ;
 Slunce práwě kladlo šarlat gasný
 Po horách — oltáři wznešeném,
 A slawjčků zpěw zaznjwal hlasný
 Při zápachu kwjtků mileném ;
 Obdiw wzbudil zpěw a Gasoň zlatý, —
 Tjm však nebyl dán mi pokog swatý.

A gá blaudjm temnau nocj dále,
 Až se třpytj hwězdy w blankytu,
 Až wyplyne luna w kráse stálé,
 Až swět w bledém trwá úswitu;
 Srdce bilo walně Tworci k chwále
 W newýslovném krásy pocitu,
 Mocnost hlásal nebes oblauk spiatý, —
 Tjm však nebyl dán mi pokog swatý !

Gdu dál, — k rannjmu se chýlj času,
 Hwězdy blednau, luna plyně njž;
 Hle! tu spatřjm státi k swému žasu
 Přewysokau skálu, na nj — křjž;
 Nad njm plálo wzešlé slunce w gasu,
 S něho letěl motýl wýš a wýš;
 Mžikem cjtjm s duše rozpor sňatý, —
 A gá zwolal: *dán mi pokog swatý !* —

O z n a m o w a t e l.

A) LITERATURA.

1. *Pane! zůstaň s námi; neb se připozdívá. Přeložil Jan Marchal, duch. správce w Římově, bud. diecesj. Djl II. (Nákladem Dědictvuj Swatojanského) w Praze, 1840. 12. str. 393, a registrjki; w tuhé obálce 20 kr. strjhb.*

Taužebně čekáný druhý djl této výborné asketické práce zawjtal k nám hned počátkem běžejcjo roku. Účel i předmět této knihy gsau giž českoslowanskému čtenárstwu mau zpráwau z lho swazku tohoto časopisu m. r. str. 136. o gegjm prwnjm djlu wůbec známy. »Wezměte,« prawil gsem, zawjra-ge swau lonskau zpráwu, »čtēte sami, a prawte, gestli gsem wás přelhal.«

Nuže! na dwa tisjce wýtisků, ne-li wjce, dostalo se mezi tjm w obecenstwo; mnohé zagisté saudné oko prošlo bystrým hledem stránky tohoto spisu: ať giž wyřkne, zdaž gsem gednau toliko pjsmenau zaslawžilau geho chwálu přehnal? Zdaž na poli našj asketické literatury cos nalēzti, gežtoby se spisu to-muto w geho zvláštjnjm směru a účelnosti k stárnau-cjmu wěku wyrownati dalo? Prawdať, že se některá částka pro naše české čtenárstwu zbytečna zdáti mů-že; ale to gen ta bude, která se neznabožských knih dotýká; gelikož tohoto kaukole w našem mladist-wém, pořad pod ostrými mrazjky trpjcjm osenjčku geštē znamenati nenj. Nenj-li ale těch slow pro pau-hé Čechy třeba, negsau zbytečná pro naše oboget-njky střednjch stawů. Kolikž tu uloženo knih brzy w měkkých brzy w tuhých wazbách, genž swým ge-dem weskeru nábožnost až do kořene wyžjragj! A

že zapovězeny, s gakau tagemnou důvěrností se saudruhům stegně smýšlegcejm ke čtenj swěřugj a z tětěz přjčiny s gakau důvěrnau neskaumawostj hladowitě čjtagj! Inu! ať že tedy spisowatel našj asketické knihy w částkách práwě dotknutých něco zbytečného pro pauhé Čechy byl napsal; nešto gj slowa geho na zmar předce, pokud gako zpátečnj woda tuto z Němec tekaucj nákazu aspoň poněkud stawj.

Gako pak prwnj swazek všem slušným ano sprawedliwým žádostem čtenářowým plnau měrau dosti činj, gako tam čistý plamen bez kauře a dýmu srdce naše rozwlážuge a prohijwá: tak i tento druhý swazek — gen newlastně djlem druhým — nazwaný, zagisté neypřjnsněgšj kritice podrobiti se může, aniž úhony dogde. Pan spisowatel má w tomto swazku týž předmět a týž záměr pod přerem, gako w prwnjm; stegnau o něm laskau ba roznjcenostj pracuge, a že láska wúbec průmyslná gest, ničehož třebas nemagjc, předce všemi wěcmi wládne, wšecky obohacuge, tedy i w tomto djlu znamenáme u pana spisowatele tuž nepřeberrnau zásobu plodných myslének, rázných, krátkých průpowědj, gimž gsme se w prwnjm swazku diwili, gimíž tak duši osaukati umj, že se mu wjce wywinauti nikam nemůže. Lišj-li se tento swazek čjmsi od prwnjho, proč by druhým djlem nazwan býti mohl; mysljm, že to giným nenj, leč že prwnj swazek člowěka šedinami pokrytého ku kagjcnosti teprwé wybjzj, tento ale kagjcgjho giž w náruč pogjmá, rány geho léčj, hnedle na myslj klesagjcgjmu doklesnauti nedáwá, hnedle hlavu nad slušnost zdwhagjcgjmu oči na zawady před samau nohau ležjcgj stahuge.

Ač tedy prwnj i druhý swazek gediny toliko praud wody, gedné gediny matky syn gest, s tjm toliko rozdjlem, že tam gako s hory wynořen horau se walj, kámen s pjskem na stoku překážegjcgj trhá, ba i mnohý trn a keř odmjllá, tu ale giž rowinau se praudě, kam koliw třeba, stružinami k napágenj wypráhlé půdy se rozljwá; ač i názwy částek gednotliwých zdagj se tytýž býti: předceť mylil by se, kdo by se opakowanj něgakého u pana spisowatele w provedenj geho žiwě poňatého předmětu w tomto druhém djlu obáwal. »Nemoc a pokánj; poznánj sebe samého; na swětě samá toliko marnost; stářj

»zwe k smrti; líšňnj; wěčnost; nemoc, pomoc k
 »swaté smrti; strach ze smrti; lože nemocného, ško-
 »la člověka; známky nastáwagjey smrti; zábawa ne-
 »mocného; smrt; almužna, úplatek dluhů; břemeno
 »stáří; vysoký wěk, dar Božj; mdloba stáří, uzda wáš-
 »ně; pomni na smrt; křesťan nemá smrti za trest;
 »hodiay wnitřnjho poswěcowánj se; úzkost před smr-
 »tj; po smrti saud; ze cwičenj pogde zwyk; zwon
 »wysoko, hlas daleko; mysl křesťanská; hřjch, plod-
 »ný otec bjdy; duše ztracena, wšecko ztraceno; pe-
 »klo; žádost po cti a gměnj; modlitba křesťana; bla-
 »hoslawenj, kterj newiděwše uwěřili; nemoc těla pře-
 »často s nemocj duše spogena; zaopatřenj swátostmi
 »umjragjeych; potěcha dobrého swědomj; Bůh, náš
 »otec; trpělwost; smrt brána k nesmrtelnosti; po u-
 »trpenj teprwé koruna; Ježš Kristus, Syn Boha ži-
 »wého; cesta do nebe; blažené s Bohem obcowánj;
 »poslednj dnowé nemocného; přigjmánj w duchu;
 »otče náš; tož k rozgjmánj w noci beze spanj; kle-
 »kánj; Zdrawas Maria; křesťan w sladkém očekáwá-
 »nj smrti; gak přigjmati poslednj pomazánj.« To
 gsau ty weledůležité předměty, gež náš spisowatel
 zbožný až do str. 325 rozbjrá. Každé toto paged-
 nánj s nepatrnými proměnami podá hogné látky k
 wýbornému kázanj, ano některé tak ge zřjzeno, že
 kolik w něm sad, tolik také předmětů na kázanj se
 swým přirozeným rozdělenjm. Wětšjho ale upotře-
 benj podá tento důležitý spis onomu duchownjmu,
**genž swůg zpowědnj úrad, s užtkem zastáwa-
 tí taužj.** Wjmeť, gak wýmluwnost w rázných a krát-
 kých průpowědech záležegjey, prawdu pod záclonu
 neočekáwaného swětla uwozugjey, horkau láskau roz-
 žiwená také u chladného kagjeyho prospjwá! Gak
 druhdy člověk ledwa z obyčege k zpowědnici přistau-
 piwši, na opravdowé polepšenj ani nepomysliwši ná-
 hle se tu zarážj; barwu měnj, duch tagj, a wsecek w
 sebe pohrauzen z pohledu nečekaných stránek swé
 neprawosti napřed hrůzu pocifuge, sám sebe se strašj,
 sobě skoro uteci taužj, a toho nemoha hledá, zdaž
 by geště ljku na geho rány, udržadla w geho pádu
 bylo. Poznaw pak, že giž rukau Páně uchopen i hlas
 slyšj: »Šawle, proč mne pronásledugeš? což mé gho
 opravdu hořké a břjmě mé těžké gest?« tu studem
 za sebe i prudké neodolatelné lásky Páně proniknut,

»gá nehodný, nešťastný tvor! co gsem myslil!« wzdychá; »chci, budu giným člověkem,« z hluboka nader wynášj, a také i hned kořeny toho předsewzet; slzami kagicjmi zaljwá. Takowé zkušenosti, kde sobě milost Neywvyššjho podobnau wýmluwnost w zpowědlníci k prolomenj ledowé kúry nekagicjho hřjšnjka ráda za průtok wolj, kdo by ze staršjch zpowědnjků giž častěgi byl neshledal? A poněwadž tato kniha z podobných důrazných průpowědj skoro celá sestává, přál bych si, aby možná bylo, gi z wětšj části k tomu účelu w paměť wštjpití.

Wýnatků z nj sem uwáděti na příklad, ač gsem na začátku myslil, schwalně pomjgjm; neboť probjrage k tomu cjlí stránky této knihy každá částka a každá stránka widj se mi hodnau uwedenu býti; protož raděgi doplně zpráwu swau dotýkám toho, že p. spisowatel od str. 325 až do 393 tauž láskau, kterau prwé o prawau kagicj mysl wěku stařecjho se byl staral, nynj o gehu spasitelnau zábawu w nemoci péči wede. Tudjž spatřugeme wšecky tyto listy modlitbami, rozgjmánjm, litaníemi a giným pobožným cwičenjm k stawu nemocného neywýš průměřeným na dny, rána a wečery, celé neděle rozděleným naplněné.

Gako pak w tomto druhém swazku práwě proto týž duch lásky a wraucnosti wane, který w prwnjm tak welice nás zanjmal, an z gednoho a téhož péra spisowatelského se byl wyprýštil: tak též cokoliw dobrého o překladu gehu w prwnjm dije gsme řekli, platj za tauž přjčinau také o tomto druhém swazku; s tjm gediné doloženjm, že se pan překladatel některým wadám chwalitebně uhnul, gež gsme w našj předešlé zprávě za wady uznali. — Gednoho bylo by geště potřeby, aby se totiž genitiwu mjsto akusatiwu tu a tam zbytečně neužjwalo, gako u slowesa »mjti,« a pustilo-li se nám předešle, že se slowesa »pnjti,« když řeč o našem božském Spasiteli, uctiwěgi než »wiseti« užjwá, aby se táž uctiwost také skutkem wšude byla pogewila. — Pohřešků tiskarských gest we swazku tomto pořjdku; ale i těch byli bychom rádi prázdni býwali, a poněwadž se omylowého listu i tady opět pohřešuge, některé čelněgšj sem postawjme. Tak na str. 3. má státi w řádku 12. *toto* mjsto »toho;« na str. 45. w řádku 10. *pročež* m. pročeš; též w 2. ř. zdola: *Obdiwug* m. »obiwug;«

na str. 92. w 5. ř. *deljho* m. »dlasjho«; 100. ř. 6. *Wždyt gest* m. »dyt Wžgest«; 121. ř. 6. *čestná* m. »cestná«; 131. řád. 15. *šedesáte pět* m. »padesáte šest«; 163. ř. 6. *wgjtj* m. »wgjtj«; 189. nemilým pošinutjm čteny j z gedenáctého řádku do dwanáctého na koncjch porušenj smyslu, w který se sprostý čtenář nesnadno wprawj: čti tedy: *radowán-kách* m. »radowánjkách«; w 12. ř. a w 11. ř. *nemocj* m. »nemoc-«; 214. w ř. 13. zdola: *odpuštěnj* m. »odpuštěn«; 281. řád. 11. zd. *su* m. »sů.« Neyčelněgšj pak gest na str. 329. w poslednjm řádku, kdež snad státi má: *gakož gsi až potud* m. »gakož gsem se sice procit.« Maličko gest to owšem pohřešků a ti, wygjmajce asi tři smyslu ublizugjcej, neywš gsau prominutelnj, dokona považugeme-li obhraublosti spisu, a co podobných wad neřku z našich ale i z německých tiskáren na swětlo vycházj, kdež předc o sazeče, giž skoro w kolébce w prawopisu cwičené nauze nenj; než buď si gich sebe méně, buďtež sebe prominutelněgšj, oko se o ně předce urážj, dokona, když na listu omylowém wytknuti negsau, z tiskárny tak wzorné a pod firmou Dědictwj Swatojanského na swětlo vycházegj, odkudž spisy w každém ohledu klassické očekáwáme. *)

A tjm bychom vlastně swau referentnj powinnost na konci widěli, kdyby nás časté stýskánj Slavné redakcj tohoto Časopisu i Dědictwj na chatrný odbyt knih téhož dědictwj geště k některému slowu newybjdla. — Čjm to gest, že se tento uslechtilý a dobročinný, národu pak našemu tak welice potřebný ústaw z hogněgšjho odbytu swých spisů neraduge? — Na prsty by se toho přjčiny wypočjsti mohly; ale že někdy lépe mlčeti o tom, *co gest*, řekneme raděgi, co toho přjčinau nenj. Nenj ze strany ústawu neuzitečnost nebo nezáziwnost wydáwaných spisů; nenj gegich drahá, lida chudšjmu nepřjstupná cena; nenj

---

*) Podobné chyby ndagi se giž při tisku na čisto, když nawaleči černidla na formu písmenky na wálec se zawěsiwše vyskočj, on pak ge hledati musj, aneb raděgi cokoliw w prázdne místo wstrčj, gen aby trestu ušel. Tak se gednau udalo, že vyskočila 9ka, a učeň na gegj místo wložil prázdny slaupek. Stálotě nynj w Časopisu místo 945 zl. gen 43. I musela se pak ta 9ka při 1200 wýtiscjch zwlášt přitiskowati. R.

nedostatek pobjdek na kupce nebo neohlednost vě-
 njku přičinau té zácpy w odbytu; neb považjme-li
 současné cizinské ústavy s podobným účelem, widj-
 me při nevyšší nestrannosti, že ge Dědictwj Swato-
 janské we všech stránkách těchto převysuge, gesto se
 úto předc z odbytu dwakráte ne-li třikráte hogně-
 šjho radugj. Nenj ale také skrownost a nepočetnost
 našeho obecnstwa w přičině; neb sedm milionů Če-
 choslowanů gest opravdu obec hogná, počtem swým
 welewážná, pro něž tři i čtyři tisjce těchto ústawjch
 knih spjše nepostačugjčj než přebýwagjčj potrawau
 býti moliau; dokona ohljdáme-li se, co se n. p. w Dá-
 nech, w Njzozemjch nebo we Šwédjch s tamnjm dwau-
 milionowým obywatelstwem w literatuře stáwá. Arciř
 gest lid náš chudobný, ale mýlili bychom se welice,
 kdybychom tu w těch zemjch samé zámožné a boha-
 té obywatele hledali; a mýlili bychom se geště wjce,
 kdybychom za to měli, žeby si lid náš zakaupenjm té
 neb oné dědictwjm wydané knihy opravdu ubljžil.
 Naopak! gako to w duchu křesť. náboženstwj wúbec
 ležj, že člověka k tauženj po blahu nevyšším po-
 háněge tjm samým pewný a walný základ na spodi-
 ně zdegšj podložiti ho sobě nutj; tak i knihy dědi-
 ctwj téhož negsauce leč wýstřelky téhož křesťanstwj
 tauž dobau wezdegšj blaženost člověka neybezpeč-
 něgi stawj, w kterau se gen geho šťastnau věčnost
 pogišťowati zdagj. Gest hřjch všelikého swého po-
 tworného gména tak hogným pramenem wezdegšjho
 nešťetstj, gako gest ctnost zdrogem newýsušným ney-
 čistěgšjho blaha; a gest také duše mysljej, oswjcená,
 po prawdách wznešeněgšjch tauzjčj, než ku kterým
 duch z piwa wede, každau dobau k ctnosti náchyl-
 něgšj, než duše takowá, genž newj, do kterého kaut-
 ka w těle by se skryla, aby se moku opognému a
 sádlu swého těla uhnula, nebo duše, která vyššjho
 určenj nezná, než aby se cele w službu tělesného
 požjwánj podala. An pak i knihy Dědictwj Swatoj-
 ten účel magj, duši k ctnosti a prawdám wěděnj člo-
 věckého neyhodněgšjw wybjetj, mysl lidskau z pau-
 hé tělesnosti swáděti, gest tudjž patrno, že ani ney-
 chudšj, opatřiw se gimi, na časných statčjch se neo-
 chudj. A předc toto negedni za přičinu udáwagj,
 proč že lid a osadnjky k odbjranj těchto knih ne-
 wybjezgj. •Zdaž ale, wy sami — wy zagisté chudj

negste — knihami těmi gste opatřeni?« »My — my, odpowjdaj, k čemu bysme my ge kupowali?« Čemuž se z českých knih přiučiti můžeme? Což dobrého z Nazaretu?« — Ale, milj přátelé, mohli bychom říci: »Náte a wizte! a nebáli bysme se hanby. Než my za to řekneme, že se w české knize wždy přiučiti můžeme; a kdyby ničemu ginému, aspoň tomu gazyku, w kterém Nazaret národu českého ležj; neb kručme a ždjmeyme to, gak gen chceme, giného z toho předc newywedeme, než že Spasitel národu Česko-slowanského ani z hebrejského, ani z latinského, ani z řeckého, alebrž z pauze česko-slowanského Nazareta pocházj; a poněwadž — hanba tomu, kdo toho přjčinau, a běda tomu, kdo záhubu wida, předc ku pomoci ruky newztahuge! — ze škol našich žádný w češtině přeučeni negsme, gest nám wždy, a to pod swědomjm, po knize české sáhati, abysme maličkých našich k Spasiteli nechali. Ginákt naše drzj a tmawá řeč česká bude nohaum lidu we tmách sedjeho cestau drsnau a nocj zakrytau, a naše to wina, nedostane-li se k Němu. — Zase pak ginj ustrkuj přjčinu swého neodkupowanj knih wúbec českých na nedosažitelnost účelu, který, pry, wydawagje ge, w úmyslu máme. Takté ondyno wygádržil se muž z mého sausedstwa, byw mladým přjtelem wlasti a cjrkwě nabjdnut, aby ze swého znamenitého měnj dosti malau častečku ku podpoře domácj literatury obětował: »Proč bych to činil? prawil, pište si a tiskněte, co chcete; předc ničehož neswedete.« Newjm opravdu, co se domjwá, že dowěsti chceme; ač bych podlé okolnostj saudil, že nám weliké, ba obrowské účely podkládá, o kteréž weškerý diplomatický sbor Ewropy několik let hlawy lámati a snad každá ewropejská mocnost přednj welikosti aspoň o sto tisjc mužů wogsko swé rozmnožiti musj. Nu, k takowému účelu musj se naše dwapuwazečkowé: »Pane, zůstaň s námi!« owšem nepostačitelným zdáti. Ale, ať se geho domnělého účelu na chwjlku uchopjme. Můžete, kragane, opravdu tau wědomostj se honositi, že wám známo, co nám we hwězdách psáno? Prawdu mluwě, ož že newjte ani dne a hodiny odchodu gediného člověka; ož že neurčjte, z kterého mračna a gak daleko přseti bude a které nás bez owlaženj přetáhne? Gakže gste

se tedy nagednau strany našeho žiwota a osudu tak welice Danielem posednauti dal?

Ale my ty věci — trwánj totiž našeho národnjho žiwota i našich budaucjch osudů důwěrně ruce Neywyššjho zůstawugeme; to wědauce, že bez Geho sw. wůle ani o den staršjmi, aniž o loket wětšjmi nebudeme, a že tak dobře gest, gak On s námi činj. Ge-li wšak skutečně tomu tak, že k smrti pracugeme, a že se gj uhnauti wěc nemožná, gak wy, přjteli, smýšljte, ay, tuť práwě swatá powinnost naše národu w chorobě postaweného trogj péčj se ugjmati, aby hy na na žiwotě tělesném zmáhal se žiwotem dušewnjm; a nemoha se wykázati wládu nad rozsáhlými zeměmi památku pěkněšj a slawněšj wlády w řjši wěd, prawdy a ctnosti po sobě zůstawil. Každá máti prawá wětšj láskau churawého než zdrawého djtěte se ugjmá, a čjm zřetelněgi smrt se bljžiti widj, tjm wjce wraucnost gegj roste. Wy wšak naopak wýroku neywětšjho mistra prawjte, že lékaře a pomoci gen zdrawj potřebugj, nemocných ale že ošetřowati netřeba, a kdo hyne a se topj, od toho že dobře oěj odwrátiiti, a neřku ruky alebrž ani žerdě mu nepodati. Takowý ge wáš Samaritán na cestě z Jericha! Než nenj to prawá přjčina wašj netečnosti; běžj wám o něco giného, a proto že wy sám té přjčiny udati se stydjte, ani gá wám gj nepowjm; boge se ne giž pro lež, gako gindy, ale pro prawdu za hubu na hubu.

Nechtě a djlem také nesměge prawých přjčin téhož neodbytu knih dědictwj swato-janského uwáděti, gest mně také nemožno na wydatnau pomoc okázati. Gedno zatjm osmělugi se Slawné redakcj nawrh nauti, aby ráčila kupcům a knihařům w našich českých městech a mjstem také učitelům wybjudnutj k odprodagi těch knih zaslati, w němž by wýslovně stálo, kde w Praze k dostánj — neylépe snad knihkupectwj některému starost tu swěřiti — co se ze sta prodawatelům na útraty a za starost slewj, a že těm, kterj se náležitým wyswědčenjm o swé spráwnosti od swého duchownjho pastýře wykážj, gistý počet knih na úwěrek do roka swěřen bude. Ne-li wšickni, některj zagisté uchopj se té věci a poněkud aspoň zácpě té pomohau. Snad tak mohau se po kragjch tu a tam ne-li kupectwj aspoň kramárstwj českoslowanských knih zřjdiiti, gimíž by w lidu mnoho zlého přetrženo a wjc

dobrého geštè zřjzeno býti mohlo, kudyž by Swatojanské Dědictwj nowý pramen prawého požehnánj mezi lid rozšjřilo. *) —

Frant. Jos. Sláma.

2. Jahrbuch für Lehrer, Eltern und Erzieher. Herausgegeben von Ignatz Jaksch, Kapitular-Domherrn, wirkl. bisch. Konsistorial-Rathe, Synodal-Examinator und beeid. Notar in Leitmeritz. Sieb. Jahrgang 1840. Prag und Wien. In Kommission bei Kronberger u. Rziwnac, und Ritter v. Möstle's Wittve und Braumüller.

Letošnj ročnjk tohoto blahodárného časopisu (prawé ozdoby našich německých kraganů co do přestaunstwj) gest ozdoben krásnau rytinau angela strážného okazujcjhо newinnému pacholeti k nebesům s textem z II. kn. Mogž. 23, 10., a s mottem: Den Hungrigen sättigen ist edel und schön; aber grösser ist es, den dürstenden Geist zur nimmer versiegenden Quelle der Wahrheit zu führen.

Hned u dveřj tohoto bohatého skladu netoliko wychowatelům, nýbrž weškerému člowěčenstwu swatých prawd stogj opět páně Lichtnerowy rozgemy na weškeré neděle, swátky a giné památněgšj dny celého roku, tak swau nowostj, stručným slohem a gadrnostj zanjmawé, gako gsine to giž w předešlých ročnjcjch tohoto časopisu s udiwenjm schwálili. Plnj se do dnes giž za Cornelia a Lapide nad textem: Omni habenti dabitur, ab illo autem qui non habet, etiam quid habet, auferetur ab illo, pozorowaná zkušenosť také na panu Lichtnerowi, že pilnj kazatelowé (ano wsickni pilnj myslitelowé) čjm wěrněgi s hřiwnau sobě swěřenau těžj, tjm mocněgšj sklady nowých prawd w duši swé nalezagj. Gest to s prawdau gako se zlatem a wšelikým semenným gádre. Na počátku gen špinawé trusky s welikým namáhánjm z myslí dobywáme, a dlaho trwá, než se lesklegšj zrnko,

---

*) Že to redakcj tak giž zawedla, doswědčuge tak nazwaný Šematismus Dědictwj Swatojanského, na rok 1839, genž za 10 kr. se prodává.

nebo přisládlý odlupek prawdy okazuge; gak militně ale kůra slaupnuta, gižt takowý wěrný a pilný myslitel, w hluboké wrstwě samé ryzj zlato nalezá, samu Božj prawdu, a gen mu druhdy o čas, aby úlomky swěho pokladu se swětem zdělití mohl. — Pro důkaz uwádjm zde opět některý řádek z těch rozgemů:

»Den Tag deiner Geburt kennest du gewiss — dj p. L. w rozgemu na den nar. p. Marie, — aber den Tag, an welchem du sterben wirst, den weisst du nicht. An dem Tage, da du in's irdische Leben eintratst, weintest du, u. dein Vater, deine Mutter u. deine Geschwister, die freuten sich so innig über deine Geburt, und trugen dich liebkosend u. jauchzend auf den Armen ihrer Liebe. Lebe nun ein Leben unter den Deinigen, dass, wenn einst dein Sterbetag kommt, und liebende Menschen jammernd u. weinend um dein Lager stehen, du allein lächelst u. froh der genossenen u. gespendeten Liebe dich zu den Wohnungen der Seligen aufschwingst.« —

W rozgemu na 20. neděli po swat. Duchu přimlawá p. Lichtner takto dětem: »Das vergesset nie, ihr Kinder, wie ihr euerem Vater, eurer Mutter gethan habet, so wird euch geschehen schon hier auf Erden durch euere eigenen Kinder. Konntest du deinen greisen Vater verlassen in seinem hilflosen Alter u. der vor Schwachheit zitternden Mutter thätigen Beistand u. kindliche Pflicht versagen: so wirst du, Hartherziger! einst bei deinen eigenen Kindern weder Theilname noch Liebe finden. Keines dankbaren Sohnes Hand wird dich halten, wenn du wankest; keine dankbare Tochter wird dir unter die Arme greifen, wenn du zitterst. Sie — undankbar, wie du es selbst einst warst, — sie werden die Thränen und Schmerzen rächen, die du einst deinen Eltern bereitet, und fort — fort bis in's dritte vierte Glied wird der Fluch sich fortpflanzen, welchen du der Erste über dein Haus herabgerufen hast.«

Na třetj neděli w adwentě: »Willst du in der Welt für eine gute Sache wirken, so habe n. *dich*, sondern bloss die gute Sache u. deinen Gott im Auge. Wäre es dir nur um deine Person, um deinen Vortheil, um deinen Weltruhm zu thun: wie bald würdest du ermüden oder auch neidisch werden, wenn etwa ein anderer grösseren Ruhm oder reicheren Ge-

winn erntete! Ist es aber die gute Sache, der Welt Heil und Gottes Ehre allein, wofür du eintrittst und wirkst: o! dann wirst du nie müde werden im treuen Dienste Gottes und der Menschheit; und wenn auch Andere ernten sollten, wo du die Saat bestellt, wird keine Missgunst deine Seele beflecken.« Na druhý wánočnj swátek těmito slowy duši čtenáře rozebjrá p. L. »Den Edlen, welche für Gott und Christus auf Erden duldeten, ach! oft genug auch für sein Reich bluteten, — diesen Edlen allen weihe ein dankbares Andenken u. verkündige ihre Grossthaten dem jüngeren Geschlechte, damit es erkenne, wie theuer seine höchsten Güter erkaufte wurden; und in demselben der Wille erstarke, die Thaten heiliger, ruhmgekrönter Vorfahren nachzuahmen, und ihre Werke des Segens fortzupflanzen auf die Nachwelt. *Noch ist des Guten viel zu thun auf unserer Erde*, u. die grosse Ernte bedarf immer neuer Arbeiter u. Streiter. Mögen die Vorbilder heiliger Gläubiger u. frommer christlicher Tugendhelden recht viele Herzen begeistern, damit auch unseres Namens einst in Ehren gedacht werde.«

Každý, kdokoliw by sobě tuto neywýš užitečnou knihu wychowatelskou opatřil, shledá, že neypěknějšich rozgemů vybráno není; spíše zvolil gsem konce djla p. Lichtnerowa k okázce, an tu duch obyčegně poomdléwá. I nerád laučil bych se s tauto přetěšenau zábawau, geště wjce myslének geho sem přepsati, gakkoliw mně pře- a opisowánj všeliké, neywýš protiwno gest, kdyby mně powinnost nenutila, ginému geště předúležitému předmětu tohoto ročnjku něco času a prostory obětowati. Negsau to pak pěkné památné průpowědi, na 5. 6. a 7. příkázanj Božj, genž tu od 26 — 29 str. následugj; není to žiwotopis Antonjna Lehmana, zábawný k čtenj a dokazugjej w nowě, že, kdo od Boha k některému stawu powolán, sám sobě cestu proklestiti umj, nad všelikau překážkau wjtězj, aniž pokoge nacházj, dokud na mjstě nestogj, kam hlasem Neywyššjho ustanowen gest. Negsau to konečně ani důkladná wyswětlenj p. Lauermana o obřadech kat. ejrkwe při službách Božjch, genž stránky 77 — 80. zanjmagj: alebrž nawrženj k opravě národnjch škol, gež pan Wogt. Schwippel, skladatel národnj knihy, pro Čechy

byl sepsal, a genž tu až do str. 99. se táhne; toto nawrženj gest to, k němuž má mysl chwátá. Oprawa národnjch škol gest předmět za tohoto wěku tak důležitý, že kněz ne kněz, státník i statkář nemohau w této chwjli ku předmětu důležitějšmu mysl swau přiložit. Přicházt hodina, a skoro že na ni rafige gíž okazuge, kdežto národowé na překot z mečů srpy, z kaulj mosty a cesty kúti počnau. Prohrage, kdo nedůwěren k sprawednosti swé nebo swého sauseda, w tom se opozdj. To bude wěk stříbrný, gegž wěštcowé u wytrženj do minulosti kladau, a blázni, slyšjce neb čtauce wěštby gegich, w minulosti hledagj. Průmyslem powedau se wogny; lácj a pěknostj a stálostj chleba, swých plodin a výrobků swede národ proti národu záhubné bitwy na tržištjch; a stane-li geště kdy wogny našeho w minulosti poznánj, i w té průmyslu a nikoliw počtu wogska připadne wjtězstwj. A poněwadž co w zemi, wšeccko gako w bolestech ku porodu pracuge, a w zemi i zlato: musjť i zlatý wěk nastati, kterýž wěštcowé na prwopočátek kladau, gehož ale w tom smyslu nestáwalo nikdy, leč bysme z wěstců historikůw nadělali. Tu gen po rúžnu, rezem zašlj a toliko na památku gako naše hauštjw zarostlé rozwaliny rytjřských hradů, bez nichž se také mysljwalo, že žiwu býti nelze, spatřj se truchljej zbytkowé těch wražděnych nástrogů na lidi newinné; tu kterj lačnj a žjznj po sprawednosti, nasyceni budau, a tišj zemj powládnau; tu uschne fjk nenesaucj owoce, byť před samau bránau Jerusálema stoge mnoho zahaleců chladem swým byl občerstwowal; tu nepowedau státowé a cirkwe wogen proti sobě o kausek země, o několik lidj, gako druhy obce o pastwiště, o dobytče; nebudau na se dorážeti zbranj, tupcej polemikau, aniž tak wýstawnostj, sláwau a bohatstwjm swých měst, paláců, domů a chrámů: gako oswjčenostj prawau a spanilau ctnostj swých spoluobčanů a sawěřjcej, a který strom neywjc a neylepšj owoce ponese, o tom wyřkne Pán: »To strom dobrý! tomu korona wjtězstwj!«

Nemusili bychom se pra nic do toho hawjřského tušenj čili mutowanj znáti, kdybychom o skutečném přjštj i tohotp wěku — buď si we vzdálenosti — pochybowali. Proroci geg widěli, duchem Páně oswjčeni bywše; w minulosti nebyl; stáwát ho tedy w

budaucnosti. Mudrcowé ostrozracj wyobrazugj geho w žiwotě duše podobu; pozorowatelé gemného sluchu slyšj geho statečné giž ozywánj w těle národu, an ucha k hlasům lidu pracugjicjho nastawugj; ano, když wášeň prudčj hoře, strachu těla národnjho se mocnj, gižt i geho házenj sebau w těle národů znamenagj. Přigdet i geho porodu hodina. Podarj-li se hawjři z žiwota neytwrđsj skály zlato dobytj, gen gestli tam bylo: podarjť se i dobywatelům zlatého wěku, na swět mu pomoci, an zárodek geho w duši skutečně lezj. Nemysliz sobě nikdo gakého bágečného *zlatého wěku*, w němž by se beránek s wlkem ljzali, geštěr wedlé holubice ljhal, a pšenice bez kaukole rodila; nepřestaneť mráz a sucho kaziti osenj i štěpy; nepřestanauf také boge ctnosti postawené proti neprawosti; *oportet enim scandalum esse*. Ale prořjdnau wjtězstwj neprawosti nad ctnostj; prořjne mnoholicný nátisk silných pěstj, po tmě se plazjicjch podwodů a samoděčných záhub vlastnjho blaha; rozpočetnj se přeswědčenost, že prawého blaha gen w spokogenosti, w čistém swědomj a w poznáwanj prawdy dosjci lze; že i nedostatek časných statků i bolesti těla těm k dobrému slaužj, kterj Boha milugj. Národowé, spáchawše kriwdu nad sausedstwem, podmaniwše ge w porobu, ugjmagjce mu statků i práw, počnau se hanbiti z bezprávj spáchaného, gako k swědomj procitlý zloděg a laupežnj. W štěstj nebugněti, w neštěstj nemalomyslněti, sebe samého zapjratj, z nauze důwěrným okem k nebi i mocnau rukau w skutku si pomáhati, ty a gim podobné prawdy nebudau na domjch a na branách, ale w srdci neywětšjho počtu člowěčenstwa zapsány, a pomocj gich umenšj se o pět desetj počet těch běd a strastj, gimiz člowěk člowěka i sám sebe saužj; neb těch vlastně dewět desetj gest, a gedna toliko desetina hoře zahrnuge ty bjdy, gimiz nás ruka Swrchowaného hnedle trešce, hnedle zkaušj.

Než k tomu zlatému i stjžbrnému wěku kdo pomůže? Kdo ti hawjři, genžto mu ze skály dušewnj průchod na swět otewrau? Kde djlny gegich? — Wšudy owšem, kde nám střecha na obydlj lidské okazuge, nikdež ale tak welice gako w chrámjch a školách národnjch. O tom gest p. Schwippel stegně se mnau přeswědčen, a byť tqho také slowem swým ne-

pronesl, každý řádek jeho přijtomného pagednánj na začátku i w závěrku na tu prawdu narážj, že lépe žádných než špatných škol. Neprawjmt gá a geště méně p. Schwippel, žeby naše školy špatné byly; ale za tak dokonalé, aby giž žádné oprawy nepotřebowaly, ge žádný přijtel prawdy, mage oko gasné, ba ani sama Slavná Wláda neuznává; ač by z pochwalných zpráv, kteréž se o blahém rozkwětu národnjho wychowanj u weřegnost podávagj, diwu nebylo, aby se giž za neoprawitelné pokládaly. Důkazem poslednjho twrzenj gsau ty otázky, genž se z ohledu školnjch oprav z Neyvyššjho Mjsta poslednjmi lety mužům u wychowatelstwj saudněgšjma předložily, a na kteréž i toto pagednánj p. Schwippela narážj.

Gest p. spis., gakož i z geho národnj knihy wí-děti, muž praktický, se skutečným žiwotem dobře seznámený, a takowému nenj třeba dlauho žjly hledati, gazyka prohljžeti, aby hned, kde nemoc wězj, neuhodil. Nikoliw tak na knihách, na katalogu, na počtu hodin; nýbrž na učiteli samém pohledává p. Schw., aby uměl, mage učiti. Tudjž stanowuge čas příprawy k úřadu učitelskému na dvě (gá raděgi na tři) léta; semenisté učitelské zarážj do kragškých měst (gá, nebylo-li by možná gedno pro celau zemi, raděgi bych ge po sjdlech bisk. zarážel). Opatřiw tak p. sp. swé učitele potřebným uměnjm, podává gim nynj w djle postaweným také *spotřebu gjsti a čjm by se šatili*, počjtage na učitele 300, na pomocnjka 100 zl. A poněwadž byl rozpočtjal, žeby země 4,000,000 obywatelů počjtagjcej 3,000 učitelů a 6,000 pomocnjků na 3,000 škol asi o dwau steh žáků potřebowala, činj mu to 1,500,000 zl. wjloh do roka. (Domnjwám se wšak, že w našich Čechách geště 4,000,000 dušj nemagjjejch w skutku wjc než 3,000 škol se nacházj; tak Litoměřická diécesj s arcidiécesj počjtajj giž k 1,900 škol, a má-li Buděgowicko, gakž po paměti gen pjsi, 800 a Kralowěhradecko bljzko tohoto počtu, nalezalo by se giž nynj okolo 400 škol wjce, než gich p. Schw. z důmyslu podpowjda, což owšem swrchu zmjnné wjlohy giž o 200,000 zl. rozmnožuge. Omyl tento wyplynul z té nepraktické podpowědi, že se každé škole 200 žáků okrauhlým počtem připisuge, an předc w některých okolnostech i pro 30—40 djtek vlastnjho učitele zaráže-

ti třeba. I pomocnjků ustanowuge p. Schw. wjc než toho potřeba welj, nedrže se dost zkušenosti, okazugjej druhdy žáky gednjm učitelem tak wycwičené, že ginde o dwau pomocnjcjejch djtky s menšj zásobau uměnj ze školy wycházegj; protož *noli multiplicare tantopere gentem, prout laetitiam*. Tu nezáležj tolikéz na počtu swětnic, w kterých se učj, gako na maudrém rozdělenj času a užitečném bawenj žáků rozličných tříjd w tětěz swětnici, an se učitel gednau zwlastnj tříjdau zaměstnává. Pomocnjků exkurrentnjch, či do wsj za zlého počasj za žáky docházegjcjch, kteréž pan Schw. gako pravidlem ustanowiti chce, ač mjstem potřebu neupjram, předc gen cō řjdkau a těsně ohraženau wýmjnku bych radil; gešto prostředek tento lépe uwážen i pro wychowanj národnj i pro učitelstwo neytruchliwěgsj měl by následky.

Než kde béře p. Schw. tolik peněz? »Der Volksschullehrer soll vom Staate besoldet werden,« dj p. Schw. a tu hodil cwočku na hlawu. Nenj ginák; sprawedlnost tomu chce. Wzdělanost národu, t. g. geho oswjcenost a ctnost gest tak dobře wěcj na péči celé obce ležjcg jako bezpečnost našich hranic a našeho gměnj; gestli giž na wogáka, gen w čas wálky newyhnutelně potřebného wsickni přispjwáme, proč bychom na učitele nikdy neodpočjwagjcjho tauž ochotnostj neplatili? O hladu učitel diwů konati nemůže, a chudý — k ženitbě obyčegně neyprudčegi se ženaucj, — ten gest sotwa s to, swé hogné otcowské radosti nuzně proti hladu uhágiti; gakým swědomjm můžeme na něm geště školnj plat žádati? Kdyť on dětj do školy o swé wůli neposjlá, ale že musj; čemu a gak dlaho se učiti magj, nepředpisuge; čjsti a něco psáti wyučj ge buď sám za gednu nebo za dvě ziny, kdy djla nemá, nebo mu w té věci wesnj kregěj a tkadlec proti ročnj práci poslauszj. Žádati na něm přjplatek na učitele, gest tedy prawá žebrota boháčů na chudobě, aby k onačegšjmu wycwičenj gegich djtek přispěla, a to tjm méně, gestli si té skutečnosti wsjmneme, že chudina vlastně gen děti ploditi, žiwiti a šatiti musj; gak mile ale s práci gsau, giž ge — nikoliw k swému pohodlj a pohowěnj, — nýbrž mohowitým k službě, státnj společnosti k obraně přepauštj. Arciř tomu školnj kodex nedá,

aby chudj z djtek platili; ale —. Gestit tedy newy-
 hnutelno třeba a gako wýmjnkau všech wýmjnec k
 žadaucjmu rozkwětu národnjho wychowanj we škol-
 lách, aby posawadnj způsob wyžiwowanj učitelů škol-
 njm platem docela zrušen byl. Giných truchliwých ne-
 shod při školnjm platu se naschwál nedotýkám. Aniž
 gest se hned báti, že se tjm daně o celých patnáctkrát
 sto tisje zl. zvýšj, gak p. Sch. podpowjdá; neb ged-
 no stává giž mnoho pramenů, wedlé školnjho platu
 k obziwě učitelů tekaucjch, gichž ročnj wýnos, —
 saudjmt gen podlé analogie, — gisté na 200,000 počj-
 tati můžeme, a poněwadž školstwj we swé nyněgj
 podobě — geden z neymladšjch společenských ústa-
 wů gest, a giž tolik stálé obziwnj zásoby má, nenj
 pochybnosti, že w postupu wěku, dokona bude-li bla-
 hodarněgi na státnj a cjrkewnj společnost působiti,
 geho obziwugcj prostředkowé mohutněgi se rozhog-
 nj; stáwát za druhé negednoho praménku, nynj tře-
 bas geště w škole zawřeného, který se hledagcjm
 pro učitele, i bez prutu Mogžjšowa, a — že we ska-
 lách, — také bez ugmy kohos třetjho otewře; za třetj
 ale newidjm to potřebnau ba ani radnau wěcj býti,
 aby každý pomocnj, hned po nastaupenj učitelské-
 ho úradu po 100 a každý učitel po 300 zl. platu do-
 stáwal. Musjt wždy rozdjlů mezi důchody škol stá-
 wati, a byt to gen k wůli popudu učitelské horliwo-
 sti bylo; musjt naděge člowěku, dokud žige, zbywati,
 a za tau přjčinau, gestli tu a tam, neradil bych po-
 mocnjkům — podlé okolnostj — na počátku přes 70
 zlatých wyplácti, učitele krom farnjho kostela přes
 200 neosazowati; pro wýtečného a zaslažilého zas
 bych ani we třech stech nepřestupitelné odměny ne-
 zarážel. *) Předc by ale wýplata učitelstwa nikdy
 ani půl druhého milionů zl. nepřewýsila, byt by se
 — gakož zagisto — škol přimnožilo, a byt by — bez
 čeho také nebude — aspoň po biskupstwjch školnj
 radowé s wládu si nepróstrředně dopisugcj a ze
 středu samého učitelstwa wybranj, k ustanowenj a z
 téže daně k wyplacenj přicházeli. P. Schw. musil
 zkusiti, že dozorstwj škol podlé stáwagcjho pořádku
 děge se tu tam wáhawě. Možná, dokona gestli se

---

*) Slušjt také ohled wzjti při určenj platu učitelského, na
 platy kněžstwa na winici Páně pracugcjho. —

při ustanowenij školnjch dozorců po wikariátech dosti k tomu zřetele neobracj, zdaž biskupský dozorce sám těmi vlastnostmi opatřen, gichž úrad geho welitelský žádá, a zdaž podlé wěku a tělesné sjly swé častěgšjmu i wydatnému dozjranj na školy podrobiti se může. A však k nawrženj geho, aby tedy dozorstwj škol we wikariátech od kostelnjho a farnjho dozorstwj odlaučené mužům se swěřilo zwláštjnjm, kterj by, prý »*Kenntniss der Lehrgegenstände, einen reinen und unbescholtenen Charakter mit einer unabhängigen Stellung,*« měli, gen po delšj rozwaze a s tau wýhradau swolugi, aby také ze stawu kněžského byli. Gen we dwau kragjch pamatugi swětské školnj komisary; ale zpomjnkj kněžstwa i učitelstwa mně o nich zdělené neradj k obnowenj té wěci. —

Do hodin, rozdělenj času a předmětů pro národnj školy nepauštjm se, leč s tjm poznamenánjm, že p. Schw. i čtwerfek do školnjch dnů počjtá, což schwalugi, a gen w úterý odpoledne prázdniny powoluge, ač ne s wěrnau důslednostj. Gá, kdybych w té wěci platný hlas měl, úternj odpoledne bych opakugjčj škole pro ženskau a čtwerčej předpolednj pro mužskau mládež zaswětj; neděli ale i swátek se čtwerčejným odpolednem bych odpočinutj dopřál. Rozdjl mezi triwialnjmi a hlawnjmi školami p. Schw. wyzdwihuge, w čem se gen potud srownáwám, pokud se to ostrosti toho rozdjlj týká; na mluwnici kladu při školnjm wychowánj daleko wětšj wáhu než p. sp.; za to však co o zwedenj mládeže ženské wyprawuge, toho owšem welikau widjm potřebu, ale málo rady. — Gedno mne udiwuge, že se p. Schw., znatel našich potřeb vlastenských, ani o tom nezmjnil, aby se we školách českých měst wěcem česky, gako w německých městech německy učilo; gazyk německý ale aby w oněchno na základu českého, tak gako w těchto český na základu německého mládeži se wštěpowal. Tak gen powlownau cestau gedna rodina se z obywatelstwa této země stane, gegjm potřebám se wyhowj, a gen kráwu kráwa, a to toliko we snách Faraonowých, ne pak člowěk člowěka pohltj. Či snad wěčně proti sobě státi a se nenáwiděti má obywatelstwo země této? Toť by arci byla giná! —

S násiljm téměř odstupugi od tohoto důležitěho pagednánj, kterěz z péra muže na slowo wzatého

wyplynuwši, ač zewšad k wywedenj nenj, přede množstwj dobrých myšlének obsahuge. Škola, gsau wůbec mladá, geště oprav potřebuge; nenaučj-li mysliti, nebude průmyslu tedy ani wěku stříbrného, a neuhljdá-li mládež giž we swém garnjm widěnj, že maudrost a ctnost tak se nad zlato štkwěge, že neylesklegšj zlato, co trupel země, proti nim wypadá, dogdeme tjm méně wěku zlatého. Našim ale městským heyskům gest obratné šwjtořenj w němčině wrchem neywyššjho tauženj: nuže, což prawjte o stromu, widauce geho ovoce?

Na str. 99. následuge až 101. wzácny přjdawek ku powědomé račince — aus einem, prý, alten Krebsbüchel; na str. 101. pod názwem: »Weltverbesserung« tragický obraz wnitřnjho stawu našeho wěku, kdež sám pozorliwým okem na swět hledě, rád popisugi slova sp.: »Eine ungeziegelte Begier zu gewinnen u. zu geniessen zeichnet unsere Zeit vor vielen anderen aus.« Škoda gen, že zawěrečná slowa těchže řádků: »Helfet, rettet, die ihr da helfen können,« nedogde prawých ušj a očj. Něco z železného osudu władne také swětem a wěky. Nebo gsau to snad newyhnutelné bolesti porodné nowých dob; pukánj kůry stromownj, aby si nowá wětew prodělala cestu? I suků gest we stromě gako slaupků w stéble třeba. — Dobře se od str. 102 — 105. s tjmto obrazem swěta sdružugi: »Einzelne Mittel zur Verminderung inneren u. äusseren Elendes in der mensch. Gesellschaft.« Plynau ze srdce neylepšjho, lidi opravdu milugcejho; gsau ale, přebudiž Bohu žel! gen pěknými widinami. W tu dobu, an n. p. w prwnjm prostředku čtu: Erhöhung des Preises des Branntweines durch bedeutende Abgaben, Erschwerung der Errichtung neuer Branntweinschenken atd., w tu dobu widjm, gak se rozesjlagj năwěštj po celých Čechách o dobrotě a láci winopalného lju; slyšjm dělňjky na poli u zdi, an si po hořalku posjlagj; čtu o strachu Sasů, aby ge Prusko hořalkau nepřeplawilo, a že tomu gen lácj swé hořalky nadegjti mohau!*) —

Aphorismen über Erziehung v. K. Holzinger zanjmagj str. 105 — 110, mezi nimiž zwlăště čjslo 7. mo-

---

*) Wašnost pan Wotýpka předložil práwě swazek postnjch kázanj „Wýstraha proti pítj páleného.“ Red.

hlo by mnohým přestaunům k uvaženíj podáno býti; a ted následuge od 111 až do 145. »Zweite Fortsetzung des alten Lehrers Herrmann an den jungen Lehrer Morgenbesser.« Gednáf w nich p. H. o některých vlastnostech učiteli k zdárnému wedenj mládeže potřebných, podává swému dopisowateli zbjrku básniček pro děti; mluwj o wychowánj podlé těla, a pak přestupuge na užitečnost přjslowj při wychowávánj mládeže. P. H. gest plodný sp., půwodnj hlawa, a kráčj tedy swau vlastnj neywjce přirozenau a tedy i přjmau a krátkau cestau; we všem ale k následovánj nenj. Rozeznává se chwalitebně od mnoha saučasných spisowatelů wychowatelských swau láskau k náboženstwj. — Konferenčnj pagednánj z Drážďan od p. Štěpánka Sl. redakcj zaslané a gednagjcj o powinném nawáděnj mládeže k způsobnosti (Wohlanständigkeit) swěděj w gakém že stawu tamnj školy, gešto se o tomto předmětu giž bawiti mohau.

Od str. 153. až 196. dočjtáme se, čeho k ochraně stromů třeba, gak mládež zpěwu wyučowati, (toto giž záwěrek pagednánj. w předešlých ročnjcjch se táhnaucjho), a »Lese Früchte,« kdež pod názwem »Überbildung« nenj zbytečno uwěsti, co p. zběratel tjm myslj: »der Unverstand, für Kinder eigene Bälle, Theater, Thee- u. Lesezirkel zu veranstalten, heisst die armen Kinder zu frühreifen Puppen heranzubilden etc.« (Geště něco wjce, než newčasných pondraw z nich nadělati.) — A také toto slůwko nestogj w tom pořadj za přehljdnutj: »Wo hungernde Kinder nach Brod schreien, sei man doch nicht so unbarmherzig den Lehrer (qua patrem) auf die ewigen Belohnungen zu verweisen.« — Odtud počjnagj legendy, básně, pjsně, modlitby atd. až do 202: a na str. 203. stogj zanimawě psané poslednj hodiny faráře Liebreicha z Freudenthalu (widina) »s požeňnánjm Božjm« od Frant. Schuselky, s důwtipnými anekdotami, s kratšjmi (než tato gest) recensjmi, literaturnjmi nawěštjmi až do str. 221. — Tu pod čjslem VIII. otwjrá se běh školnjch nařjzenj r. 1838, skončené na str. 223., kdež přehled odběratelů tohoto školnjho časopisu následuge, okazugjc, že se do půl třetjho tisjce wýtisků min. rokem odebralo. Důkaz, gaké obliby docházj, a poněwadž opěť k 16ti stům zl. wjd. čjsla čistého užitku wbyýwá, přegeme dů-

stognému p. redaktorowi ze srdce té radosti, giž tak hognau měrau z tohoto spasitelného podnikánj požjwá, žadagjce, aby na dlauhé časy geště téže radosti požjwage, nám poučenj, učitelstwu aspoň naděgi k zlepšenj gich osudu a člowěčenstwu zdařilegšj zwedenj mládeže po témž průlewu podáwal.

Frant. Jos. Sláma.

3. Katalog über die sämtlichen Volksschulen u. das dabei angestellte Lehrpersonal in der prager Erzdiözes für das Jahr 1839. Eigentum des prager Erzdiözesanpensionsinstitutes für Lehrer, Wittwen und Waisen. Prag in der k. k. Normalschulbuchdruckerei. w. 4. str. 222.

Gen suchá gména s přjdatkem hodnostj, názwú a důstognostj zawjrá tato kniha, a proto samu sebe gen Katalogem nazýwá, neslibugjc, čeho dáti nemjnj. Gako katalog ale powážená wšemožnau wážnost zasluhuge. Nenjť brzy knihy, kteráž by k takowé dokonalosti rubričné byla dospěla, gako zde spatřuge me; co gen koliw důležitěgšjho a zanjmawého w zewnitřnjch wěcech školnjho ústawu — krom wýstawnosti školy a učitelowa přjbytku — žadati můžeš, wšecko ti kniha tato o školách w arcibiskupstw j powj. Nagdeš tu přes 30 rubrik, genž následugjc články oznamugj: 1) krag, we kterém škola k hledánj, 2) gméno fary, 3) faráře, 4) gméno školy, filiálnj školy, s udanau vzdálenostj od fary, 5) druh té školy, 6) gména obcj a mjst tam přiškolených s gich vzdálenostj, 7) gazyk cwičnj, 8) počet swětnic, w nichž se cwičenj udělugje, 9) počet ke škole schopných, 10) školu nedělnj nawštěwugjcjch žáků, 11) panstw j, na gehož půdě škola, 12) podawatel školy, 13) gméno katechety, 14) gméno učitele, 15) téhož rok narozenj, 16) rok wýučný, 17) — 18) geho důchod na stř. w zl. a kr., 19) zdaž wdowskému ústawu přiwtělen, 20) kde geho byt, 21) gméno pomocnjka, 22) téhož rok narozenj, 23) wýučný, 24) důchod, 25) kdo geho podawatelem, 26) gméno mjstnjho dozorce školy, 27) počet učit. kandidátů, 28) — 29) školnj knihowna podlé spisů a swazků, 30) štěpnice, 31) — 32) zbjrka Swatowáclawská.

Na počátku, gakž slušno, gest celé slawné ředitelstwo škol w arcibiskupstwju s wel. pány dozorcij po wikariátech se všemi přj- a zázewsky swých důstognostj zewrub udáno, což dopisowatelům druhdy tak mjlo, a pro snadněgšj hledánj gest w zadu mjstnj i osobnj regstrjk s proměnami mezi tiskem událymi připogen. —

Cokoliw tedy na šematismu slušně žádati můžeme, všeco tato kniha úplně w sebe zawřjti chtěla. Chybeno-li kde cifrau w udánj roku, počtu peněžitého nebo vzdálenosti mjst; nic nenj snadněgšjho ale i prominutelněgšjho. Negsa arcibiskupstwju w těch wěcech powědom, nemohu také na podobně chyby okázati.

Žebych přál, žeby slušno i spravedliwo bylo, aby se osobnj i mjstnj česká gména českau dobropjsemnostj byla sem wložila, rozum sám sebau nese. Ostatně zasluge podniknutj toto tjm wjce chwály, čjm suššj a protiwněgšj to práce gest, čjm wětšj tauha po dokonalosti tu se spatřuge, a čjm spásitelněgšj účel u wydánj se gewj, an se wýnos cela k zaopatřenj wdow a sirotků po učiteljch wěnuge.

Frant. Jos. Sláma.

B) ROZLIČNOSTI.

Nestranné swědectwj o wzniku cjrkwě katolické.

Od

Antonjna Řeháka,

kaplana w Daubrawici, Litoměřické diécej (A. D. S. J.).

Gak marné gest všeco usilowánj lidské o potlačénj cjrkwě, od samého Ježjše Krista založené, a gak prawdiwá gsau slowa Páně w Ewangelium sw. Matauše 13, 31 — 35. pronešená: stwrzuge opět a opět ořité i niewywratné swědectwj několika desjtiletj, teď po sabě uplynulých; takže i zpupnj nepřátele a protiwnjci náboženstwju katolického we weliký ubjhgaj strach, a gako ze sna wyděšeni protjragj zraky, traubj zhůru a wolagj k au-

toku. Gako druhdy hrůzau pohanský zbledl Řjm, když zawznělo: „Hanibal ante portas!“ w podobném stawu nalezaj se ted nepřátelé Řjma. Prwnj názew změnil o-wšem heslo gegich, a na wálečném proti katolictwu wlagj-cjm praporu stkwj se obljbené, hněwem a žlučj wyrýté: „Papismus *) ante portas!“ Neywětšj však djł přiwětługe k tomu k auplněgšjmu wyswětlenj g-ště: „Jesuitismus!“ Tak se wolá ze mnohých stran a wšecko se wyzýwá k bogi, by se potlačil mocný nepřjtel. Pán však hledj s úsměchem (Žalm 2, 3 — 4.) na tofo malicherné pořjnánj zemských čerwjčků; neboť gest to práwě tak, gako když se mravenišťe zdwihne a ztékati obmeyšlj pewný, na ská-le stogjcy a giž muohému stoletj wzdorogjcy hrad. Anebo snad neplatj i zde neomylné slowo: „Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum!“ (Prov. 21, 30.)

Podobná zkažka stala se opět we Skotsku, kdež swého hlasu proti cjrkwj katolické pozdwihl protestantský časopis „Blackwood's Edinburg Magazine;“ a práwě tento náš nepřjtel má zde wydati swědectwj — owšem ne-stranné — o wzniku a wzrůstu našj swaté Řjmsko-Katolické cjrkwě; čjms podobným okřege každé katolické srdce, an se přeswědčj, že diwotworný, s nebe na zem přinešený kwas wždy stegnuu moej aučinkuge, byžby i zde a tam potlačowán byl.***) Z onoho swědectwj wygjmám však zde toliko dvě mjsta, Britanie a saustátj Americké-ho se týkagjcy :

„W roce 1792,“ pjše ustrašený hagitel protestant-stwa wyzýwage swých saudrohů k bogi, „bylo w celé Welké Britanii toliko 30 kaplj; nynj čjtáme 519 Řjmsko-katolických kaplj, a 43 se gich dostawuge. Tenkráté ne-

*) Dle prawidel rozumné exegesj tolik, co : samospasitelná, Řjmsko-katolická cjrkw.

**) Patně to také dokazuje nyněgšj čas w Pruském králow-stwj wůbec a w diécesj Wratislawské zwlášť. Při wšem utiskowánj gsan návraty do lůna prawé cjrkwě wždy hogněgšj; tak že roku předešlého (1839) úřadowé za dobré uznali: zamłčeti a u wčreg-nost nepodati počet oněch, genž se bludu odřekše do prwnj na-wrátili se cjrkwě; ač se to dřjwe stáwalo každoročně. Gistě ne z giné přjčiny, než by se ukrylo wjězstwj, gakéhož cjrkw uti-skowaná slawjwá a tam i w skutku slawj. Takť se tedy i zde spl-nila krásná slowa, gež pronesl sw. Hilarius: „Ecclesia hoc ha-bet proprium, dum persecutionem patitur; dum opprimitur, crescit; dum contemnitur, proficit; dum laeditur, vincit; dum arguitur, intelligit; tunc stat, cum superari videtur.“

stávalo ani jediného Římsko - katolického kolleje (collegium); nyní se jich počítá 10, více než 60 pensionátů a kapelních škol. Před nedávnem odkázal při smrti M. Blundel, velmi zámožný katolík 200,000 lib. šterl. Londýnskému biskupu (katolickému), bezpochyby, by se rozmnožily ústavy, o nichž právě byla řeč. Mnoho jiných odkazů (legata) stalo se k tomuto účelu. *) Musíme podotknouti, že se ve Velké Británii (bez Irska) počítá (giz přes) 2,000.000 Římsko - katolických obyvatelů. **) — K tomu ke všemu přidejme nepočtené množství protestantů, toliko dle jména jimi gsancích a lhostejnost (indiferentismus) druhého množství, ***) a nemůžeme jinák,

*) Londýnští katolíci uzavřeli, v západním dílu hlavního města stavěti stkvostný a nádherný katedráljn wnitř bohatě ozdobený chrám, v gotickém slohu pro 10,000 osob, a to jedině — z příspěvků. Výlohy gsau vypočteny na 150,000 lib. šterl. Gak se udává, šlo přispívání rychlým krokem.1)

**) Ověm na takové převraty a na to množství do cirkwe katolické se wracujících s upatou pozorností hledj tak nazwaná vysoká, čili panujj cirkew; a některj ze šlechtných Lordů počjnagj nad tím, co as přijti má, wrtěti hlawan. Welmi ctihodný (tak se mu říkáwá) lord Roden podal proto komoře žádost: Římsko - Katolickému náboženstwj odepřiti všecku ochranu, by se tuk zvýšila čest Božj a wjra protestantská, (owšem; neboť toto dwogj gest nerozwjžitelně mezi sebou spogeno) a tím způsobem země nščetřena zůstala před Božj metlau, kteráž potkáwá newěrně žlenu snad ani w noci nedagj pokoge a nedopřegj odpočínauti, burácejj teď až hrozno w přemnohých protestantských hlawách. Powstali však proti tomuto, prwnějšjm nágezdnjkem (Rodenem) podporowanému, řečnjku mužowé, gakož: Lord Westmeath, Brougham, genž se weřegně za šťastné prohlásili, že mohli podporowati bilu wyotročnj. Tento fanatik doléhal w parlamentě i na to, by se budaucně katolickým kněžjím nedowolowalo přjstupu do wězení k wykonáwání swých duchownjch powinností, a k udělowání swatých tagemstwí!! Gak mocná musj býti wjra naše, an tolik strachu, tolik aukčnosti nahánj odpůrcům swým!

***) Tak to následowně w Británii s protestantismem stegně

1) Daufáme, žeby se i poswátjmu loži sw. Jana Nep. wedlo tak, kdyžby po Čechách zawzněl hlas, že z přjspěvků se bude dostawowati pražský korunownj chrám sw. Wjta. *Red.*

2) Gak by si byl a tento staroatliwý pán počjnal, gsa žiw za časůw Gindřichowých (VIII.) a Alžbětjních, kdež odpadljků, a to prawých, bylo tak mnoho? Tuřby byl musel teprw strachem schnauti před metlau Božj!

leč uzawřijti, že papismus (ať nám tjm naspjlagj, gest to předece a zůstane wždy čestné gnuéno, za něž se styděti nám wěru netřeba) we swém pokroku newyhnutelně k wzrůstu spěchati musj.“ — Ted' se teprw ukazuge horliwému obhagci předmět smutku, předmět wšeho politowanj hoden; tam na ty zaslepence, na ty papežnyky w Irsku patřj on, a kdožby se diwil, že se geho po opravách náboženských bažjcej oči autrpnými naplňugj slzami? (Gak rád by on ty milliony blaudjcejch, we tmách sedjcejch katoljků wyswobodil! Gak rád by gim protestantské swobody udělil a železné okowy rozdrtil, gimíž wjže starobau giž sešlá cjrkew, která wšemi nowotami pohrdá a na starém tak auzkostliwě lpj. Než, zaslepenj papežnjci sotwa ho uposlechnau, sotwa se rozhodnau, následowati hmitawé a neustále zhasnutjm hrozjcej swětýlko, gakéz wjra před 300 (prawjm před třemi sty) léty utwořená swým staupencům rozžehla, a proto opomjgj zde Edinburčan wšeho přemlawánj a na wjru obrácej, a pokračuge we swé žalostiwé Jeremiádě takto:

„W nešťastném (!) *) Irsku nalezá se zwláštňj kolleg k cwičenj duchownjch (katolických); náklad naň weđe stát. **) Počet těchto kněžj obnášj 2,500, (gsauť w té zemi 4 arcibiskupowé, 23 biskupů, 8 kollegj — wjce klá-

wyhljzj, gako w řjší Německé. Zde newědj giž ani superintendenti, zdaž něgaké (protestantské) wjry stáwá, čili nic. Bretschneider, Gothaiský superintendent a geden z neywětšjch protiwnjků katolictwa wyznáwá w Darmstadtských nowinách: „Že ted' ani osada, ani wěda, ani duchownj (i. e. protestantštj) pastorowé), ani laik zewrubně udati newj, coby powšechná (wšeoobecná) wjra protestantů byla.“ Upřjmně wěru a neljčené wyznánj, gak daleko to giž s djtkem Lutherowým přišlo! Giž tedy ani ti, genž gsau placeni, by „zdrawé a čisté slowo“ kázali, giž ani oni newědj, co a gaká gest wjra gegich. Smutný to wěru staw! Tak to wšak přigjti muselo; neboť prawdiwé slowo řekl w tom ohledu giž sw. Ambrož: „Merito . . . prodagit patrimonium, qui recessit ab Ecclesia.“ (Lib. 7. Comment. in cap. XV. Lucae.) Mnohem wšak geště podiwněgi znj Bretschneidrowa odpověď na otázku: „Kdo toho winen, že protestanti se swau wjrau tak daleko přišli?“ Kdo má uši k slyšenj, slyš! „To prowinila Řjmská kurie we spolku s protestantskými Jesuity!“ (Tamtěz.) Že nyněgjšj protestant (resp. w Ğothě) newj, co wěřiti má, to zawinil Řjm!! Podiwná logika! —

*) Poněkud má prawdu. Irsko gest nešťastné; neboť dlaubo byla mu wláda macechau, a gest gj w mnohých ohledech až dosud a šlechetné i wážné lordstwo tlačj ge až běda!

**) Náš swědek zapomjná udati, že gest to sprawedliwé a slušné; an se zlatožjzniwá reformacj i zde wšech katolických dů-

šterů pro mužské i ženské — všeliké společnosti a saukromnj ústawové. *) Až přjliš také prawda, že papismus i we Skotsku, zvláštne we východnjm, mnohých dosáhl prospěchů. W gediném městě Glasgowe gest 30,000

chodůw a cirkewnjch magetnostj zmocnila. Sub titulo: Nechati každému, což geho gest!

*) Hle! tak si počjná ona cirkew, která w této zemi wěťšjch přetrpěla sauzenj, než za časůw pohanských cjsarůw. Aspoň byly wšecky auskoky na ni mnohem chytřegi zosnowány, než když zuffila krwežizniwá pronásledowánj prwnjch stoletj. Wěru i zde se ztwrdilo, cirkew katolická že gest onen diwotworný strom, který tjm bugněgi roste, tjm krásnějšjho a hognějšjho nese owoce, čjm wjce geho lupenj od rozpustilců býwá šhubáno a čjm wjce z geho ratolestj býwá zutjnáno. — Škoda, že náš spisowatel we swých reflexjch nepřipadl na otázku: gakby to w Britanii s protestantismem wyhljželo, a čeho by byl došel, kdyby byl trpěti tolik musil, co onen genu tak protiwný papismus? Gak rozsáhlá a při tom gak úrodná kragina rozprostřela by se před geho skaumawým okem, hogných k rozumowánj poskytgjc přjležitostj; kdyby počal od Gindřicha VIII. a prošel, co nestranný děgepis zaznamenal a co se událo až do 11. dubna 1829! Strašliwj gsau to obrazowé, pod gakým garmem úpěli tam katoljci až do swého wytrocenj! Gako za času pohanstwa museli swých služeb Božjch tagně a w neyodlehlegšjch kautech konati, †) a swých dětj do protestantských škol posjlati; neboť školy katolické byly zawřeny, učitelowé wyhnáni, knihy zničeny, materský gazyk wšemožně potlačowán, slowem: wšecko wynaloženo, by se Irský národ olaupil o zděděnau wjru. Skrz 184 roků byli katoljci od parlamentu a každého státnjho úřadu wylaučeni. A negen že potlačowáni, negen že gim překážky činěny, i k tomu byli přinucowáni, podporowati konfessj sobě cizj, nepřátelskau! Až dosud gsau katoljci nuceni, zlatau podporau (daněmi) udržowati rozwyklané stawenj cirkwe Anglikánské. A tato mocj i bohatstwjm honosjce se panj nepřjje? a t. d.“ (Takt se progáďril Hume u přjležitosti saudu, držaném nad gistým Thorogoodem [katoljkem] we wězenj gsancjm, že cirkewnj daň odwáďěti se zpěčowal.) Tolik a takowých wýhod pozjwá tedy w zemi té Lutheranismus, a wýsledek toho? — Wřelý geho Edinburský zastawatel widj se nucena, držeti nad njm pohřebnj řeč! Bylaby o něm zmjanka nynj, kdyby byl tak mnohých zkaušek progiti, tolik pronásledowánj wytrpěti nucen býwal, gako cirkew katolická? Než gak gsem řekl: škoda, že cos podobného našim odpárcům nikterak a nikdy nenapadne!

†) Často slawjwali tagemstwjm nowého zákona — památku smrti Kristowj — w bjdné stodole wedlé nádherného chrámu, gegž gch katolictj předkové wystawili, gehož si wšak přiwlastnila cirkew Anglikánská, a w němž pastor prudce proti katolictwu boguge, utrhnáj a hany na ně sypá! A to na mjstě, katolickými rukami wystaweném, ku katolickým službám Božjm určeném a potlačěnému národu neprávě odcizeném!

Římských katoljků,*) ano i w Stirlingu wystawěli nedáwno nádherný kostel.“ Nynj pohljžj swědek náš též tak truchliwým okem na osady Britanské, a kolik na ostrowech a w osadách biskupstw, tolik ran do geho staroprotestantského srdce. „Na Ceyloně 100,000 katoljků, w Indii 600,000, Trinidad skoro weskrz katolický a 6 missionářů wyprawilo se práwě, by wjtězstw papismu učinili úplným.“ — —

W Americce to pro dotčeného hagitele newyhljžj lépe, neboť „w saustátj Americkém,“ píše on, „kdež před 40 lety teprw katoljci se usazowati počali, počítá se gich 600,000. Magjř arcibiskupa w Baltimoru sjdljeho, 12 biskupů a 341 kněžj, 401 chrám, skoro 300 kaplj, 10 kollegj, 10 saukromnjch ústawů, 5 semenišť, 31 nowiciátů a Jesuitských klášterů, 30 pensionátů pro mladé djwčiny, a 20 škol (?) milosrdných sester. W Baltimoru gest gedna škola pro dospělě, druhá-pro mladé djwky; katolických časopisů gest sedm.“ — Takowé a podobné wýlety činj Edinburský zastawatel wjry Lutheránské w swém wyzýwánj k bogi proti papismu, skoro do všech zemj. Wšudy se však potkává se stegujm žalem. Gakož ale gsau mu věci ty kormautliwé, takž gsau zas nám radostné. A kdokoliwěk to s prawdau dobře mjnj, nemůžé ginák, než radowati se nad tjm, když wjtězj a swé oblažugjej paprsky wždy wjce rozširuge. — Těchto několik slow — opakugi geště gednau — nej zde pronešeno z úmyslu giného, než že to pro každého katoljka nad mjru potěšitelné býti musj, patře na to, že wjra, kterau wyznává, nespolehá na pomoc lidskau, ale prst Božj že gest to, genž gi udržuge a proti všemu utiskowanj chránj. Tjm pak gsem i spolu ohražen a netrefj mue námjtká, gakobych se snad s paubým stjnem potýkati chtěl. Když tyto a giné podobné události katoljk pozoruge, gest nucen wyznati: Ne lidé, ale Páu Ježjš sám řjđj a spra-

---

*) O' Connel však udával ginák u přjležitosti, když společnost k rozšřenj náboženstw katolického 5. čerwence 1839 swé prwj sezenj držela. On stwrzowal, že gest nynj w Liwerpolu 100,000 katoljků, w Glasgowe též tolik; w Edinburce, kdež před 25 lety neywejš 10 katolických rodin se nacházelo, gest nynj 15,000 katoljků. Připowěděl též řečnjk, horliwý tento obhagec utiskowaného národu, že w Londýně w brzku vycházeti počnau nowiny, gegichž gediný směr bude: zastáwati a unožiti prospěchy cjrkw katolické! Pán popřeg sjly a dey swého požeňnanj šlechtnému O' Connelowi! —

wage cirkew swau dle swého milostiwého slibu : „Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam et portae inferi non praevalerunt adversus eam.“ (Math. 16, 18.)

Zpěwy Úswitnj

nebo Roráte swobodného města Tyniště nad Orlicj.

Od

Františka Pelikána,

zkaušeného knihwedaucejho w Tyništi, bljze Králowéhradce.

Sprawedliwá zagisté, ať nedjm wěc powinnosti, gestiť : nábožné obyčege zachowáwané od našich praotců, wraucj horliwostj o wjru swatau w letopisech swěta se stkwau-
cjh, wěrně ano tjm wjre obhagowati a w žiwot uwá-
děti, čjm schopněgšjmi prostředky tito obyčegowé se nám
býti ukazogj, srdce lidské šlechtiti a wzdeláwati, roz-
um pak k oné swětlosti přiwáděti, z kteréž dušewnj
i tělesné blaho člowěčenstwu — a to prawau nábož-
nostj — zkwjťa. —

Takýnto prostředkem saudjm i býti **pobožnostj ú-
switnjch, řečených Roráte**, kteréž spjše ze lhosteg-
nosti a chaulostiwého ba změkklého pohodlj, nežli z ohledů
zdrawotnjch — ano i odrodilstwjm z poněmčilého zpan-
šřowánj se — mnohde zcela w zapomenutj přišlo, zwlášť
po onom moru, gjmž i roráte Prachatické (gak zmiňuge
časopis duchownj 1837 III. str. 456.) zaniklo ; neboť
snádnó každý maudrý otec uzná, že zdrawotnj ohled a
starostliwost o nenastuzenj spjše při nočnjch masopust-
njch weseljch, nežli při těchto pobožnostech úswitnjch
mjsta nalezti by měly, ano časným z lože powstánjmu
škodliwému a nemjrnému spanj, gakož i změklosti, zdra-
wj podmjlagjej se uhágj, duch pak, ona giskra dobrým
Twůrcem nám propůgčeného božstwj, těmito balzamu pl-
nými zpěwy na celý den se občerstwj a ke ctnostem
posjľ. —

Gsautě úswitnj neb rorátuj zpěwowé klassické za-
gisté wýtwarj básnictwj *) staročeského, genž bibli-

*) Gaká to wznešenost, gak smělj let, když w Gradualu po-
čjňá se: W paprsku slunce swůg stánek postavil na wysosti a

čkau zbhlostj nade wšecky chwalozpěwy swětke do-
 prosné ljcoměrnosti a přetwárenosti wynikagj, tudy i
 při každém přezpěwowánj nowé i nowé krásy i spani-
 lomyslnosti našich swatau nábožnostj slowútných praotců
 — nás poznáwati uěj, ano powždy nowých citů w nás
 wzbuzugje, srdce naše šlechtj tak, že statně k nebesům
 powznešená mysl (pozústalý to typus praotců našich we-
 škerau chátrau swětských strastj a nátisků pohrdati nás
 nutj) z mládeže pak útlocité — zbožným zpěwům swých
 otců naslúcbagj — wypěstj mužů, genž budau podpo-
 rau národnosti oslawau vlasti a pýchau spoluwěkých
 swých, „mužů“ dle slow pěwcowých, kterýmž slušj čest
 a djka. Z ohledu toho prawjm i gá: **Tyniště město
 české — nenj neymenšjm mezměsty českými ;
 »muži pobožnj, Bohu milj ctnostmi dobrými
 příkladnými gsauce zde na swětě se stkwěli.«**

Sotwať nalezneme po swé milé vlasti České, po Mora-
 wě sesterské a Slowensku bratrském, města, kdežby krom
 staroslawného Hradce nad Labem a Jaroměře, spanilo-
 kragného Nowého města nad Metugj, pamětné Chrudjmě,
 nábožných Horic a slawených našjm Bogenickým Pra-
 chatic slawněgi a horliwěgi Rorate se konalo, gako zde
 w **Tyništi Orltčném.**

Gakkoli welmi dobře působj příkladem takowéto
 prostředky; genž na wzdělanost národnj wplýwagj a do-

wšecky hwězdy nebeské sprawuge, planety w dlani držj a w swě-
 tle nepřjstpném swé sláwy sedě pro člowěka hříšného ráčil gest
 odtud staupiti; aneb str. 137: Gakžto sklo swé čistoty neporušj,
 když ge slunce swau gasnostj proskočj, též ta panna předrahá
 atd. Wykwětla hůl Aronowa, Koráb Noé k zachowánj; panna nám na
 wykaupenj! Přišels k nám na swět z Panny, gako z růže kwět,
 — Swětlo neytagněgšj s stolice wyšlo neywrcněgšj; růže kwjtek,
 panna plod, hwězda slunce nám vydala! Kdo postjgne onu pro-
 stotu ducha gewjcej se w slowich:

Radostné to dětátko od wěkůw žádáno

Hned od počátku swěta w rági zaslíbowáno.

Po té: Račiz nás spravowati, dary swými darowati a w nás
 mjtj přjbytek swůg, očistit nás, af gsme dům twůg! Aneb: Twůg
 překrásný angel budiž také s námi, Aby žádné moci nad námi atd.
 Wešken swět tobě poddal, a ted' samého se dal, i kdoby ho
 pak nemilowal? — Než komu lze beze slzj wšecky krásy těchto
 angelských zpěwů wypočjsti, kterými Rorate oplýwagj w básni-
 ckém, grammatickém, hudebnjm a morálnjm zhledu! Kdyby šlech-
 nj wydawatelowé nikterak swětu se byli nezawděčili, giž za wy-
 dánj to potomstwo gich welebíti musj, a předce o Matěgi Lito-
 měřickém ani literaturnj letopis zmjnyk neučinil! —

gemu magj u wefegnau známost uwáděti, nedomyšleg se nikdo, že gediné galowé wychwaly Tynišťanů zheldem zachowanj této úswitnj nábožnosti přednášeti woljme, leč pomněti, že tjnto učiněnému powzbuzenj w tomto časopise zadost činjce, spjše dokázati chceme, že Hradec Králowé w této nábožnosti wéwodil nad celým Záhradčjm a kterak po zprávě — ba záhodno gest, by těchto úswitnjch zpěwů se uwedlo gak w městech Pražských, tak i po kragjch našj milowané Wlasti ku prospěchu nábožnosti a národnosti české. —

Gestjť na gewě, že Geho Gasnost zesnulý w Pánu F. rjsař a král náš nábožné paměti — o uwenenj pohřebnjch bratrstew péči měl (wiz Časopis duch. 1839 II.) a z ohledu toho že wzešel rozkaz gub. od 17. čerwna 1835. Čo. 26447., by úřadowé političťj se wygádřili: nacházřli se po kragjch českých pohřebnj bratrstwa, gaký gich půwod, způsob a i konánj.

Pokud témuž předmětu odginud zaslawženého pozoru přáno, směr neb plán moci zákonodárnj (legislativnj) „položiti totiž zákonům swým wždy přánj a zkušenost národnj základem“ i také ginde šetřj, aneb pauze z prwnj wody na čisto — gak řjkagj — odepráno bylo, nelze šetřiti; toliko to nám wědomo, že rada městská w Tynišťi uwážje dobročinné strany týchž bratrstew (pouěkud ač obmezeně w Praze trwagjcej) nešetřila práce, takéto zpráwy *) o půwodu bratrstew pohřebnjch dáti, totiž: Půwod pohřebnjch bratrstew, že staršj gest než snad posawáde smýšleno, ano historicky sáhagj w časy uwenenj křesťanstwa w Čechách, kdežto od biskupů pražských působeno bylo duchownjmi, aby cwičenjm kolednjm pohanských obyčegů, gakož bylo pochowáwanj mrtwých po lesjch a mohylách **) zženjm ***) gich wykořeněno bylo.

Pozděgi pak že asi přišlo obstaránj to spogeno s kostelnj čestnau obsluhan a zpjwánjm žalťáře, co skutek

*) Pokud prawá aneb mylná, lze nyni, ano třeba gest na přeswědčenj w potaz wřiti *wjborné pagednánj o bratrstwech* od Frant. Jos. Slámy, wiz Časopis Duchownj 1839. II. a III. swazek.

**) Mnohde zagisté gměno to w přjslowjch mřstnjch i gměnech se zachowalo, gako u Hořic „bljž Hořelidu na Moheyljku,“ od pohanských snad geště hřbitowů, a že pohřbů takýchto násilně se přetřhowalo, widěti z toho, že na témž mřstě rybňk založen, by se tam pochowáwati nemohlo. —

***) Rukopis kralodworský, i starožitnosti slowanské.

milosrdenstwj tělesnjho na swětské osoby, ano i páni češtj pokládali za čest sobě, před pulty zbrognoše s rozžžatými pochodněmi magjce, pěnjm nábožných zpěwů na rozmnoženj nábožnosti působiti, gak o tom památka Karla Prubky z Rowjna u Matky Božj před Týnem w Praze blíž warhan na zdi wyobrazená *) a králowéhra-decké knihy literátské až posud doswědčuj, kdež muo-ho vládyk českých, tehdaž w Hradci bydliwšjch, co audf pohřebnjho a literátského tam bratrstwa — w časech morowau ranau častěgi nawšlěwowaných welmi prospěšného — wy-podobněno se nalezá. Takto že i nacházj se w městě Tyništi bratrstwo pohřebnj se sborem literátským spogené, kdežto každého z bratřj powinnostj gest: nábož-nost šjřiti, mrawy šlechtiti wystřjhánjm se nekřesťanské-ho žiwota i nestřjdnosti, při čemž mimo chorálnj zpěw o každých suchých dnech za bratry zemřelé oběti mše sw. uábožnau modlitbau přjtomnu býti, žalmy při pohřbu zpjwati a každoročně horěj swjci w rukau magjce, we-čeře Páně pozjwati, čtwrtletnjmi pak přjspěwky se zdá-wati na milostiny a oběti zemřelým spolubratřjm i na schudlé potomstwo gegich.

Následek tohoto přednešenj byl welmi prospěšen; neboť Wysoce Slawné řjzenj zemské w králowstwj Če-ském ráčilo nálezem od 13. prosince 1835 Čo. 53335 toto dobročinné bratrstwo schwáliti a nařjđiti, by ku potwrzenj geho prawidla předložena byla; což se i stalo s přidánjm článku toho: „by každý aud s zachowanjm staročeské poctiwosti, wjry a řeči, podporowal co neymož-něgi schudlé sirotky a wdowy zemřelých spolubratřj, buď přjstřešj, obžiwu aneb wychowanj dušewnj i tělesnj gim přál, nemoha sám, u giných gim zgednati hleděl, ano by i z bratřské pokladnice částka peněžítá chudincům těmto byla milostinau podána a tudy i účinné lásky k bližnjmu gewjno,“ čehožto ztwrzenj od wyššjch mjst wraucně čekáme.**)

*) Wiz Země dobrá země česká 1754 w Hradci Kr. str. 212.

**) Kězby také swým časem o chudé rodiče, wdowy a sirotky spisowatelů našich bylo takto staráno u. p. Swato-Janským Dě-dictwjm, by tudy účel tělesnj s tjmto dušewnjm spogen byl. Wi-děliti gsme gíž krásný a chwalitebný toho přjklad na materi důst. pro literaturu naši přečasně zemřelého Vinc. Zahradnjka. Kdo nezpozneně na ubohého nuzně dne 25. dubna 1837. ze swěta se-šlého M. S. Patrčku o literaturu rozkwětagcj dobře zaslaužilého, gehožto čtyři djtky, Eugenia 13letá, Bibiana 12letá, Adelaida 9letá a Victor 6letý s wdowau Annau, rozenau Zeilenthalowau, w Jaroměři samy sobě odewzdány gsauce, by zaslaužili, aby u

Než dospěšme zatím po vytknuté dráze dosavadních osudů kůru neb zboru literátského w Tyništi a donjinánj naň Hradečanů doljěti, by takto neykrásnějšj stránka wznešeného národnjho rázu praotců našich w swětlosti plně nám se obgewjc odlišila, w gakém stjnu hrůzotemném proti praotcům swým stogjme následowánjm cizokragné swodné modnosti, a že giž čas „by probuzen gsa ze sna žiwého k swé přiweden byl vlasti dědic,“ což gediné státi se může pilným čjtánjm historie neb děgeprawy vlastenské, sestawené a obgasněné přjběhy gednotliwých osad vlasti milené. Protož buď i muě dowoleno swětwti nakreslenj to o rorátujch nábožnostech w Tyništi e historij mjestnj.

An prawě za času toho (Izeli Balbjnowa swědectwj se dokládati), kde Arnoštem Arcibiskupem pražským nábožnostj úswitnjch po Čechách uwedeno bylo, Tyništský chrám Páně — (dřjwe-li stawěn, aspoň za Karla IV. otce Wlasti) Muťinau a synem geho Sezimau z Dobrušky 1361 ke cti a chwále sw. Mikuláše nadán byl; snadno se i domnjwati, že pokudž přjklad neygasnějšjho panownjka toho a otce Wlasti na šlechtu i poddané w králowstwj Českém přicházel, i zde uwedeni byli zpěwowé úswitnj, neli zákowstweim aspoň lidem obecujm a k službě kostela powolaným.

Že wšak Tyniště u wálkách Tábořských, newědomo zdali rukau stawowských aneb německých staupenců (an 1437 dle Somrowy Topografie kališnického duchownjho správce mělo, Oreb pak nad dědinau na bljzku) popelem leblo, a opět 1615 pak 14. března 1686 po čtwté nešťastným pádem nawštjweno bylo; nepozůstalo nižádné památky této úswitnj nábožnosti zlobau času — zpytgjcmu potomstwu.

Wědomo wšak, že braťj češj nebyli nikterak na ngmu těmto úswitnjm zpěwům, ano nábožnost bratrská (1457) dle slow zwěčnělého pěstauna mého, posud neoželeného vlastence, weleb. p. Jos. Černého, nemalé zásluhy o ně měla. *) Třidejtiletá wálka záhubau a ra-

---

zámožnějšjch pp. Wlastenců služby a wycwičenj gim přáno bylo. Neboť dané přjspěwky gako 6. čerwence 1838. w Tyništi od důst. duchowenstwa Geho bisk. Excellencj prowodjeho a giných pp. vlastenců i duchownjch pp. správců kollatuře čiměné owšem dlouhého trwánj mjtí a dle potřeby opětowány býti nemohau.

*) Viz předmluwu k žiwotu Jana Augusty, i Jungmanowu His. lit. čes. str. 69; takéž toho doswěděngj Roráte obdlaužnj

chotem svým práva, urozenstwj, statky i poklady umělecké pohltila, prawé však nábožnosti staročeské kůrd literátských newyplenila. Tyto zohňd těch co fenix oslawený se wyšinuły gako wůbec tak i zde zwlášť, au bratrstwo kráľowského wěnného města Hradce nad Labem swými dopisy lásku tato wybourně podporowalo.

To ztwrzuge wynalezený list uchowaný w listowně rady Tyništské, gegž pro obsahu geho prostomilost i na oslawu staropočestného gměna kralowěhradeckého tuto kladu.

Pogednánj však toto slowům J. D. w. P. Františka Slámy w časopis. duch. 1837. III. list 159 a 1839. II. list o wnitřnjm zřjzenj literátů, že totiž gednjm towaryšstwem wjce účelů za úkol položeno býti mohlo, niterak na ugmu nenj, neodpjrąjc tomu, ale spjše ge opodstatňugjc s ujm stegnohlasně ukazuge, že máme co pykati staročeské poctiwosti a prostoty mrawň, i slohu, gegž poněmčilstwjm nowoswětským ošemetič wypuzeny bohužel nstaupiti musely.

Znj pak list ten gakož následuge :

Pleno Tituto Páni Pani Sodales !

„Dokonce o tom nepochybugeme pp. (brařj), že podlé našeho Wám *přdnj* od nás učiněného šťastně a s muohým požehnánjm přjtomný rok gste stráwili. Pročež i nastáwagjcej 1689 abyste podobně přečkali, z'té srdečné upřjmuosti a Mariánské lásky, kterau s Wámi sgednoceni gme, z nowa přegeme i žádáme. A poněwadž ze všech stran wogska se swoláwagj a k bitwě pořádaj, *) na našich modlitbách to wraucně žádáme, aby Wás i nás w nowě narozený knjže pokoge od wálky wšeliké zachowati a sw. pokog za těchto dnůw našich milostiwě udělití ráčil. K tomu cjli a konci Wám Sw. Patrony **) odsjláme, abys obzwláštnjm orodowánjm swým k dosaženj takowého pokoge nápomocni byli. Datum w shromážděnj našem Mariánském w městě Kráľowé Hradci dne 19. prosince léta páně

---

w Mladé Boleslawi 1535. w 4. wyšlé opět 1735 ; taktěž Samuele z Dražowa Roráte (zpěwy adwentnj) w 4. 8. 12. Roráte aneb starobylé zpjwánj o wtělenj Syna Božjho w žiwot přečisté blahosl. panny Marie, w Praze u Mat. Pardubského, 1617. Jungm. Hist. lit. české. V. 43. 51. 128. VI. 72. 109.

*) Wedenát tehďáz od Leopolda I. wogna Turecká i takéž s Ludwjkem XIV., kráľem francauzským, kdežto Leopold s Dolany i Angličany spogen byl.

**) Obrazy podobné nyněgšjm onluwenčjím.

1688. Za Wás na modlitbách trwagjej bratrstwo ney-swětégšj Rodičky Božj od Angela pozdrawené.

Na obratě nadpis :

Slowútnému mnohowzácné poctiwosti Pánu Janu Kubcowi, města Tyniště nad Orlicj měštěnjnu a radnjmu (titul) Pánu konsodalu nám w neyswětégšj Rodičce Božj pod titulem archangelského zwěstowánj laskawě zmilému do Tyniště N. 8.—

Kdo z nábožných Hradečanů tyto ušlechtilé řádky napsal, nikdo z Tyništské rady nezaznamenal, aniž w Šwendových obrazech Města Hradce dohledati se lze. Přehljžegě za swého úradowánj při slawné radě Města Hradce Králowé citem wraucjmněmé památky tamtéhož kůru literátského, shledal gsem za warhanami (mimo krásný obraz narozenj Páně pohřjehu opuštěný) list přílepený, gehož o 20 let dřjwégšj stárj mi wjry dodává, že snad někdo z těchto dobrých dušj byl dopisu téhož půwodcem, genž s ostatnjmi nábožné paměti kůrů literátských poručen býti zasluhoge.

Wýpis geho gest tento :

Cathalogus.

Rozdělenj pánů kantorů na kůru literátském při kostele Sw. Du-cha s přidánými pány pomocnjky gich na rok 1667.

Prwnj kantor p. Samuel Kastner.

Pan Jan Wadas.		Pan Křištof Beller.
— Wáclaw Teynecký.		— Křištof Bienský.
— Ondřeg Přjhoda.		— Křištof Pech.

Druhý kantor p. Martin Poštjwal.

Pan Tobiáš Wáclaw Šey.		Pan Jan Delinart.
— Matauš Murarius.		— Jan Pekelský.
— Tobiáš Steffan.		— Jan Kamennojk.
— Daniel Kawka.		

Třetj kantor p. Jak. Fr. Střjbrský.

Pan Martin Wáclaw Vogler.		Pan Martin Březowský.
— Alb. Salandes.		— Frant. Kirchner.
— Wiljm Huber.		— Jan Weselý.

Čtvrtý kantor p. Jan Ceyp.

Pan Wáclaw Blaha.		Pan Tobiáš (Bro)zowský.
— Martin Uhljř.		— Tobiáš Rob.
— Wáclaw Černák.		— Jan Swoboda.

Summa všech osob — 29.

Chorus ad Cantores.

Pogďte zpjweyme, prokřikugme stále spasenj swého

přededěma obljčeg geho s djkúčinějum, žalmy prozpěwugme gemu, nebo Hospodin gest Báh mocný. Žalm 95.

Žalmy zpjweyte Hospodinu, nebo weliké wěci učinil a to známo bud' po wšj zemi. Prokřikni a zpjwey obywatelkyně Sjonská, nebo welký gest u prostřed Tebe sw. Israelský. Isaias 12. cap.

Dobře gest oslawowati hospodina a žalmy zpjwati gměnu Twěmu, ó Neywyššj, a prawdu Twau každé noci. Žalm 92.

Conventu 17. Februarii 1667.

Wáclaw Čermák.

To budiž spolu i dodatkem ku krásnému a posud gediněmu wypsánj Rorátnjch zpěwů Králowéhradeckých w časop. Duch. 1838. Z toho tedy patrno, že Hradec králowé po kragi co matka radostnými městy počjnage sobě silau intelektuálnj i w uwedenj této nábožnosti úswitnj na ně krásně působil. Wšak i za našich časů wytrwánj swým w zachowáwánj zděděné této nábožnosti má znamenité zásluhy z nowého gich k žiwotu probuzenj wúbec, zvlášť ale w Tyništi; neboť že i zde pobožnosti tyto Úswitnj newědomo pohromau-li času aneb kým práwem aneb raděgi bezpráwjm ocháblého wěku, ke wšemu což statného a staropočestného, gsau zanikly, gisto gest.

Wšak i tomu Swrchowaným sprawedliwý zde konec učiněn gest; neboť dne 30. kwětna 1779. gakož swěděj Artikule bratrstwa sěpsané (dle propůgčených prawidel města Kostelce) takowéto bratrstwo kůru literátského zase pro rozumnoženj eti a chwály Božj s rozličnými chwalozpěwy od ejrkwe swaté schwálenými w nemalém počtu spolubratrů gsau založili:

- p. František Koenigsmann, rozený Králowé Hradečan, přes čas purkmistr Tyništský;
  - p. Jan Kořan, písmák a latinujk ze škol Jesuitských, magitel Tyništských mlýnů, a
  - p. Jan Steyman, syn někdy syndika Tyništského;
- a takto dotwrdili starau onu prawdu Turinským pronešenau, že

„Muž dobrý w osadě gest osten.“

S welikými nesnázei i obtížemi bylo se gim tehďáz potkáwati při uwedenj této nábožnosti Úswitnj, kdež nestáwalo nižádůých knih tištěných Rorát, ale i těch přemohla wytrwalá nábožná usilownost; neboť mimo

I. p. Koenigsmannowa rukopisu, kterýž téhož nástupce

w purkmistrstwj p. Fraut. Růžička dokonal, kaupil zbor bratrský za 12 zl. dobré měnice exemplár

- II. Josefem Padrem měštěnjnem Hradeckým 1760 přepsaný, na němž w zadu slova: Vivat Philippus Comes de Sternberg.
- III. rukopis teprw z těchto předešlých Jan Kořan pilně zhotowiw zboru literátskému darowal.

Mimo tyto w listu sepsané, zhotoweno bylo méně stkwestných přepisů we čtwrtce od pjsnáka Wáclawa Lukawského. *)

- IV. Neystkwostněgšj však exemplár zhotowen 1898 na loket a palec wejšky od Králowéhradeckého měšťana Františka Černého s půlpalečnjmi tiskacjmi pjsmenami černými a červenými dle rozdjtu nadpisu w osmírádkowém listě, pod nadpisem: Weselý a radostný zpěw adwentnj o radostném wtělenj Pána našeho Ježjše Krista, kterýž přepsal roku 1808. František Černý, mistr kovářský w Králowé hradci; darowán gest 16. kwětna 1827. sboru literátskému w Tyništi. An pak na to we gměnu brátrstwa tohoto k dárci šlechetenému se wyprawil Praecinctor Josef Jiruška s poděkowánjm a oznámenjm, kterak od literátského sboru w Tyništi spoluaudem učiněn a památce nábožné spolubratrů při drahé oběti poručen, — nemeřkal tento šlechetaý muž, staročeské portiwosti **) giný muohem wětšj i stkwestněgšj exemplár w ceně 75 zl. o dewjti řádecjch textu a nor po gedné stránce s wyobrazenjm sw. Klementa a Wawřince a swrchupsaným nadpisem témuž praecinctoru (předzpěwači) darowati, gegž ale tento vlastenskau horliwostj kůru literátskému co
- V. exemplar darem obětowal.

Těto překážce nedostatku textu konečně nynj po-
moženo gest docela, tjm že welezáslužný o vlasteneckau li-

---

*) Muž tento náležj k oněm neřjdkým úkazům w národě našem mužů, kterýž při swé sprostnosti předce všemožně o zachowánj národnosti pjli; tento W. L. dle čtených powjdek skládal české diwadelnj hry pro Tyništské (roku 1837 nechwalně mimo opowězenj prodané) diwadlo, gjmž na zwelebenj městské se působiti dalo, tak newonně a užlechtilě! —

**) Darowaltě tento Hradečan Fr. Černý podobně třetj exemplár brátrstwu literátskému do Třebechowic, než tam méně se toho ugimá lid obecni; ginák by wůkolnj lid wesnický tam za tmy gako do Tyništsě spěchal, kdež na 30 i wjce kujžek ro-
rátjch pauze rolnjkům odprodáno.

teratura włastenec, Jan Hostiwjt Pospjžil s nárarnau obětj 1823. tyto Roráte s notami, weledústogná pak redakej Sw. Jana Dēdictwj w Praze w prospěch paubý text w neylewněgšj ceně tiskem vydala.

Mnohem wětšj wšak obtjzj při uwáděnj Roráte w Tyništi byl nedostatek warhan, gež na mnohé snažné prosby od hradeckého warhanjka dostati lze nebylo. Tu wyprawil se o Tynišť mnohým zhledem zaslaužilý Syndik Jan Kubánek do Hradce nad Labem, kdež w kostele swatého Ducha rorátnj zpěwy poslauchage, dle sluchu organ znamenany za dne spisowal a takauto nesmjrnau pracj na wzdor zlé wůli Volkrtova předchůdce w ředitelstwj choru králowéhradeckého, zhotowené toto djlo do Tynišť přinesl, kteréž složenj ač o tenorowém kljči o tón wýše nežli zpěwowé složeno, tjm že skladatel sám za čas swého žitj tyto zpěwy warhanami prowázel, nikterak na agmu nebylo a artisticcké ceně hudebnj, pouěwadž z počátku 1779 každonedělně od měsice kwětna po požehnánj w kostele se těmto zpěwům, až do Adwentu Tynišťané učili, w tak slawné powěsti šlo, že sám zwěčněný František hrabě Šternberk s oswjcenau rodinau swau a nesmrtelně o slowanské literatury zaslaužilým F. Dobrowským do Tynišť gich slyšeti přigeli, za kteréž přjlezitosti o ceně těchto zpěwů chwalný saud pronesše, neypěkněgšjch sobě wypsati dali, ano i mnohé staré listy rukopisné z listowny radnj na pamáku sobě wyzdwišli.

Wážnost tato těmto starožitným zpěwům národnj nábožnosti prokázana, neméně i gegich hudebnj sjla takéž nepochybně byla přjčinau, že z Tynišť dobře zaslaužilý učitel p. Jos. Hais geden dle Volkrtova složenj oprawený wýpis tohoto orgánu učiniw, do Náchoda, giný pak do Domašjna u Wlašjmi zaslati musel: kdež ctihodný Tynišťan w. p. Jan Wiljmek, nynj w Štěpánowě, tyto zpěwy nábožnau horliwostj uwedl, gež z četného nawšjwjenj gak lidu obecného tak i úřednictwa se těšily.

Přjklad osob wyššjch stawů i důstogenstwj progewený slowem i skutkem nelze ginák, než žeby i ginde na rozšjřenj této úswitnj nábožnosti po wlastech našich wýhorně působil. Nebyl-li gediný králowéhradecký děkan pt. Mauric Kljr, gež osobně roráty zpjwati chodě, wěhlasným přičiněnjm swým i rukopisy kr. hradecké, že prodány nebyly, zachowal, ačkoli pobránj gměnj 25000 zl. a zaniknutj české i latinské confraternacj ubrániti nemohl? Rowněž i neobrozená wěhlasnost duchownj i gin-

de kúry literátcké ndržela, gako w Tyništi, kdež zvláštnj knihy pamětnj kúr literátcký wece, z nichž sobě gedné sřjbrnými puklemi a záponami opatřené Třebechowičtj vlastenci wypůgčili; w kteréž knihy gměna těchto na šřřenj mravnjho a náboženského citu podjlu beraucjch bratrj zaznamenána se nacházagj, a rokem gich zrozenj, přistaupenj i úmrtj, z nichž mimo nadepsané tito pro památku slyšte:

<i>Z duchowenstwa.</i>	<i>Z swětckých.</i>
W.P.P. 1. J. Čenek farář † 1783. } Frant. Rang, kaplan. } ⁽¹⁾	Mimo purkmistry až nap. J. Feigla Pan Jos. Čeněk, úřednj. — J. Hais, Stoček, učitelowé — Fr. Jos. Lud. Jiruškowé. — A. F. Pelikánowé. — F. V. Růžičkowé. — Ant. Wiljmek (viz p. Michlůw Letopis literat. str. 358.)
2. Josef Sadil, farář 1784. } Hynek Schytral, kap. 1788. } ⁽²⁾	
3. J. Šimon, děk. i vikar. † 1833. } Mat. Kužel, farář } ⁽³⁾ J. Krásosl. Čožinský A. D. S. J. }	

Mimo officiály (J. Pitr a J. Malý) a 4 praecinktory, gimž náležj předzpěwánjnj zpěw řjditj a účty wěsti se pěčj o bratrcký přjkrow a insignie.

Krásnj to zagisté záwod, kdež w čase adventnjm lidi zwoněnj na pokog *) od marného heřrenj w tichau domácnost přiwádj, a opěť toto zwoněnj ráno giřnjm časem probuzuge, aby wstal, Pánu Bohu Twůrci swému djky z toho wzdal. Ano stařj i mladj tito, gakoby ducha wěšřjho hlasy dědů swých k wnukům mluwjcej prozpěwugjce swých starostj weselými těmito i dogjmawými zpěwy zapomjnagj, na swé domácj i obecne potřeby ge opádeugjce, k úpěnj nábožnému o slitowánj swrchowaného se wespolek wzbuzagj prosjce. W introitu s úpěnjm otců w předpekľj, by nebesa rosa wydala, nebesa, genžto byla měděnná gako země Zelezná, srdce to lidská! W Kyrie

1) Záslušno znamenati, že tito duchownj páni o uwedenj Rorátňj zpěwů zvláštnj, zásluhy měli, gakož

2) Druzj dwa o přistawenj chrámu páně Tynišťského; kdežto

3) Poslednj 3 o wzdělanost a wycwičenj dušewnj osadnjků swých neměně i w P. M. K. o wnitřnj okrasu swěřených swé spráwě poswátňjch přjbytků, podporowánj chudé školnj mládeže i kněžnice a zachowánj národnjch památek zvláštnj pěče wynaložili, z čehož gim slušné djky tuto.

*) Zwoněnj toto na pokog u wečer w Třebechowicjch se a mnohde ginde s modlenj za dušičky zachowalo; w Tyništi ráno po klekánj o šřte hodině na úswitnj se zwonj, o 3/4 na šestau podruhé, po odzpjwánj pak gradualu po třetj, načež přes Offertorium Patrem a Salve Regina prwnj mše swatá tichá a po skončenj Koniašem prý složené této pjsně Zdrawas Králowno teprw figurálnj rorate se slawj.

„Boha we třech osobách gednoho, by se smilował nad námi, oswjtil swětlem prawdy swé, obžiwil na duši mrtwé,“ slawjce w Gradualu wygitj zswrchu nebes, od trůnu stolice sláwy geho, ze stáuku postaweného w papriskú slunce, w plesánj angelském na swět. W Proze zwěstowánj geho angelem, silným, krásným a mocným i uwjtánj geg na zemi připrawenj srdcj lidských. W Patrem pak pro utrpenj geho wyznánj wjry činj. Zdaž neposlj balzame swým takowáto slova k práci i ctuostným předsewzetjm každé srdce ušlechtilého citu schopné, že po celý čas dennj uskutečniti hledj slow prozpěwowaných příčinenj swým, gakož gsau :

W swětle chodme, nebludme, Krista následugme! — I pročež w hrjšjch ležjme? Rychle wzhůru powstaňme, nechagjce nepravostj budimež pilnj swatých ctuostj! — Wywed' z psychy pyšného — přiwed' k ctuostem hrjšného — člověka každého. — Swětlem čtenj Swatého — d'ábla ať odoláme! — Deyž nám w twé prawdě státi atd. Čeled gsme twá — ať twůg odpůrce w nás mjsta nemá. Wed' nás swým sw. Duchem, ať před Tebau nezhřešjme. Protož se připrawme, všech zlostj zůstaňme. — Pak Pána čekejme! — atd. atd. Zdaž těmito právě klassickými wýtwarj básnictwj a hudby giž djtkám wznešenostj swau krasocitu se ke wzdělanosti prawé newštjppj a lid k důstogněgšjm účelům se nepowznese, než aby nechal schopnostj pilných djtek klopotnými řemesly zaniknauti. Djtě samo widauc wznešeněgšjch osob w těchto pobožnostech djl bráti, choti nabude, by mohlo neobyčegnému pjsmu literátskému srozuměti; na tom giž sobě nemálo zakládagjce, *) zpomjnuá pak po všech cestách Žiwota co muž pochodnj oswěty dušewnj planaucej radostnau útěchau na milené doby tyto, kdež mu přáno bylo — při rorátnj knize za let dětských — slaupkem swým materialnj temnosti čiré oswětlowati! —

Zdaž konečně nade gméno Hospodinowo cos důstogněgšjho a hodněgšjho uctěnj takého a duchownj radostj swětěgšjho? Proč bychom tedy bránili, aneli to, proč aspoň liknowali utěšených těchto pozůstatků nábožné horliwosti praotců swých, lidu našemu propůgčowati a poskytowati? Nemýljm-li se, giž i w časopise tom-

*) Tomu zagisté i přičjsti lze ono množstwj osob w duchownjch i swětšjch úřadech postawených, giuž co mrawnj silau swau mnohá města gako Třebachowice, Hořice, Třebowá, Týnišť atd. se honositi mohau.

to prohlásil se hlas oswjceného gednoho spolupracovníka, že welebnějšiho nic nezná nade zpěw kostelnj dobře uspořádaný. Že prawdiwá byla slowa geho, cjtj zagisté každý, w němž neuhasla giskra nábožnosti, kteráž takofka korunau etnostj našich bohabogných praotců byla, ano negednau gich roznjtla, že u prozpěwowánj welebných zpěwů: Hospodine pomilug ny, gakož i Pomocj twé my žádámy, smilug se nad námi, nedey zahynauti nám i budaucjm Sw. Wáclawe! ohromné zástupy diwých nepřátel ode hranic swaté gim vlasti české zahnali, by nám Wlast a wjru, tuto matku všeho blaha, dědictwj to neydražšj dochowali obráněnan žiwotem i krwj swau. A nastogte! kterak my se toho daru hodnými činjme? hanebně opustiwše ba nestaudně mrawu, řeči i wjry gegich, všeho co nábožného, se šljtjme; ano tak daleko to dokročilo, že lidé duchownj widauce člowěka swět-ského wěcj a důležitostj náboženských se ugjmati, nad njm co nade wlašťowicj bjlau zásnan, ginj dokonce ohawněto a nad uhel duše černějšj, co nepowolaného — nezaswěcence wrtochem, wstřednjm, neli čjm horšjm — býti udáwagj a černj. — Mimo to způsob welebného předzpěwowánj i w samotných chrámech staroslawné Prahy opowrhnauce, nestydjme se gakýchsi rybnikárských prokřikowáčů trpěti, ano na mjsto kůrů literátských w chrámy Páně prawé náhožnosti wzdělawatel-né a zákonu „Sancta sancte tractanda“ gako na úkora ba pro potupu národnosti i wjře uwáděti, snad proto, že ničeho gim dáno býti nemusj, literátského pak gména krátkozraké házliwosti wěk náš — se šljtj a hrozj tak gako někdegšj zpozdilost — černoknjžnictwj se strašila; kdežto naši „literáci“ krom welkých liter čili pjsmen swých kancionalů s cizokragnjmi „literáty“ — gako bratřj Čestj s Pikhardy — ničehož činiti nemagj a neměli! ?*)

Mám zato, že gako w Tyništi způsobem swrchupsaným, bylo by lze u všech kostelů, kdež se pohřebnj

---

*) Za času owšem staršj kůrů literátských magjce swé gměnj, byli (a mnohde, gako w Hořicich gsau až potud) placeni, obstaráwagjce mimo melodické předzpěwowánj, krom služeb Božjch i přepisy kancionalů a Růžence Marianského o těchže slawnostech Volkrtem w hudbu uwedeného i zpiwánj rorát, genž wlasteneckau péčj J. D. P. T. p. děkana a notára M. Hanla za příkaupenj rorát Pospjšilowých chwalného zniku dosáhly. Nestaudno to, kdež gako zde na bljzce pro neplacenj koledy atd. warhan hráti aneb wěšjmi zwonem klekánj zwoniti se lidé zpěčugi.

bratrstwa nacházogj, go s kúry literátskými spogiti, a kde gich nestává snadněgi, než kdy prvé uwěsti; *) aby tjm nábožným a předmětu swatého hodným a důstogným zpěwem ctěno bylo gměno Swrchowaného, gen kdyby welebnj správcowé duchownj s učitelstwem swým wraucně se o to zasadili, tjm spjše by tohoto wýborného staročeského záwodu, z mrtwých wzktjšiwiše k žiwotu nowému a činněgšjmu přiwedli; an gednota o zwelebenj hudby kostelnj i na zpěwy nábožné weškerau účinnostj působj, napotom i ode strany přegasné wlády našj gak swrchu ukázáno, i od wys. důstogné arcikonsistoře ramenem weledůstogné redakcej Dědictwj Swatojankého, wydánjm rorátujch menšjch knjzek **) o snadněgšj uwedenj týchže úswitnjch pobožuostj wýborně pečowáno a bohdá i wydánjm hudby pro warhany, co neypotřebněgšj, pomoženo bude. Neboť přepisowanjm orgáuu že pokléskú se ubrániti nelze, genž celku by náramně škodily, každý snadno uzná a nahlédne. Wydánjm těchto přičinilby wýborně weledúst. zaslaužilý o též zpěwy pan wlastenec kanownjk na hradě Pražském W. Pešina korunn swé na oltář wlasti přinešené oběti i matce swaté cirkwi! —

Welebnj pak p. správcowé duchownj zřizenj bratrstew kúrú literátských neystkwělegšj památujk ***) swého žitj by sobě položili! Nenjť třeba než w spogenj s učitelstwem, chorálnj zpěwáky w těchže zpěwjch wycwičiti, by Chorály, Introit, Gradual a Patrem zpjwati se naučili, pjsně lid samotný snadno schopj práwodem warhan.

---

*) Pozústatky literátských kúrú u sw. Wogtěcha gsem gežtě 1831 nalezl, ano že i u sw. Haštala okolo 1814 české roráte zpjwány byly, ugišowal mě gedem z literákú Tynišských.

**) Při třetjm wydánj nebude od mjsta, když se některé omly a opomenutj opravj, zwlášt wadj nepozorowaná elisj pjsmene l' w minulých časech i ginde u. p. „w papršlku“ sylahau pro njž noty nenj. Mjstněgšj než starý prawopis byloby i zachowanj rýmu podrženjm starého *ú* (chwálu wzdeyme mnohú. — Bohu, ljstost velikú — na člověku Pannu — schranú atd.)

***) Takowýto památujk složil sobě weledúst. p. děkan a bisk. notár Aloys Hánl, gemuž Hořice magj co děkowati za farnj i školnj bibliotéku, za fundacj na 12 chudých, gimíž na zelený čtwrtek památka mylj nohau se udržuge, za fundacj na spolek mrawných djwek, z nichž neymrawopočestněgšj přjspěwek peněžitý za wěno odhodláu, fundacj na přelitj zwonů, za něho přeljwaných, za raucha mnohá pro chrám Páně a mnohá giných dobrých skutků, gimíž se wlasti odslaužil, pjsmem plamenným swé gměno oslawiw k nebesům udástognil!

Zatáli konečně ze swrchu psaných mravných užitek žádného, aspoň toho se dosáhne, že z neslušného zapomenutj wytrženo bude slavné od praotců nám pozůstavené dědictwí, lid pak mjsto naplňowánj krčem zpěwem rozpuštěným, přiweden bude k gedné ze swých powinnosť bljže, chwáliti totiž zpěwem nábožným w chrámjch Páně i welebiti Hospodina, gehož odplata hogná gest w nebesjch!

Žiwotopisowé

w přítomném stoletj zemřelých spoluauďů theologické fakulty na universitě Pražské.

Od

†**Dra. Maximiliana Kav. Millauera,**
cjs. král. rady, professora pastorálky, emerit. rektora university.

(Pokrařowánj.)

XLV. Kolowrat Krakowský (hrabě) Aloys Josef, swobodný pán z Úgezdu, z Božj a Apoštolské milosti Kujže Arcibiskup pražský, římské apoštolské stolice w Čechách, pak w diécēsjch Bamberšké, Mišenské a Řezenské rozený Legat; Geho c. k. apoštolského Majestátu skutečný tagný Rada; králowstwí českého Primas; vysokého arcichrámu Olomuckého Kanownj; Doktor bohoslowj; Senior theologické fakulty na c. k. Karloferdinandické uniwersitě Pražské; ustawičný Kanclěř téže, a Protector studij; aučinkugjej Spoluauď společnosti českého vlastenského Museum; Protektor pražské gednoty přátel kostelnj hudby; Pán na Břežanech, w Dobřegowicjch, w Lauňowicjch, Čerwené Řečici, Nowém Rychnowě, Teyně nad Wltawau, Rožmitálu, Šwacu a Wonšowě. — Z welešlechtného, w Čechách giž přes půl tisícletj kwetaucjho a wysoce zaslaužilého kmene *Kolowratů* pošlý, a sice syn král. českého nevyššjho zemského sudj, hraběte Prokopa Krakowského z Kolowrat, byl w Praze 21. Ledna 1759 narozen. Spřjzněn gsa s neywýtečnĕgšjmi rodinami c. k. dědičným zemj oddal se co domicelár hlawnjho chrámu Olomuckého záhy swému wznešenému powolánj; ukončiw w Praze s obdrženjm tehďáz obyčeg-

ným magisterium libomudrcká — w říjmě, středn křesťanského světa, a sice w německé kolegi bohoslovecká studia, přigal tamže swátost posvěcenj kněžského. Ačkoliw giž zde na doktora sw. pjsma powýšen, a brzo na to též proboštem w Kroměžjři na Morawě učiněn, spastrila geg předce starožitná vysoká škola gehu otčiny co doktora bohoslowj, a pozděgi hlawnj chrám Olomucký co sjdelnjho kanownjka. S thesemi k swé disputacij r. 1783 wydal zvláštnj wýtisk z pjsma sw. Augustina de catechyzandis rudibus. O gehu slawné promocij na c. k. Karloferdinandické universitě wšak červená kniha theologické fakulty, str. 29 prawj: „Anno 1783 die 16. mensis Augusti. — Promotore Adm. Rev. ac Eximio P. Casimiro Raudnicky, Ord. Erem. S. P. August. in eadem Univ. S. S. Theol. Doctore, provinciae Bohemiae Provinciale, Fac. Theol. h. t. Decano, — suprema doctoratus theologici laurea decoratus fuit: Reverendissimus, Illustrissimus, ac Eximius D. Aloysius S. R. I. comes Krakowsky de Kolowrat, L. B. de Ugezd, S. S. Theol. Doctor, Archiepiscopalis ecclesiae Olomucensis in Moravia Canonicus capitularis, et Praepositus Kremsiriensis. — Problema resolutioni propositum: An vaticinium Isaiae C. VII. v. 14. Ecce Virgo concipiet, et pariet filium, e. s. p. in sensu literali? vel typico tantum? aut nullatenus? nativitatem Messiae ex Virgine Maria, respiciat?“ — Z počátku následogjeho stoletj byl giž biskupem Sareptským in partibus infidelium, a starožitnému welebnému sjdlu co generálnj wikář předstawen, gehož ducha plná horliwost w paměti oněch žige, gimž popřáno bylo, geg giž w tehdegšjm gehu činném oboru poznati. Tak u př. prawil Gilgj Chládek w swých, Bemerkungen über wichtigere Gegenstände der Pastoral, 4. sw. w Praze 1802. str. 273. wýslovně o něm, ze byl prélat čjrkwe, genž by byl prwnjm stoletjm čest činil, kdyby byl tehďáz žil, a o němž se skutečně pochybowati musj: zdaliže vysoká a wznešená hodnost biskupa geg, aneb on wice gi zdoj? — Načež geg r. 1811 Geho c. k. apošt. Majest. neymilostiwěgi za biskupa Králowéhradeckého, a 5. Zářj 1830 za knížete-arcibiskupa Pražského a primasa králowstwj Českého gmenowati ráčil. — K oslawenj ewangelické perikopy o dobrém pastýři, připadagcej na druhau neděli po welikonoci 1831, u přjležitosti slawné gehu iutronisacij, wyšla následogjjej gadrná přjležitostná řeč: „Reverendissimo ac Celsissimo Principi D. D. Aloysio Jose-

pho Krakowsky e S. R. I. comitibus a Kolowrat L. B. ab Ugezd, Dei Gratia Archiepiscopo Pragensi etc. ipsis inaugurationis solemnibus, die 17. Aprilis A. D. 1831. Franciscus Caroli, S. M. Eccl. Praepositus, et regni Bohemiae primus Praelatus gratulatur. — Litomericii, typis Car. Guil. Medau;“ kdež mezi jiným o Královéhradecké vrchní pastýřské hodnosti také zní: „Denique Reginohradecium contestatur, quod Te ereptum sibi pastorem vigilantissimum, (quem neque ulla morbi vis, ab episcopalium munerum functionibus removerit); eo acerbius dolet, quo libentius, continua annorum quindecim serie, in Tua pietate, Tuis exemplis ac monitis, saluberrimisq. Tuis institutionibus, unice acquiescere consueverat.“ — Tento nový církevní knižka dal pro nepomjitelnu památku na onu powzbuzující slavnost, dle příkladu některých svých předchůdců několik měsíců později na vlastní antraty panem H. F. Langem ve Wjdni dva rozdílné velmi zdařilé památné penize v zlatě, stříbře a bronzu raziti, a pak weleslavným auřadům, jakož i stáwagejm učeným a duchownjm gednotám rozdati. — První, menší a lehčí, co zlatnjk (dle rytje z Madru mincownj mjry 23) ukazuje na gedné straně knižecj arcibiskupský znak s hraběcjm Kolowrat-Krakowským srdcowitým štjtem, s nápisem okolnjm: Aloysius Jos. Krakowsky e com a Kolowrat — na druhé slova: D. G. Princeps Archiep. Prag. Sed. Apost. Leg. nat. Reg. Boh. Primas. — Sedem occupat die XVII. Aprilis A. D. MDCCCXXXI. Druhá též tak welká a těžká obsahuge na gedné straně a sice we dwau řádcjch kolem arcibiskupského gako přewěgšj utwořeného štjtu nápis: Aloys Josef Krakowský Hrabě z Kolowrat. — Usazen na Arcibiskupstwj Pražské d. 17. Dubna 1831. Na druhé straně ale při západu slunce pod stromem sedjeho několika beránky obklopeného dobrého pastýře s nápisem: Znáám swé, a znagi mne mé. Jan. X. Ohé budau geště po mnoho stoletj ozdoba negen vlastenských ale i mnohých cizinských sbjrek mincownjch. — Co neywyššj pastýř požjwal však, bohuzel! gen na krátce nábožnau útěchu u spravowanj církewnjch záležitostj we vlasti swé; kterážto příliš záhy úmrtjm swé duchownj neywyššj hlavy bolestně překwapena byla; neboť giž 28. Března 1833, následowně w krátkém čase po poswěcenj, 3. Března t. r., gjm k útěše bezy opět osiřelé arcidiécesj zwoleného suffragana, raněm gaa okolo 2. odpolednj hodiny mrtwicj, skonala tento ucy-

důstognějšj kmet w 9 hodin wečer. Pohřebnj průwod konal se 31. t. m. značiw zřegně gak wysokau důstog-
nost zwěčnělého tak všeobecnau sdlnost obywatelů we-
škerých měst pražských nad tauto truchliwau událostj.
We 4 hodiny, po ukončenj slawného pokropenj, bral se
průwod — osiřjhán gsa sborem měšťanským, prowázen stu-
dugcej mládežj, weškerými mjestnjmi duchownjmi řády, fa-
ráři ze všech měst Pražských, a čtyřmi fakultami uniwer-
sity; sledowan truchljcin přjhozenstwem a neywýtečněg-
šjmi audy vysokých auřadů, wysoce důstognými kanownjky
wždy wěrné kapitoly hlawnjho chrámu z arcibiskupské-
ho sjdla wšude nesčjslným množstwjm obklopen (wiz Praž-
ské nowiny od 9. Dubna 1833. čj slo 56.) při ustawič-
ném zwoněnj všemi zwony do kr. metropolitnjho chrámu
sw. Wjta, kdež gehu tělesná schránka prozatjm w kapli
neyswětějšj Trojice před kostelem, podlé wěže umjstěna,
a po tři následugcej dni wždy o 10té hodině slawné exe-
kwie držány byly; — až pak dle progewené žádosti w gehu
poslednj wůli, giž před několika lety wyhotowené, a po
obdrženém k tomu vysokém powolenj 11. Dubna o 5té ho-
dině odpolednj do hrobky wedlejšj Pernšteinské neb Mo-
rawské kaple u prostřed rakwj obau swých oslawených
předchůdců, pražských arcibiskupů, Antonjna Petra Pí-
chowského †1793 a Wácl. Leopolda Chlumčanského †1830
položen gest. — Čtyřasedmdesátiletý žiwot, gak úmrtnj
zpráwa od wysoce důstogné kapitoly zněla, tak welebně-
ho, dobrého, lidumilowného, nábožného a zaslanžilého
wrchnjho pastýře, — od autlé mladosti neyšlechetuějšjmu
powolánj zaswěceného a w neyznamenitějšj aučinkowanj
postaweného — podalhy ančastnjkům wjce wznešených pa-
mátek než w Zlomku gehu žiwotopisu w Časopise tomtu
IX. ročnjk 1836. 4. sw. str. 739 a 740, gakož i w
tomtu žiwotopise ohledem gehu účela uwedeno býti mohlo.

XLVI. *Fišer Karel František.* Nižšjmu studium od-
dal se na gymnasium w král. kragškém městě Žatči, kdež
se 22. Čerwence 1762 narodil; filosofická a theologická
studia odbyl ale na Pražské universitě, a sice poslednj po
něgaký čas eo klerik prémonstrátského řádu na Strahowě,
z něhož wšak pozděgi do swětskoduchnownjho stawu, do
tehďáz stáwagjeho c. k. generálnjho semináře přestaupil.
Zde byl následkem vysokého c. k. dwornjho úkazu od
14. Čerwna 1787, gjmž zawedenj zvláštnjch préfektů a
spolu korrepétitorů pro důležitějšj bohoslowecké předmě-

ty najzeno gest, za préfekta a korrepeřitora pastorálnj theologie gmenowán, a po skončenj swých stúdiř 10. Srpna 1788 Litoměřickým biskupem Arnořtem hrabětem z Waldšteinu na kněžstw j poswěcen, načež 15. t. m. we Worařicjeh, k Litoměřickému kapitulu jmu děkanstw patřjcm statku, swau primicj slawil. — Po složenj předeřsaných přjnsných zkaušek podrobil se 19. Čerwna 1790 inauguralnj disputacj, načež 22. k doktorstw z bohoslowj dospěl. Ku konci r. 1791. obdržel w Praze učitelkau stolicu řeckého gazyka a nowozákonnjho biblického studium, kterýžto auřad pak práwě tak horliwě a uměle, gakož obezřetně a přjnsně až do 9. Března 1809 zastáwal, w kterýžto den za kanownjka metropolitujho chrámu w Praze zwolen gest. Předce wřak podržel s onau učitelkau stolicj spogenau synodálnj examinaturu čekanců pro farnj beneficie až do r. 1815. Týkage se bohosloweckého c. k. direktorátu nad studiem, byl giž, gsa professor, 9. Listopadu 1804. tehdeřjm wysoce důřtogným teplským opatem a theologickým c. k. direktorem pauem Wawřiacem Chrysostomem Pfrognerem na mjsto dosawadnjho, na Gihlawské děkanstw powřýřeného professora německé pastorálky, pana Mariana Miky — slawnému zemskému řjzenj za prodirektora nawržen; od kteréhožto poukázánjm k přewzetj dalřj spráwy zplnomocněu, od G. c. kr. Milosti 24. Února 1806 potwrzen, po úmrtj pak práwě gmenowaného bohosloweckého c. k. direktora r. 1813. za skutečného theologického c. k. direktora nad studiem a přéseřa fakulty gmenowán. — Za děkana theologické fakulty a spolu přjřsedjcjho akademického senátu zwolen slawným gubernium giž pro rok 1797, uniwersitau ale pro rok 1806 a 1818 za rektora, mjstokanceljře a přéseřa akademického senátu. — Hodnost skutečného českého c. k. ěubernialnjho rady a referenta w duchownjch záležitostech obdržel gako kanownjk c. k. dwornjm dekretem od 17. Března 1815., zastáwage gi, s počátku we spogenj s theologickým direktorátem nad studiem, kterýžto pak pro mnohé a důležitě práce r. 1816 opustil, až do 6. Řjgna 1823, kdežto za metropolitujho děkana a preláta hlawnjho chrámu sw. Wjta w Praze wywolen gest, načež také hrzo přjřsedjcjm českého stawowského wřboru se stal. — Od nynjčka oddal se wřhradně a skero s partnřm stranějm se wřech giných poměrů, pauze swým nyněřjm záležitostem; konečně byl geřtě za probořta per acclamationem zwolen; skonak wřak w 11 dnech ná-

sledkem opakované mrtvice po krátké nemoci, a nice dne 31. Srpna 1833. — W 6. ročnjku přítomného Časopisu pro kat. duchow. 1833. 3tj swaz. str. 505. položený krátký žiwotopis geho sandj právě o něm: že byl pravý, přjsný a neauhonný kněz, a šlechetně a důstogně smeyšlegjcz učený. —

(Pokračowánj.)

Obraz sw. Jana Nepomuckého

od polského maljře Šmuglewice we farnjm kostele Machnoweckém, w Gubernii Kygewské.

Od

Jachima.

Úcta sw. Jana Nepomuckého, gakož wúbec we všech okolnjch zemjch mocnárstwj Rakauského, tak zvláště w Haliči welmi rozšjřena gest. Nemine se s prawdau, řekneme-li, že sotwa w Čechách samých wjce obrazů a soch toho Swatého widěti gest, gako zde, kdežto dobrá polowice soch Swatých negen na mostech, ale i giných mjstech našemu Swatému náležj. *) Ano neobmezujc se hranicemi mocnárstwj Rakauského rozpróstranila se úcta sw. Jana i na sausednj králowstwj Polské a země někdy k němu náležewšj, kdežto w rovné rozsáhlosti až do dnešnjho dne se udržela.

Nowým a zagisté nepatruým důkazem wýroku našeho gest umělecky malowaný oltárnj obraz toho Swatého w kostele Machnoweckém na Ukragině, gegž léta 1789 hrabě Peot Potocký, wévoda Kygewský w Benátkách od slawného tam se zdržugjeho Polského maljře Šmuglewice za 1000 dukátů kaupil a w nadřečeném, od těch časů našemu Swatému zaswěceném chrámě na welkém oltáři k weřejné účtě wystawil. Gedna kopie obrazu toho má se nacházeti w Praze; kde ale, powědomo nám nenj. Periodický spis polský pod názvem *Rusalka*, w djlu druhém, we Wilně roku 1839 wylém, na str. 279 takto o obraze tom píše: „Wáclaw IV., král Český, nemoha přinutiti sw. Jana Nep. k wyzrazenj tagné zpowědi man-

*) To samé gistjm i o Merawě.

Red.

Zelky swé Johanny, patřiw večernj dobau z oken zámku swého widěl toho swatého muže procházeti se po mostě a wyslal k němu služebujků swých s otázkau, zdali wy-
gewj tagemstw? gimžto i přikázal whoditi geg do Wltawy, kdyby se zpěčował, učiniti tak. Sw. Jan ale, ne-
wyzradiw tagemstw zpovědi, byl hozen do wody; — a wý-
gew gest předmětem obrazu našeho.“

„Sw. Jan oblečen w rauchu kanownickém s odkry-
tau hlawau padá úkosně k lewé straně s založenau pra-
wan nohan, lewau se poněkud o řimsu mostu opjrage,
do wody. Padagjcjm ukazoge se angel držej w prawé
ruce palnu s oblčegem z cela k němu nachýleným. W
oblčegi sw. Jana gewcej se odhodlanost a oddánj se do
wúle Božj, swědčj o uměleckém powolánj maljře. Po-
korné oči a rozpiaté ruce představuj wýborně služeb-
njka na winici Páně pracujcejho, geuž časna smrt při-
gjmá s důwěrau w žiwot wěčný. Dwa na mostě stogcej
wogáci, nepochybně ti, gežto král k vyplněnj ukrutného
rozkazu wyslal, diwj se wýgewu anděla, a gedu z nich
rukau přes most nataženau gewj strach a bázeň na ble-
dé twáři a zdá se mluwiti: „Wraždu gsme spáchali,“ an
zajm druhý gako zkamenělý mostu se chytá. Neméně i
dwě měšťanské osoby přistaupiwšj k wogákům diwj se
wýgewu tomu. Wšecky giné osoby rozličného stawu i
wěku, dle charakterů swých wýborně wyznačené, tak gsau
rozstaweny, že ze vzdálenosti gich od sebe wýborně po-
zuali lze ohromnost slawného mostu. Ze vzdálj ukazu-
ge se na řece loďka se třemi rybaři. Neywětšj pozor-
nosti hodna gest podoba anděla předstaweného w letu s
twářj tak nakloněnan, že gen wrchnj gegj část widěti lze.
Tak i ruce sw. Jana zdagj se wycházeti z pozad obrazu.
Optika i barwitost obrazu toho gsau na neywětšj doko-
nalosti. Dewatenácte osob s celým gednjm sklepenjm
mostu při mdlém večernjm swětle předstawil umělec náš
na prostranstwj plátna w šjř 4 a w dél 7 loket.“

Zpráwu tuto z dotčeného časopisu Polského ga-
kožto milé našj vlasti se týkajcej neprodleně sdělugeme
wlastencům našim, naděggjce se, že gim neméně wjtanau
bude, gako nám čtaucjm potěšitelnau byla. Patřj to za-
gisté mezi úlohy kraganů našich tak četně roztraušených
po všech swěta končinách, aby ze všad hlasy a zpráwy
o všech wěcech vlasti našj se týkajcejch sbjrali a doma
pozůstalým bratřjm ochotně sdjleli; čjmžby mnozj z našineč
gasněggšjch náhledů nabyli o stawu našem k cizinstwu, a

pokladů domácích i o cizincův veliké ceny nalezšých lépe sobě wážjce, k cizotám slepě lnauti by přestali. Mnohých wýtečných přednostj vlasti našj nepoznáváme díkywe, leč až nás osud s nj rozlaučil, a často musej cizinci nezdržných otčiny synů napomjnati, gak že vlast, za kterau se z hlaupe pŕchy stydj, nad mnohé jiné wyniká a gakže sama by přjčinu měla, spjše za ně se styděti. Bohužel! ano wyznati musjme, že není tak lehko země, genž by tuto nepřjgemmau prawdu tak často zkaušeti musela, jako právě naše milá vlast, w čemž nás jedině lepšj budaucnost a důwěra w maudřegšj wychowánj mládeže našj potěšiti může.

Nábožné skonánj Marie wéwodkyně Wirtemberské.

Weřegnj listowé podáwagj zpráwu sepsanau od zpovědljka zesnulé wéwodkyně, z ujj opět patrno, gak do bře gest umřjti we wjře katolické. Znj takto: „Ke cti náboženstwj a k wzděláuj každého tyto řádky čtaucjho podávám tuto krátkau, prostau a dokonalanu zpráwu o nábožném skonánj Gegj král. Wysosti wéwodkyně Wirtemberské, rozené princezny z Orleansu, tak gak na den smrti gegj, t. g. dne 2. Ledna r. b. u wečer sepsána byla. Když wéwodkyně dne 20. Prosince r. m. z Genuy sem přigela, dala mne požádati, bych za ni w hlawnjm chrámu Mši sw. w ustanowenau hodinu slaužil, aby w tu dobu také swau modlitbu konati mohla. Na nowý rok w 7 hodin ráno gsem byl k nj powolán. Čhtěla powstati a na odpočiwadlo sednauti. Tjnto namáhánjm, a zwlášť horliwostj, s kterau se k důležitému podniknutj připrawovala, upadla do mdloby. Brzy wšak se zotawišj, zpověď swau náležitě wykonala a neyswětěgšj swátost přigala. Následugcej noci gsem bděl we wedlegšjm pokogj; ona mne nedala wolati, mluwila ale s welkan spokogenostj o swatém gednánj, které za dne byla podstaupila. Přjštjho gitra mne dala zawolati a opakowala swau zpověď. Prawila mi, že staw swůg dobře zná, že toliko láska k gegjmu manželi, k gegjmu synu, k gegj rodině, a

zwlášt k gegj dobré matec gi geště k swětu wjše, a pak láska k Bohu, zwlášt z ohledu gegjho manžela, gehožto přestaupenj do cirkwe katolické by se geště ráda dočkala, pak že ráda zemře. Dlanho rozmlauwala se mnám o náboženstw a zbožnosti, o dobrotě a lásce Božj, o marnosti wšeho wezdegšjho a o wěčné blaženosti. Pak gsem gj nawrhl, aby swátost poslednjho pomazánj a papěžskau absolucj přigala. Ochoťně přiwoľiwši, přigala téhož dne obogj s wraucj pobožnostj, a prosila mne pak geště, bych gi wyrázel wěcmi, které se na náboženstw a staw gegj wztahuj. K přítomným mluwila o neydwležitějšjch wěcech náboženstw se týkagj, a manžela swěho několikráte snažně žádala, by gj sljbil, že se stane katoljkem, a že swěho syna dokonale wychowati dá. Wěwodowi z Nemuru prawila s doloženjm, aby to i swým bratrům powěděl, že mimo náboženstw žádná blaženost a nic dwležitěho we swětě nenj. „Wy, kterj nábožnj negste,“ prawila wšem přítomným, „wizte, co gest náboženstw. Bylať gsem blažena, počítám nynj wěku swěho 25 let, umjm ale umřjti a ráda umjráj; Bůh mi mé hřjchy odpustil a obdať mne blaženostj wěčnau, neb gsem geg wždy milowala.“ Pak ležela asi tři hodiny tiše, častěgi se usmjwagjc, an okolo stogjcj neobyčegně pohnutí byli; chtěla mne wždy u lože swěho mjti, a kdykoli manžel gegj na ni promluwiti chtěl, wljdně mu to odepřela, poznamenagjc se spasitelným znamenjm křjže. Swá poslednj poljbenj wtiskla na obraz Ukřižowaného, poslednj zrakj swé k nebi obracowala. Tázala se mne, máli gistau naděgi přigjti do nebe, a když gsem gj odpowěděl, že nebesa, by gi přigala, se otwjragi, pozdwihla wraucně oťj swých wzřuru, zůstanauc w položenj takowém až do swěho skonánj, které po osmé hodině z wečera následowalo. Nikoho geště gsem tak nábožně umjratu newiděl. Poklid, duchownj sjla a angelské usmjwánj wěwodkyně nemohlo, než z wraucj nábožnostj a ze zwláštnej milosti Božj k duši Neywyššjmu tak obljbené pocházeti.“

W Pise due 2. Ledna 1839.

Fanteria.
kapitulárnj wikát
w diécēsj.

**K Dědictwĳ swat. Jana Nepomuckého
w Růžnu a Lipnu měsĳcĳch za Spoluaudy přĳstaučili:**

P. T. P. a p.	zlatý	šĳdy	wyt. podán
<i>Neznámý a negmenovaný duchownĳ otec.</i>	1000	Zkl.	—
<i>Škola Něm. Brodu, dob. p. Holakowsk., c. k. g. ak.</i>	20	III	1
<i>Ant. a Veron. Sinice, saused w Nadrybách, Plz. v.</i>	10	III	1
<i>Klára Horová, sausedka w Pláni, Plzen. vikar.</i>	10	III	1
<i>Mater M. K. Materna, učĳt. u Worš. na Kut. Hoře.</i>	10	III	1
<i>Leopold Mostbek, měšĳt. a školdozor. w Nimburku.</i>	10	III	1
<i>Josef Wowes, měšĳt. obchod. w másle w Praze.</i>	10	III	1
<i>Kup. Trinks, řádu Piaristů, prof. wych. w Buděg.</i>	10	III	1
<i>Mat. Jana, kněz řádu August. w Lnářĳch, w Buděg.</i>	10	III	1
<i>Jan Molnar, výměnkář w Pláně, Plzen. vik.</i>	10	III	1
<i>Eleon. Jansky, uroz. z Ehrenblumu, z Plany, Plz. v.</i>	10	III	1
<i>Škola w Wel. Retowě, w Králohr. diéc. Lanskr. vik.</i>	10	III	1
<i>Wácl. Landmann, kap. w Nezaunyslicĳch, Bud. diéc.</i>	10	III	1
<i>Jakub Kubišta, kaplan w Buděticĳch, Bud. diéc.</i>	10	III	1
<i>Jan Mariško, farář w Kowanicĳch, Kráhl. diéc.</i>	10	III	1
<i>Martin Diwĳšek, mlynář z Podhnausic, Litom. diéc.</i>	10	III	1
<i>Jan Štambor, syn J. Štambora, pekář w Podhnausic.</i>	10	III	1
<i>Františka Pelikowská, špitálnice w Hradišti.</i>	10	III	1
<i>Jan Urban, učĳtel w Zlonicĳch, Arcid. Budin. vik.</i>	10	III	1
<i>Aloys Witowsky, dok. lék. a lazeb. w Kosmonos.</i>	10	III	1

**Druhý zakladatel Dědictwĳ
Swatojanského.**

Dne 13. Čerwence odewzdał w domě redaktorowě neznámý gakýs duchownĳ, dle wýpovědi swé spoluaud Dědictwĳ swatojanského, 1000 zl. strĳb. s přĳpogeuým tjmto listkem:

„Nĳže psaný přĳnásĳ tuto pro rozmnoženĳ cti a sláwy Božĳ, gakož i pro spasenĳ swýĳch milýĳch vlastencůw k Dědictwĳ sw. Jana Nepomuckého w oběť swůg podĳl po Pánu otci, (kterýž u mne w roce 1838. gmenowitě na slawnost sw. Jana Nepomuckého skonál,) genž záležĳ w gednom tisĳci zlatýĳch na strĳbře; a přĳpoguge tu gedinau prosbu, by gméno geho milostiwě zatageno zůstalo; s doloženĳm, že ústaw nižádným způsobem obtěžowati nechce, a

svým dosavadním jedním výtkem milerád i budoucně za wděk bráti bude.“

»W neyhlubšj uctivosti a šetrnosti

Neyponjženěgšj.«

W Praze dne 13. Čerwence 1840.

Gestliže nás horliwost důstogného pána děkana Plaského Josefa Streera wysoce potěšila: takť nás naproti tomu přjtomná welikomyslnost a neobmezená štědrost welice překwapila, a užásnutj nám způsobila; při čemž spolu podiwu hodnau skromnost, neziššnost a pokoru dosti oslawowati nemůžeme. Zdaž tu nestogj dost gasně před očima našima, že náš ústaw Nebeský Pán sám má w swé mocné ochraně, a že swatý Jan skutečně zůstává milostným pěstannem Dědictwj swého; neboť widjme, že což prospjwá k duchownjm užitkům, že geho prostřednictwjm utěšený pokrok činj. Neznáný gest nám dobrodinec, kterýž Dědictwj Swato-Janské w poslednjm čase tak slawně obohatil, a však Bohu gest známý, a protož zůstane památka geho na wěky w požehnánj; neboť welmi dobře slyšeti se dá o něm slow swatého Ewangelium: „Mněhoděk, služebnjče dobrý a wěrný, že gsi nad málem byl wěrný, nad mnohem tebe ustanowjm; wegdi do radosti Pána swého.“

Což mimo to znamenitého tato událost sebau nese, a čehož sobě redakcj dosti wážiti nemůže, gest, že se nadjti lze, že přjklad tento nezůstane bez následownjkůw. Slowa pohybugj, přjklady přitahugj. Snad i tento přjklad dle slow I. Machab. 2, 51. „Pamatugte na skutky otcůw našich, a dogdete za to sláwy weliké, a gména wěčného,“ mnohým pohne, a ducha geho k štědrému obdařenj Dědictwj Swato-Janského naklonj: wzrůstati bude počet dobrodincůw geho, přibýwati bude gemu sjly, aby rozšjřilo swé účinkowánj, a wzrostlo jako strom, gehož wětwe sahagj daleko široko, a pod gehož stjnem mnozj duchownjho odpočinutj a občerstwenj docházj. Wjmeť sice, že nenj každému možná, aby za žiwa přjkladu negmenowaného dobrodiuce následowal; však což mnohému nenj možno za žiwa, možnáť bude, z částky aspoň, při poslednj wůli. Komuž Bůh požehnáwal za žiwa, a kdož nemá welmi chudých přjbuzných: nezapomjney, když odkazowati bude djl swého gměnj chrámu Páně, gemuž byl předstawen, a djl chudým swé osady, djl giuým užitečným ústawům

něgakau aspoň částkau obmysliti Dědictwí Swato-Janské. Duchowním zagisté neywjce přislušj duchowním ústawům napomáhati; a to sice netoliko za žiwa, nébrž pokud možná i při smrti. Wynakládá-li duchowní správce gměnj swé k tomu, aby sjmě spravedlnosti, kteréž sám wyučowáním a šlechetným příkladem za žiwa rozsýwal, i po geho smrti w srdcích prawowěrného lidu gínými spasitelnými prostředky se zúrodňowalo: dogista na neylepšj gistinu ge uložil; anoť nás potwzuge w tom swaté slowo Páně řkauj: „Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti (t. g. z bohatstwí, — kteréž není prawým, nepomjgegjcím pokladem, gako ctnost, kteréhož člověk welmi lehkó nepravým způsobem nabýwá, a kteréž geg welmi lehkó k nepravostem přiwésti může), aby když zahynete, přigali wás do wěčných stánkůw.“ Čím wíce dobrodincůw bude mjíti Dědictwí Swato-Janské, čím hogněgšj budau geho důchody: tím wíce a tím laciněgšj knihy spasitelného obsahu wycházeti budau; aby gako se wzděláwá králowstwí Božj w srdcích prawowěrného lidu zwěstowáním slowa Božjho pracj duchowních pastýřůw, aby tak se utwzowalo doma nábožným čtením a spasitelnými, ze žiwota wzatými příklady. Neboť dle aumyslu páně zakladatelowa nemá bohatnaudti Dědictwí Swato-Janské penězi na gistinách uloženými, nébrž stkwjti se má wydáwáním spasitelných a neylaciněgšjch kuňh pro lid, a sláwy má docházeti ušlechtěním mrawů lidu obecného.

Že pod ochranau swatého Jana Nepomuckého z Božjho požehnánj wždy wíce růsti bude Dědictwí Swato-Janské, důwěrně očekáwáme. Podobaloť se z počátku genom zrnú horčičnému: a ay nynj giž gest znamenité wýšky a síly; neboť počjtá w pěti letech, při konc roku 1839: *)

1. Spoluandůw :

W Čechách	415
Na Morawě	46
W cís. Slezku	1
W Uhřjch	1
W Rakausjch	9
W Solnohradsku	1
W Sasjch	2
W Pruském Slezku	1

Auhrnkem 476

Duchownjch	343
Swětských obého pohlawj	133

wšech 476.

*) Při konci letošnjho měsíce Srpna počjtalo se giž Spoluandá 570.

2. Na peněžítých příspěvkách :

Od zakladatele weleh, P. Hanikyře	1000	zl.	stř.
Od geho bratra Josefa faráře . . .	100	-	-
Na aurocch z kapitálu	399	-	48 ³ / ₄ kr. stř.
Od spoluudů a dobrodincůw	5668	-	29 - -
Z kněh prodaných	4254	-	12 - -

Wesměš 11,422 - 29³/₄ kr. stř.

Z čehož pak vydáno bylo	8,519	-	83 ¹ / ₂ - -
Zůstalo tedy čistých peněz	2902	zl.	56 ¹ / ₄ kr. stř.
Na skladě pak ležj kněh za	4200	-	49 - -
a náradj nakaupeno za	272	-	15 - -

Celé gměnj s koncem 1839 bylo 7,376 - - ¹/₄ kr. stř.

Spolnauđum vydalo se desatero kněh,

Spisowatelůw se počjtá sedmnáct.

Wydánj kněh obnášj . . . 46,825 wýtisků

Rozprodalo se . . . . . 29,311 wýtisků

na skladě zůstává 17,514 wýtiskůw.

Pjsnj a obrázků a ljtšků wyšlo . . . 20,440

prodalo se gich 15,435

zůstává na skladě 5,005.

**Z kteréhož prospěchu gsme wděčni Bohu, sw. Janu Nepomuckému, a dobrodincům Dě-
dětswj geho.**

Redaktor.

O p r a w a .

W Časopisu našem, w swazku II. na str. 389 w poslednjch dwau řádcch, p. spisowatel Žiwota wysoce důstogného Litoměřického kapitolnjho pana děkana, Františka Faulhabra, uwedl, žeby tomuto wysoce slowútnému muži dosawáde žádný náhrobnjk postawen nebyl. — Požádání oprawiti ten omyl a weřegnosti u wědomj dáti, že na hrobě geho ne sprostý ale práwě stkwestný pomnjk giž od roku 1832 postawen stogj: při té přjležitosti toto přjkládáme, že přátelskau pečliwostj nyněgšjho wysoce důstogného kapitolnjho pana děkana Wáclawa Káry z přjspěwků duchownjch bratřj, i kapitolnjmu panu děkanowi Pillerowi, a panu kanownjku Grünowi nákladnj náhrobkowé gsau postaweni, a pomnjk pana děkana Slawjka gest obnowen.

Obsah swazku třetjho.

Pogednánj.

	Str.
1. Wědělali starobylost o Kristu Pánu?— a co wěděla?	395
2. O obcowánj Swatých	427
3. Historická oprawa	441
4. Obrana papežů (pokračowánj)	460
5. Visitačnj kázanj	483
6. Důležitost kněžského auřadu Kristowa	496
7. Prawý pokog duše (báseň)	525

Oznamowátel.

a) *Literatura.*

1. Marchala Pane zůstaň s námi, neb se připozdjwá	527
2. Jaksch's Jahrbuch für Lehrer, Eltern und Erzieher	535
3. Katalog über die sämtlichen Volksschulen . .	546

b) *Rozličnosti.*

a) Nestranné swědectwj o wzniku cjrkwe katolické .	547
b) Zpěwy Úswitnj swobodného města Tyniště . . .	553
c) Žiwotopisowé spoluaudů theologické fakulty (pokr.)	567
d) Obraz sw. Jana Nep. od polského maljře Šmuglewiče	572
e) Nábožne skonánj Marie wéwodkyně Wirtemberské	574
f) Zpráwa o Dědictwj swatojanském	576
g) Druhý zakladatel Dědictwj swatojanského . . .	576
h) Oprawa	579
